

Sprzedaż wysyłkową publikacji
Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego
prowadzi

Dział Handlowy

Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 9/13

tel./fax (071) 3411498, tel. (071) 3411241

e-mail: marketing@uwur.com.pl

<http://www.wuwr.com.pl>

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego
zaprasza do swoich księgarni:

- Księgarnia internetowa: www.wuwr.com.pl
- Księgarnia Uniwersytecka
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 9/13, tel. (071) 3752923
- Księgarnia Naukowa im. Mikołaja Kopernika
50-138 Wrocław, ul. Kuźnicza 30/33, tel. (071) 3432977
Księgarnia prowadzi również sprzedaż wysyłkową wszystkich książek
znajdujących się w jej ofercie handlowej.

Cena 8,00 zł

Biblioteka Instytutu Filologii
Angielskiej
Uniw. Wrocławskiego

Cz. 5

ISSN 0239-6661

ISSN 0301-

ISBN 83-229-

9 788322 92

Biblioteka Instytutu Filologii
Angielskiej
Uniw. Wrocławskiego

68

Anglica
et Italica

Jan Cygan

Z dziejów wrocławskiej anglistyki

Wydawnictwo
Uniwersytetu Wrocławskiego

PUBLIKACJE WYDAWNICTWA UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO
SERIA „ANGLICA WRATISLAVIENSIA”

Anna Cichoń, *The Realm of Personality and History. A Study of J.G. Farrell's Fiction*, Anglica Wratislaviensia XXVIII (AUW No 1674), 1995

Andrzej Głazek, *The Meaning of English Modifier-Noun Combinations: An Interpretive Model and Its Application to Ellipsis and Accretion*, Anglica Wratislaviensia XXIX (AUW No 1709), 1995

Anglica Wratislaviensia XXX, edited by Jan Cygan (AUW No 1773), 1995

Anglica Wratislaviensia XXXI, edited by Anna Cichoń (AUW No 1862), 1996

Anglica Wratislaviensia XXXII, edited by Lech Zabor (AUW No 1879), 1997

Anglica Wratislaviensia XXXIII, edited by Michał Post (AUW No 2000), 1998

Anglica Wratislaviensia XXXIV, edited by Anna Michońska-Stadnik (AUW No 2127), 1999

Festschrift for Professor Jan Cygan on the Occasion of His 70th Birthday, Anglica Wratislaviensia XXXV (AUW No 2128), 1999

Anglica Wratislaviensia XXXVI, edited by Anna Michońska-Stadnik (AUW No 2268), 2001

Anglica Wratislaviensia XXXVII, edited by Anna Michońska-Stadnik (AUW No 2319), 2001

Z dziejów
wrocławskiej
anglistyki

UNIWERSYTET WROCŁAWSKI
Instytut Filologii Angielskiej
BIBLIOTEKA

Acta
Universitatis
Wratislaviensis
No 2375

W Anglica ratislaviensis

XXXVIII

Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego
50-138 Wrocław, ul. Kuźnicza nr 22
tel. 8752 443

Jan Cygan

Z dziejów
wrocławskiej
anglistyki

Wrocław 2002
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Redaktor Serii: Anna Michońska-Stadnik

Redaktor Wydawnictwa: Lucyna Jachym

Redaktor techniczny: Bożena Sobota

Książka ukazała się w wyniku współpracy wydawniczej
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego
i Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

© Copyright by Jan Cygan 2002

ISSN 0239-6661

ISSN 0301-7966

ISBN 83-229-2221-3

Skład i łamanie: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
Druk: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN
im S. Kulczyńskiego Sp. z o.o.

UNIwersytet wrocławski
Instytut Filologii Angielskiej
BIBLIOTEKA

Spis treści

Słowo wstępne	7
Na uniwersytecie niemieckim	9
Kwestia tradycji uniwersyteckiej	12
Tradycja anglistyki polskiej	14
Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu	16
Pierwszy powojenny okres	18
Wolne studia humanistyczne	21
Nowy system studiów	30
Likwidacja kierunku	33
Początki odwilży	36
Reaktywacja Katedry	37
Ponowne otwarcie kierunku	40
Instytut Filologii Angielskiej	44
Rozwój Instytutu	49
W nowym gmachu	53
Problem najważniejszy: kadra	59
Aneksy	61
I. Władze Instytutu Filologii Angielskiej 1975–2002	62
II. Absolwenci anglistyki wrocławskiej w latach 1948–1952(a) i 1975–2001(b)	63
III. Doktoraty uzyskane na anglistyce wrocławskiej w latach 1950–2002	65
IV. Habilitacje z filologii angielskiej przeprowadzone na Uniwersytecie Wrocławskim w latach 1971–2002	68
V. Pracownicy anglistyki wrocławskiej w latach 1945–2002	68
Pracownicy naukowo-dydaktyczni	68
Obcokrajowcy zatrudnieni na etatach	71
Pracownicy biblioteczni	72
Pracownicy administracyjni	72
VI. Bibliografia druków zwartych pracowników anglistyki wrocławskiej za lata 1945–2002	73
A Summary in English	76
Indeks nazwisk	79
Spis ilustracji	83

Słowo wstępne

Użyty w tytule niniejszego opracowania dopełniacz cząstkowy jest zamierzony. Nie jest to bowiem wyczerpująca historia anglistyki we Wrocławiu. Zwłaszcza historia anglistyki niemieckiej została przedstawiona bardzo skrótowo, głównie na podstawie studium prof. Mieczysława Patera¹ oraz materiałów z Archiwum Uniwersytetu². Bardziej szczegółowo zostały przedstawione dzieje anglistyki polskiej, umieszczone na szerszym tle przedwojennej anglistyki, w czym nieocenioną pomocą było opracowanie prof. Jacka Fisiaka³. Najdokładniej zaś zostały potraktowane dzieje wrocławskiej anglistyki powojennej, znane autorowi z autopsji – najpierw jako jej studentowi w latach 1946–1950, a później długoletniemu pracownikowi w latach 1965–1998. Szczególnie realia tego pierwszego powojennego okresu sprzed ponad półwiecza, tak różnego od późniejszych lat, starał się autor „ocalić od zapomnienia”.

Rok 2002, przyjmowany za jubileuszowy dla Uniwersytetu Wrocławskiego, nie stanowi okrągłego jubileuszu dla anglistyki wrocławskiej. Okrągłe rocznice anglistyki przypadają raczej na rok 1995 – 50-lecie polskiego Uniwersytetu we Wrocławiu. Było to bowiem jednocześnie 50-lecie utworzenia katedry, czy też – w ówczesnej nomenklaturze – Zakładu Filologii Angielskiej, 45-lecie początku jej likwidacji przez wstrzymanie naboru na I rok studiów, 30-lecie reaktywowania katedry, 25-lecie ponownego otwarcia kierunku studiów, wreszcie 20-lecie utworzenia Instytutu i promocji pierwszych absolwentów.

W roku 2002 natomiast okrągłe rocznice to smutny jubileusz 50-lecia zamknięcia pierwszego powojennego okresu działalności katedry, a radosny 10-lecie otwarcia nowego budynku Instytutu Filologii Angielskiej.

Autor uważa za swój miły obowiązek podziękować wielu osobom, które ułatwiły mu dostęp do materiałów wykorzystanych w niniejszej kompilacji. Należą do nich, oprócz niezwykle pomocnych anonimowych pracowników Archiwum Uniwersytetu oraz mgr Krystyny Cichockiej z Dziekanatu Wydziału Filologicznego, zwłaszcza prof. Adam Galos, p. Zofia Giełdanowska, prof. Czesław Hernas, mgr Maria Kałuża, prof. Eugeniusz Konik, inż. Tadeusz Macibora, prof. Anna Michońska-Stadnik, prof. Krzysztof Migoń, mgr Jerzy Petryński, mgr Tadeusz Rybowski, mgr Dorota Szczepańska i dr Lech Zabor. Na szczególną wdzięczność zasługuje też trud i cierpliwość p. red. Lucyny Jachym z Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego, dzięki której praca uzyskała ostateczny kształt. Za wszelkie pozostałe jeszcze błędy i niedociągnięcia winę ponosi oczywiście autor.

¹ Mieczysław Pater, *Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918*, Wrocław 1997.

² *Album der Philosophischen Fakultät zu Breslau 1896–1926 i 1926–1938 oraz Vorlesungs- und Personal-Verzeichniss der Königlichen Universität (od roku 1911: der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität) zu Breslau z lat 1880 do 1940.*

³ Jacek Fisiak, *English Studies in Poland: A Historical Survey*, Poznań 1983.

Na uniwersytecie niemieckim

Studia filologiczne w zakresie języków obcych zachodnich (poza oczywiście niemieckim) pojawiły się na Uniwersytecie Wrocławskim bardzo późno, co zresztą jest charakterystyczne także dla innych uniwersytetów w tej części Europy. Pod tym względem Wrocław wyprzedził jednak znacznie dwa najstarsze uniwersytety Europy Środkowej, mianowicie uniwersytety praski i krakowski. Początek właściwych studiów anglistycznych we Wrocławiu datuje się na lata siedemdziesiąte XIX stulecia, podczas gdy na czeskim Uniwersytecie Karola w Pradze regularne wykłady z anglistyki rozpoczęły się w roku 1908 i w tymże roku utworzono pierwszą katedrę filologii angielskiej na uniwersytecie w Krakowie.

We wszystkich wspomnianych ośrodkach uniwersyteckich droga do utworzenia studiów anglistycznych wyglądała podobnie: wyrastały one z praktycznej nauki języka, czyli lektoratów. Wszędzie też filologia angielska wyodrębniła się z szeroko pojmowanej germanistyki, obejmującej oprócz literatury i języka niemieckiego również skandynawistykę, język gocki, a także gałąź anglo-fryzyjską zachodniej germańszczyzny.

We Wrocławiu lektorat języka angielskiego pojawił się już w roku 1811, rok wcześniej niż lektoraty języków francuskiego i hiszpańskiego; trzy lata później doszedł jeszcze język włoski.

Pierwszym docentem języków i literatur nowożytnych we Wrocławiu był Carl Friedrich Ludwig K a n n e g i e s s e r. Urodzony w roku 1781 w Altmarcku (Stary Targ) na Pomorzu, studiował w latach 1802–1806 teologię i filologię w Halle. W roku 1823 habilitował się we Wrocławiu i w latach 1823–1843 prowadził tu wykłady z literatury powszechnej, między innymi z twórczości Szekspira. Zmarł w roku 1864 w Berlinie.

Dopiero jednak w roku 1865 fakultet filozoficzny wystąpił do ministra z projektem zlikwidowania lektoratów języków nowożytnych (których znajomość miała zapewnić szkoła średnia), a kreowania przynajmniej jednego stanowiska profesora nadzwyczajnego języków nowożytnych zachodnich. Realizacji projektu przeszkodziły wojny z Austrią w roku 1866 i z Francją w latach 1870/1871.

Od roku 1869 wykładał już we Wrocławiu język i literaturę angielską docent prywatny Julius Z u p i t z a. Urodzony w roku 1844 w Neustadt na Górnym Śląsku, po ukończeniu gimnazjum w Opolu studiował w latach 1862–1864 filologię we Wrocławiu, doktoryzował się w Berlinie i tam habilitował w roku 1869. W roku 1872 otrzymał profesurę nadzwyczajną języków północnogermańskich w Wiedniu, a później profesurę zwyczajną w Berlinie.

Oprócz Zupitzy od roku 1871 działał na Wydziale Filozoficznym również docent prywatny filologii romańskiej i angielskiej Eduard M a l l. Urodzony w roku 1842 w Nadrenii, po ukończeniu gimnazjum w Trewirze studiował w latach 1863–1867 w Bonn oraz Berlinie języki i literatury nowożytne. Po rocznym po-

bycie w Londynie, Oksfordzie i Cambridge w roku 1871 habilitował się we Wrocławiu, ale już w roku 1873 przeszedł jako profesor nadzwyczajny do Monasteru.

Dopiero w roku 1874 powstała we Wrocławiu katedra, a w roku 1876 zostało utworzone seminarium filologii romańskiej i angielskiej. Łączyło ono w sobie dwie funkcje, z których jedna miała na celu praktyczne opanowanie języków (jak dzisiejsze Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych), a druga – studia filologiczne (jak dzisiejsze instytuty na Wydziale Filologicznym).

Właściwym twórcą filologii angielskiej na Uniwersytecie Wrocławskim był Eugen Kölbing. Urodzony w roku 1846 w Herrnhut na Górnych Łużycach, studiował od roku 1862 w Lipsku filologię klasyczną i germańską oraz językoznawstwo porównawcze. W roku 1869 wyjeżdżał do Sztokholmu i Kopenhagi, a w roku 1872 pracował w Strasburgu jako asystent nowo otwartej biblioteki uniwersyteckiej. W roku 1873 habilitował się we Wrocławiu i rozpoczął tu wykłady. W roku 1880 został profesorem nadzwyczajnym, a w 1886 zwyczajnym. Pozostał we Wrocławiu do końca życia; zmarł w roku 1899. Wykładał historię języka, literaturę elżbietańską, twórczość Byrona, ale naukowo interesował się przede wszystkim literaturą średnioangielską. Zainicjował wydawanie periodyku *Englische Studien* oraz serii *Altenglische Bibliothek* i *Forschungen zur englischen Sprache und Literatur*. Seminarium filologii romańskiej i angielskiej miało dwóch kierowników; kierownikiem anglistyki był Kölbing.

Następcą Kölbinga w katedrze był Otto Luitpolt Jiriczek. Urodzony w roku 1867 w Hradišće na Morawach, podjął w roku 1886 studia germanistyczne w Wiedniu, ukończył doktoratem w roku 1890. W latach 1891–1892 przebywał w Danii, Norwegii i Szwecji, gdzie studiował skandynawistykę (język staronordycki). Habilitował się we Wrocławiu w roku 1893, już w roku 1900 został profesorem nadzwyczajnym w Monasterze, a w 1905 – profesorem zwyczajnym.

W roku 1900 kierownictwo angielskiego oddziału seminarium objął Gregor Sarrazin. Urodzony w roku 1857 w Poznańskim, studiował w latach 1874–1879 w Lipsku, Wrocławiu, Tybindze i Berlinie najpierw matematykę i nauki przyrodnicze, później filologię germańską i romańską. Habilitował się we Wrocławiu u Kölbinga. Był docentem prywatnym w Kilonii, profesurę nadzwyczajną uzyskał w roku 1889, a zwyczajną w 1899. Zajmował się epiką staro- i średnioangielską, Szekspirem i jego współczesnymi, poezją angielskiego rokoka. Pisywał wiersze w języku angielskim. Zmarł w roku 1915. Za jego czasów, od roku akademickiego 1907/1908, seminarium angielskie, dotąd połączone z romańskim, wyodrębniło się w samodzielną jednostkę.

W roku 1916 katedrę anglistyki objął Levin Ludwig Schücking. Urodzony w roku 1878 w Westfalii, studiował w Berlinie, Monachium i Getyndze filologię angielską i niemiecką. W roku 1901 wyjechał na roczny pobyt do Anglii. Od roku akademickiego 1904/1905, kiedy uzyskał w Getyndze *veniam legendi*, był tam docentem prywatnym. W roku 1910 został powołany na profesora zwyczajnego do Jeny, a w 1916 mianowany profesorem zwyczajnym we Wrocławiu. W roku 1925 przeniósł się do Lipska.

Następcą Schückinga został Wilhelm Horn. Urodzony w roku 1876 w Rehbach w Hesji, studiował w Giessen filologię germańską i romańską, a następnie kontynuował studia w Anglii. W roku 1901 habilitował się w Giessen, a w 1902 objął tam profesurę nadzwyczajną; w roku 1908 został w Giessen profesorem zwyczajnym. W roku 1926 otrzymał powołanie jednocześnie na uniwersytet w Gryfii i we Wrocławiu. Wybrał Wrocław i działał tu do roku 1933.

W roku 1934 ostatnim, jak się miało okazać, kierownikiem anglistyki na niemieckim uniwersytecie we Wrocławiu został Paul Meißner. Urodzony w roku 1897 w Nadrenii, uczęszczał do szkoły realnej w Kolonii (matura w roku 1917). Od roku 1917 do końca wojny był w wojsku. Potem studiował neofilologię i germanistykę w Bonn, uzyskując magisterium w roku 1922. Od roku 1925 był asystentem swojego profesora w Berlinie. W roku 1927 habilitował się z anglistyki. W roku akademickim 1929/1930 był zastępcą profesora w Bonn. Od roku 1933 pracował we Wrocławiu, najpierw jako docent prywatny i zastępca dyrektora, a w roku akademickim 1934/1935 został powołany na profesora zwyczajnego katedry anglistyki.

Z życiorysów XIX-wiecznych profesorów niemieckiej anglistyki wynika, że pochodzili oni przeważnie z prowincji niezbyt odległych od Dolnego Śląska (Pomorze, Górny Śląsk, Łużyce, Morawy, Wielkopolska), natomiast w XX wieku raczej z położonych na zachodzie Niemiec (Westfalia, Hesja, Nadrenia). Żyjący w XIX wieku profesorowie w większości habilitowali się we Wrocławiu, kilku jednak przeszło szybko z Wrocławia do innych uniwersytetów niemieckich: Zupitza *via* Wiedeń do Berlina, Mall i Jiriczek do Monasteru. Uderzające jest też – z dzisiejszego punktu widzenia – że habilitowali się między 25. a 30. rokiem życia, profesury nadzwyczajne uzyskiwali około 30., a zwyczajne około 40. roku życia. Najdłużej kierował wrocławską anglistyką Kölbing (26 lat), następnie Sarrazin (16 lat), krócej profesorowie czasu wojen światowych i międzywojnia: Schücking (9 lat), Horn (7 lat) i Meißner (11 lat). Trzeba też zauważyć, że byli to profesorowie filologii angielskiej *sensu largo*; ich wykłady, przeważnie monograficzne, obejmowały zarówno zagadnienia literatury, jak i języka, włącznie z jego najstarszymi stadiami. Na przykład Gregor Sarrazin wykładał cyklicznie w różnych okresach: wstęp do filologii angielskiej, język i literaturę od Chaucera do Szekspira, renesans, twórczość Milтона, powieść XVIII-wieczną, poezję romantyczną, twórczość Byrona, Burnsa, literaturę wiktoriańską, twórczość Dickensa itd., ale także historię języka, a ponadto prowadził ćwiczenia z języka staroangielskiego (*Beowulf*, *Cynewulf*), średnioangielskiego (Chaucer) i nowoangielskiego (przymyki, stylistyka, składnia I – *nomen* i II – *verbum*).

Kalendarz uniwersytecki na rok akademicki 1944/1945 przewidywał koniec zajęć na 28 lutego 1945 roku. Jednakże już 20 stycznia kurator uczelni dr Theo Bertram zamknął Uniwersytet i zarządził jego ewakuację do Drezna. Był to, po niemal 130 latach, koniec niemieckiego Uniwersytetu we Wrocławiu. Przestał on istnieć nie tylko jako kadra, ewakuowano bowiem także większość jego wyposażenia, a ogromnemu zniszczeniu uległa również baza materialna – budynki, z których pozostały w większości ruiny i zgliszcza.

Kwestia tradycji uniwersyteckiej

Obchodzony w roku 2002 jubileusz 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego nawiązuje do powołanej do życia w roku 1702 przez cesarza austriackiego Leopolda I Habsburga jezuickiej akademii (*Universitas Leopoldina Societatis Jesu Vratislaviae*) o dwóch wydziałach: teologicznym i filozoficznym. Przetrwała ona wojny śląskie i wojnę siedmioletnią, w wyniku których Śląsk dostał się pod panowanie Prus, a także kasatę zakonu jezuitów w roku 1773.

W roku 1811, kiedy założony rok wcześniej uniwersytet w Berlinie postawił pod znakiem zapytania celowość istniejącego od roku 1506 uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą, tzw. Viadriny, ten ostatni zostaje przeniesiony do Wrocławia i połączony z tutejszą pojezuicką Akademią, a król pruski Fryderyk Wilhelm III Hohenzollern powołuje tu uniwersytet o pięciu wydziałach: dwóch teologicznych (teologii ewangelickiej i katolickiej), prawa, medycyny i filozofii. Ten pruski państwowy uniwersytet, zwany zrazu *Universitas Litterarum Viadrina Vratislaviensis*, a po niemiecku *Königliche Universität zu Breslau*, w stulecie swego istnienia w roku 1911 otrzymuje oficjalnie imię swego założyciela – *Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau*. Za początek istnienia Uniwersytetu uważali więc Niemcy datę 1811 roku, której stulecie hucznie obchodzono w roku 1911, 125-lecie w Niemczech hitlerowskich w 1936, a 175-lecie (*sic!*) w roku 1987 w Kolonii, kiedy Uniwersytet ten jako uczelnia niemiecka już od ponad 40 lat nie istniał!

Cezura w dziejach Uniwersytetu Wrocławskiego, jaką stanowi rok 1945 – zakończenia II wojny światowej, jest jednak absolutnie nieporównywalna z cezurą roku 1811. Wtedy, pod koniec epoki napoleońskiej, w miejsce uczelni jezuickiej utworzono uniwersytet państwowy, ale kadra nauczająca wrocławskiej Leopoldiny wspólnie z profesurą frankfurckiej Viadriny stanowiła załóżek nowego uniwersytetu. Można więc w tym wypadku mówić o jakiejś kontynuacji. Natomiast w roku 1945 zmiana była całkowita. Kreowany dekretem Rady Ministrów z dnia 24 VIII 1945 roku polski Uniwersytet był w całości nową uczelnią, nie stanowiącą żadnej kontynuacji uniwersytetu niemieckiego. Jego kadra składała się w przeważającej części z pracowników Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Jeśli można mówić o kontynuacji, to jest to kontynuacja w nowej lokalizacji tradycji polskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

Jak mówił na inauguracji roku akademickiego 1945/1946 rektor Stanisław Kulczyński, Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu jako zespoły naukowe wyrosły „z wypróbowanych i starych tradycji lwowskich. [...] Jesteśmy materialnymi spadkobiercami ruin niemieckiego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, a duchowymi spadkobiercami kresowej kultury lwowskiej”⁴. Podobnie pisał późniejszy rektor Edward Marczewski: „znaczną część obecnych pracowników

⁴ Stanisław Kulczyński, *Mowa rektorska na uroczystym otwarciu Uniwersytetu i Politechniki w dniu 9 czerwca 1946 r.*, „Wrocławski Kalendarz Akademicki”, 1947, s. 57.

wrocławskich uczelni akademickich przybyła ze Lwowa. [...] jest to dalszy ciąg działalności lwowskiej. [...] wielu najwybitniejszych uczonych lwowskich obrało sobie Wrocław jako teren pracy. Wrocław stał się dziedzicem polskich tradycji naukowych Lwowa”⁵.

Dotyczyło to zresztą nie tylko wrocławskiego Uniwersytetu, ale i miasta. Jak pisze Norman Davies, „Wrocław można by raczej uznać za częściową reinkarnację Lwowa niż za dalszy ciąg miasta Breslau”⁶. Zatem analogii do roku 1811 absolutnie nie ma. Wtedy nowa uczelnia pruska została utworzona z zespolenia kadr dwóch uczelni niemieckich w mniej więcej równych proporcjach. W roku 1945 natomiast z 30-osobowej Rady Wydziału Humanistycznego UJK w roku akademickim 1938/1939 połowa (15 profesorów) znalazła się we Wrocławiu, stanowiąc bezwzględną większość 29-osobowej Rady Wydziału Humanistycznego tutejszego Uniwersytetu.

A droga prowadziła przez Kraków. Ten sam Kraków, który 440 lat wcześniej sprzeciwił się utworzeniu uniwersytetu we Wrocławiu. Już bowiem w roku 1505 król czeski i węgierski Władysław II Jagiellończyk podpisał w Budzie akt erekcyjny Uniwersytetu Wrocławskiego. Miało to być *Generale Litterarum Gymnasium*, czyli pełny uniwersytet z czterema wydziałami: teologii, obojga praw, medycyny oraz filozofii obejmującej siedem sztuk wyzwolonych (gramatykę, dialektykę, retorykę, poetykę, arytmetykę, muzykę i astronomię). Ponieważ akt fundacyjny wymagał zatwierdzenia papieża, sprawa została przedłożona papieżowi Juliuszowi II. Akademia Krakowska, której wielu słuchaczy pochodziło ze Śląska, poczuła się jednak w pewnym stopniu zagrożona mającym powstać we Wrocławiu uniwersytetem. Wykorzystując poparcie króla polskiego Aleksandra Jagiellończyka, spowodowała ona wysłanie do papieża Juliusza II protestu przeciw tworzeniu uniwersytetu we Wrocławiu. W rezultacie papież nie zatwierdził aktu fundacyjnego króla Władysława. Uniwersytet we Wrocławiu (*Academia Leopoldina*) powstał dopiero niemal 200 lat później. A tymczasem już w roku 1506 powstała we Frankfurcie nad Odrą wspomniana wcześniej Viadrina. Być może, gdyby nie ówczesny sprzeciw Krakowa, moglibyśmy wkrótce obchodzić 500-lecie Uniwersytetu we Wrocławiu.

W styczniu roku 1945, kiedy Armia Czerwona wyparła hitlerowców z Krakowa, odnalazło się w mieście wielu profesorów Uniwersytetu Lwowskiego i Politechniki Lwowskiej. Jak pisał prof. Kulczyński, Kraków „skupił w tym czasie niemal całą ocalałą z pogromu naukę polską. Warszawa, Poznań i Lwów odnalazły się w stolicy jagiellońskiej i rozpoczęły narady nad przyszłością”⁷. Uczni Warszawy i Poznania myśleli oczywiście o powrocie do swoich miast, Kraków o odbudowie swojego Uniwersytetu i Akademii Górniczo-Hutniczej. Rozbitkowie z byłego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie podjęli się organizacji uni-

⁵ Edward Marczewski, *Wrocławskie środowisko naukowe*, „Pionier”, 9 VI 1946, nr 137, s. 13.

⁶ Norman Davies, *Boże igrzysko. Historia Polski*, t. II, Kraków 1992, s. 636.

⁷ Stanisław Kulczyński, *Uniwersytet Wrocławski imienia Bolesława Bieruta*, „Zeszyty Wrocławskie”, 1952, nr 2, s. 6.

wersytetu w Toruniu. Uwagę Lwowian „przykuwał najsilniej Wrocław, stare miasto uniwersyteckie, otwierające perspektywy na materialną bazę zarówno dla Uniwersytetu, jak i dla Politechniki”⁸. Zamieniony w twierdzę Wrocław miał jednak jeszcze przez długie miesiące pozostać w rękach hitlerowskich. Część profesorów lwowskich zatrzymała się tymczasem w Krakowie, przyjmując zaproszenie Uniwersytetu Jagiellońskiego, uszczuplonego w swym składzie przez przejścia okupacyjne, kilku przeszło do Torunia, jednak większość przybyła do Wrocławia.

W Krakowie odnaleźli się też w roku 1945 angliści, którzy przeżyli wojnę i mieli odbudowywać powojenną anglistykę polską.

Tradycja anglistyki polskiej

Tradycja anglistyki polskiej nie jest zbyt dawna – sięga zaledwie początków XX wieku. Jak już wspomniano, pierwszą katedrę anglistyki na ziemiach polskich utworzono w roku 1908 na Uniwersytecie Jagiellońskim. Objął ją docent prywatny Roman Dyboski (ur. 1883), który trzy lata wcześniej doktoryzował się w Wiedniu u prof. J. Schipperera na podstawie dysertacji o języku i stylu Tennysona. W roku 1909 doktoryzował się z anglistyki w Krakowie u prof. Wilhelma Antona Creizenacha, germanisty zajmującego się również literaturą angielską, Andrzej Tretiak (ur. 1886) na podstawie dysertacji o *hapax legomena* u Szekspira. W roku 1911 Dyboski został profesorem nadzwyczajnym UJ, a w 1913 doktoryzował się u niego w Krakowie na podstawie dysertacji o polskich przekładach dramatów Szekspira Władysław Tarnawski (ur. 1885). Te trzy nazwiska polskich anglistów sprzed I wojny powtarzają się w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Po wielkiej wojnie światowej w niepodległej Polsce nastąpił rozwój studiów anglistycznych. Poza Krakowem powstały ośrodki anglistyki w Poznaniu, Warszawie i Lwowie. W Krakowie działał nadal Roman Dyboski, który po powrocie do kraju z niewoli rosyjskiej w roku 1922 został tam profesorem zwyczajnym. W roku 1922 utworzono katedrę anglistyki na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie profesorem nadzwyczajnym został Tretiak, promowany w roku 1936 na profesora zwyczajnego. We Lwowie utworzono w tym samym roku katedrę historii literatury angielskiej i języka angielskiego z profesorem Tarnawskim. Na utworzonym po wojnie Uniwersytecie Poznańskim zaproponowano w roku 1921 katedrę warszawskiemu poloniście prof. Wacławowi Borowemu, a gdy ten jej nie przyjął, katedrę objął ożeniony z Polką Brytyjczyk Wilfried Arbuthnot Massey (ur. 1884), z wykształcenia filolog klasyczny, po studiach w Cambridge, Jenie,

⁸ Ibid.

Monachium i Rzymie. Oprócz tych czterech profesorów anglistyki trzeba jeszcze wymienić trzech innych interesujących się anglistyką. We Lwowie dał się poznać jako znawca Szekspira Leon hr. Piniński (1857–1938), profesor prawa rzymskiego UJK, namiestnik Galicji w latach 1898–1903; w Warszawie wspomniany już Wacław Borowy (1890–1950), profesor literatury polskiej, oraz Tytus Benni (1877–1935), profesor fonetyki.

II wojna światowa i lata powojenne przyniosły anglistyce polskiej poważne straty. Profesor Dyboski, ostrzeżony przed aresztowaniem, ukrywał się i uniknął wywiezienia do obozu koncentracyjnego Oranienburg-Sachsenhausen, który to los spotkał wielu profesorów krakowskich w wyniku słynnej *Sonderaktion Krakau*, ale zmarł na atak serca wkrótce po wojnie, w roku 1945. Profesor Tarnawski do roku 1941 wykładał na sowieckim uniwersytecie we Lwowie, po czym przeniósł się do Krakowa, gdzie działał na tajnym uniwersytecie. W roku 1946 został aresztowany i skazany na długoletnie więzienie, w którym zmarł w roku 1951. Profesor Tretiak wykładał i był dziekanem tajnego uniwersytetu w Warszawie. Po wybuchu powstania w roku 1944 został aresztowany wraz z synem i zamordowany.

Tak więc z przedwojennej trójcy polskich profesorów anglistyki, urodzonych w latach osiemdziesiątych XIX wieku, nie został nikt. A tymczasem studia anglistyczne stały się po wojnie bardziej popularne niż wcześniej i trzeba było nie tylko obsadzić stare katedry, ale otworzyć kilka nowych w powstających uniwersytetach.

Z czterech przedwojennych polskich katedr anglistyki lwowska znalazła się po wojnie w ZSRR. W Krakowie po śmierci Dyboskiego kuratorem katedry został germanista prof. Adam Kleczkowski, a po jego śmierci w roku 1949 obowiązki te przejął językoznawca indoeuropeista ze Lwowa prof. Jerzy Kuryłowicz (w latach 1946–1948 profesor Uniwersytetu Wrocławskiego). W Warszawie opiekunem katedry był do roku 1948 prof. Borowy; w roku 1946 habilitował się tam i został mianowany docentem dr Stanisław Helsztyński. Obowiązki kierownika katedry pełnił przejściowo w latach 1946–1949 pracownik British Council E.C. MacGahan. Na anglistykę poznańską wrócił prof. Massey i kierował katedrą do roku 1950, kiedy to musiał wyjechać z Polski.

Powstały natomiast cztery nowe katedry anglistyki: w Łodzi, Wrocławiu, Toruniu i na KUL-u w Lublinie. Powołano na nie tzw. zastępców profesora – wybitnych specjalistów ze stopniem doktora, ale bez habilitacji. W Łodzi w jesieni roku 1945 zastępcą profesora został dr Tadeusz Grzebieniowski (ur. 1894), uczeń Dyboskiego, przed wojną lektor Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od roku 1947 docent. We Wrocławiu otwarto anglistykę w październiku roku 1945 z zastępcą profesora drem Juliuszem Krzyżanowskim (ur. 1892). W Toruniu otwarto anglistykę w grudniu roku 1945; kierował nią zastępcą profesora dr Józef Szczepkowski. Na KUL-u w Lublinie zorganizowano anglistykę w roku 1946; zastępcą profesora został dr Przemysław Mroczkowski (ur. 1915), mianowany kierownikiem katedry w roku 1947, habilitowany w 1951.

W roku akademickim 1945/1946 za rektoratu Tadeusza Lehra-Spławińskiego i dziekanatu Jana Dąbrowskiego w indeksach studentów anglistyki UJ figuru-

ją, oprócz Dyboskiego, nazwiska Grzebieniowskiego, Szczepkowskiego i Krzyżanowskiego; prof. Mroczkowski też pochodzi z Krakowa, można więc powiedzieć, że tak jak przed I wojną, po II wojnie Kraków stał się kolebką anglistyki polskiej, teraz także wrocławskiej, choć Uniwersytet Wrocławski jako całość był spadkobiercą tradycji lwowskiej.

Kontynuacja tradycji lwowskiej na Uniwersytecie we Wrocławiu jest uderzająca, jeśli porównać ostatni przedwojenny *Skład osobowy* UJK z roku akademickiego 1938/1939 z pierwszym powojennym *Składem osobowym* Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu z roku 1947. Format obu publikacji jest identyczny, a nazwiska profesorów lwowskich, każde opatrzone danymi o stopniach i tytułach naukowych, pełnionych funkcjach, przynależności do towarzystw naukowych, posiadanych odznaczeniach, a także zawierającymi adres, podane są w tym samym porządku wynikającym z kolejności uzyskania nominacji. Jeśli chodzi o samych tylko profesorów zwyczajnych Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, to figurują tu kolejno: Edmund Bulanda, Ryszard Ganszyniec, Władysław Podlacha, Jerzy Kowalski, Teofil Emil Modelski i Jerzy Kuryłowicz. Wymieniono ich tutaj, gdyż z wszystkimi tymi profesorami studenci powojennej wrocławskiej anglistyki mieli w mniejszym lub większym stopniu do czynienia. Profesor Bulanda, najstarszy, mianowany profesorem jeszcze przez cesarza Franciszka Józefa I, rektor UJK w roku akademickim 1938/1939, był we Wrocławiu przewodniczącym Komisji Egzaminów Magisterskich Wydziału Humanistycznego, prof. Kowalski – organizatorem i pierwszym dziekanem tego Wydziału, a w roku akademickim 1946/1947 prorektorem Uniwersytetu; funkcję dziekana przejął po nim i sprawował do końca roku akademickiego 1949/1950 prof. Modelski. Większość anglistów obierała jako przedmiot dodatkowy do magisterium historię sztuki u prof. Podlacha, a prof. Kuryłowicz pełnił obowiązki opiekuna Katedry Anglistyki pod nieobecność prof. Krzyżanowskiego; jego gabinet mieścił się tuż obok Katedry Anglistyki. Podobnie jak gabinet prof. Ganszyńca.

Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu

Uniwersytet Wrocławski powołany do życia dekretem z 24 sierpnia roku 1945 zajmował pozycję wyjątkową wśród powojennych uniwersytetów polskich. Cztery przedwojenne uniwersytety: Jagielloński, Warszawski, Poznański i KUL odbudowywały się na swoim dawnym miejscu i w swoim własnym środowisku. Trzy nowe: UMCS w Lublinie, UMK w Toruniu i Uniwersytet Łódzki powstały również na ziemiach polskich i w środowisku polskim. Natomiast Uniwersytet

Wrocławski organizował się na terenie obcym, tzw. ziem odzyskanych, zwanych też ziemią zachodnimi i północnymi, w środowisku ludności napływowej z różnych stron kraju. Ponadto, inaczej niż w wypadku innych uniwersytetów, czy w ogóle uczelni, biorąc pod uwagę Politechnikę w Gdańsku i Gliwicach, które też były organizowane na ziemiach północnych i zachodnich pozostających przed wojną poza granicami Rzeczypospolitej, Uniwersytet Wrocławski miał swoistą strukturę, nieznaną polskiemu szkolnictwu wyższemu. Tworzył on wraz z Politechniką jedną uczelnię, z unią personalną w urzędzie rektorskim oraz jednością naczelnego organu kolegiałnego (senatu). (Strukturę taką miał przejściowo Uniwersytet niemiecki we Wrocławiu, ze względów oszczędnościowych połączony w roku 1932 z Wyższą Szkołą Techniczną, choć plany późniejszego utworzenia z nich *Schlesische Universität* w roku 1937 zarzucono, pozostawiając jednak wspólnego kuratora, kwesturę i wiele zakładów⁹.) W tej wspólnej uczelni, zwanej oficjalnie Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu, Uniwersytet miał 6 wydziałów (wśród nich Wydział Lekarski i Wydział Rolnictwa), Politechnika – 4, a Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii był wspólny obu uczelniom. Miało to kapitalne znaczenie dla rozwoju obu nowo powstałych uczelni. Połączenie wszystkich ludzi nauki w jeden związek organizacyjny spowodowało, że Wrocław z miejsca, już w latach czterdziestych osiągnął rangę poważnie liczącego się w kraju ośrodka naukowego. Profesor Hugo Steinhaus podkreślał 10 lat później, że na powstanie specyficznej atmosfery naukowej Wrocławia złożyło się „przede wszystkim zespolenie wszystkich szkół wyższych w jeden Uniwersytet przez największe U”¹⁰.

Wrocław stał się też po wojnie od razu wielkim ośrodkiem akademickim. W roku akademickim 1946/1947 we Wrocławiu studiowało 10 300 studentów – jedna szósta wszystkich studentów w Polsce! Wszędzie było widać ośmiokątne studenckie czapki z ciemnoniebieskiego aksamitu, ze złotym sznurem dla Uniwersytetu i srebrnym dla Politechniki oraz różnymi kolorami otoku dla poszczególnych wydziałów. Wydział Humanistyczny miał otok dwukolorowy – złoty u góry i czerwony u dołu.

Zapisy na studia ogłoszono 3 XI 1945 roku; na Wydziale Humanistycznym przyjmowano je tylko na I rok studiów, od 5 do 12 listopada. Semestr zimowy trwał od 15 XII 1945 do 5 IV 1946 roku, semestr letni od 5 V do 31 VII 1946 roku. Uroczystą inaugurację przesunięto na 9 VI 1946 roku, ale pierwsze indeksy wydano studentom dopiero po drugiej inauguracji, 9 XII 1946 roku.

⁹ Teresa Kulak, *Uniwersytet Wrocławski i Wyższa Szkoła Techniczna w latach 1910–1945*, „Studia i Materiały z Dziejów Uniwersytetu Wrocławskiego”, t. III, s. 77 i n.

¹⁰ Hugo Steinhaus, Odczyt wygłoszony 21 maja 1955 roku na sesji naukowej Uniwersytetu im. B. Bieruta, zorganizowanej przez Wrocławskie Towarzystwo Naukowe podczas „Dni Dziesięciolecia”.

Pierwszy powojenny okres

Filologia angielska cieszyła się od razu dużą popularnością. Była ona od początku drugim co do liczebności (po filologii polskiej) kierunkiem studiów filologicznych, wyprzedzając znacznie inne neofilologie (francuską i niemiecką).

Przedwojenna niemiecka anglistyka we Wrocławiu mieściła się kolejno w różnych budynkach: w latach osiemdziesiątych XIX wieku (jako wspólne seminarium romanistyczno-anglistyczne) przy ul. Kuźnicznej 35 („Dom Steffensa”) w oficynie na II piętrze; od roku akademickiego 1907/1908 jako odrębne seminarium anglistyczne na III piętrze głównego gmachu Uniwersytetu, po I wojnie światowej, od roku akademickiego 1919/1920, znowu przy ul. Kuźnicznej 35, a od roku akademickiego 1930/1931 aż do roku 1945 przy ul. św. Marcina 7/9, na parterze. Z tego ostatniego budynku, który stał mniej więcej tam, gdzie dziś stoi pomnik papieża Jana XXIII, nie zostało nic, w maju roku 1945 było to zwalisko ruin.

Anglistykę wraz z innymi jednostkami Wydziału Humanistycznego umieszczono w głównym z czterech budynków przydzielonych temu Wydziałowi, przy ul. Szewskiej 49. W średniowieczu był to pałac Piastów, książąt legnicko-brzeskich, pierwotnie gotycki, w XVI wieku przebudowany. W końcu XVII wieku budynek przejął klasztor Urszulanek, a po sekularyzacji klasztoru, na początku XIX wieku, prezydium policji. W budynku znalazły pomieszczenie: na parterze germanistyka (odbudową budynków Wydziału Humanistycznego kierował germanista, zastępca profesora dr Jan Piprek), na I piętrze – Instytut Historyczny, na III piętrze – Instytut Filologii Orientalnej z seminariami Bliskiego Wschodu i Filologii Indyjskiej. Na II piętrze lewe skrzydło zajmował Instytut Filologii Klasycznej, a anglistyka zajmowała część prawego skrzydła. Skręcając z głównej klatki schodowej na II piętrze w prawo, mijano się jeszcze jeden pokój Instytutu Filologii Klasycznej, który zajmował prof. Ryszard Ganszyniec (a po jego odejściu w roku 1948 do Krakowa, asystent, późniejszy profesor Jerzy Łanowski); następne dwa należały do Zakładu Językoznawstwa Indoeuropejskiego: pierwszy zajmował prof. Jerzy Kuryłowicz, drugi – asystent (późniejszy profesor językoznawstwa ogólnego), mgr Leon Zawadowski. (Nazwiska podawane są nie bez powodu, co się okaże później.) Ten drugi pokój, w którym stało kilka stołów, służył także jako sala seminaryjna i czytelnia Zakładu; księgozbiór mieścił się na regałach przyściennych w obu pokojach. Za dwiema parami oszklonych drzwi wahadłowych przy wewnętrznej klatce schodowej korytarz skręca nieco w prawo i znajdujące się na tym odcinku cztery pomieszczenia należały do Zakładu Filologii Angielskiej. Pierwsze drzwi prowadziły do pokoju asystentów; przez ten pokój przechodziło się do biblioteki, gdzie na regałach wokół ścian mieścił się księgozbiór. Drugie drzwi wiodły do małego gabinetu profesora. Trzecie drzwi prowadziły do największego pomieszczenia stanowiącego salę ćwiczeniową. Jako wykładowa służyła sala oznaczona numerem 221, znajdująca się w korytarzu poprzecznym na końcu skrzydła, w ciągu zajmowanym przez Zakład Filolo-

gii Romańskiej, a obejmującym jeszcze dwa pokoje asystentów i pokój profesora romanistyki. W sali wykładowej odbywały się wykłady z językoznawstwa, romanistyki i anglistyki. Obecnie całe prawe skrzydło II piętra zajmuje Instytut Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej, ale w pierwszym powojennym okresie stan osobowy jednostek uniwersytetu był znacznie szczuplejszy i figurująca oficjalnie w *Składzie osobowym* z roku 1947 nazwa „zakład” wydaje się dobrze oddawać charakter ówczesnych katedr (na różnych wydziałach były one zresztą nazywane różnie – zakładami, katedrami, seminariami).

Stan osobowy Zakładu Filologii Angielskiej według *Składu osobowego* Uniwersytetu z roku 1947 przedstawiał się następująco:

Kierownik: zastępca profesora dr Juliusz Krzyżanowski

Asystenci starsi: mgr Czesław Ferens, mgr Mary Filippi

Ponadto zajęcia na filologii angielskiej prowadzili zatrudnieni na zlecenie lektorzy: Wiktor Jassem (wówczas jeszcze student anglistyki), Lidia Rozmysłowska oraz wspomniany już mgr Leon Zawadowski, starszy asystent Zakładu Językoznawstwa Indoeuropejskiego. W roku akademickim 1947/1948 do grona asystentów dołączyła (zamiast mgr Filippi, która odeszła do Krakowa) mgr Joanna Stroińska, dojeżdżająca z Oleśnicy, a w roku akademickim 1948/1949 przybył z Uniwersytetu Jagiellońskiego, tuż po ukończeniu studiów wyższych, magister Grzegorz Sinko. Dwoje studentów anglistyki, Anna Golonkówna i Stefan Tutinas, prowadziło zlecone lektoraty języka angielskiego dla studentów Politechniki.

Organizatorem i kierownikiem anglistyki był od początku dr Juliusz Krzyżanowski. Urodzony 22 V 1892 roku w Chrzanowie, studiował w latach 1911–1915 filologię klasyczną i filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując po I wojnie światowej, w roku 1919, doktorat na podstawie dysertacji pt. „Uwagi krytyczne do filozofii starożytnej” (promotorem był prof. Tadeusz Sinko). Już w czasie studiów interesował się także filozofią nowożytną, szczególnie szkołą empiryczną angielską, a później w ogóle literaturą angielską XVI i XVII wieku, zwłaszcza dramatem elżbietańskim. W okresie międzywojennym kilkakrotnie wyjeżdżał na letnie kursy do Anglii – do Cambridge, Londynu oraz Exeter. W roku 1945 wykładał na anglistyce krakowskiej główne problemy dramatu elżbietańskiego. Jesienią tegoż roku na zaproszenie organizatora i pierwszego dziekana Wydziału Humanistycznego we Wrocławiu, prof. Jerzego Kowalskiego, przybył do Wrocławia i objął jako zastępca profesora kierownictwo Zakładu Filologii Angielskiej. Był to wielki erudyta, znawca sztuki, pianista i poeta, a przy tym człowiek niezwykle skromny, wręcz nieśmiały.

W roku akademickim 1945/1946 prof. Krzyżanowski wykładał:

Historię Anglii, 2 godziny tygodniowo,

Dramat elżbietański, 2 godziny tygodniowo,

Gramatykę języka angielskiego, 1 godzina tygodniowo w semestrze zimowym, 2 w letnim,

Seminarium filologii angielskiej, 2 godziny tygodniowo,

Proseminarium (Modern Poetry), 2 godziny tygodniowo w semestrze zimowym, 1 w letnim.

I. Juliusz Krzyżanowski (1892–1950)

Ogłoszone na rok akademicki 1946/1947 wykłady nie odbyły się, gdyż profesor uzyskał roczne stypendium British Council na wyjazd naukowy do Edynburga. Podczas pobytu w Edynburgu drukował w wychodzącym tam *Scotsman*, szkockim odpowiedniku londyńskiego *Timesa*, wiersze po angielsku. Po powrocie przywiózł w darze dla Zakładu trzy skrzynie książek o łącznej wadze 240 funtów.

Nieobecność profesora powodowała znaczne komplikacje dla studentów urodzonych po I wojnie światowej, którym studia przerwała lub uniemożliwiła kolejna wojna światowa. Studiowali oni z podziwu godną pilnością, chcąc uratować i odzyskać to, co tak okrutnie odebrała im wojna: beztróską młodość, możliwość nauki i szansę odpowiedniego startu życiowego. Nie dbając o to, gdzie mieszkali, co jedli, w co byli ubrani, gonili z wykładu na wykład, z ćwiczenia na ćwicze-

nie, siedzieli całymi dniami na uczelni i w bibliotece, robiąc notatki z wykładów i podręczników na przypadkowych kartkach papieru, bo nie było nawet porządných notatników. Nie były potrzebne żadne rozporządzenia i regulaminy dotyczące dyscypliny studiów. Frekwencja na wykładach była bardzo wysoka, choć nikomu nie śniły się listy obecności.

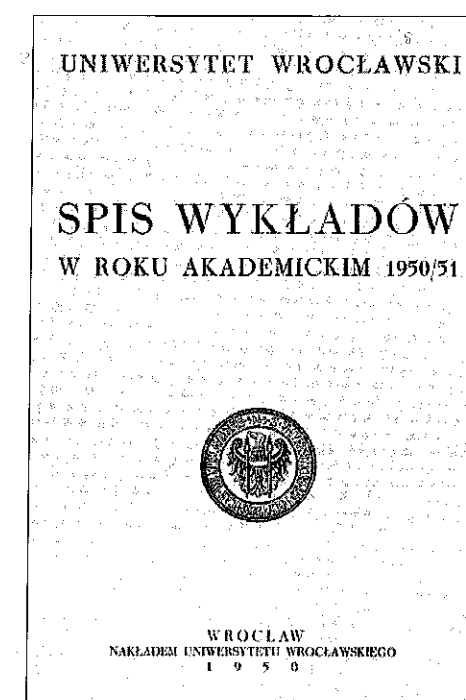
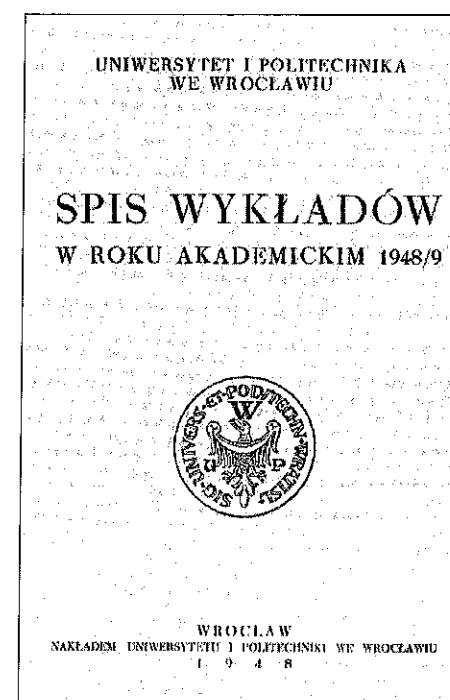
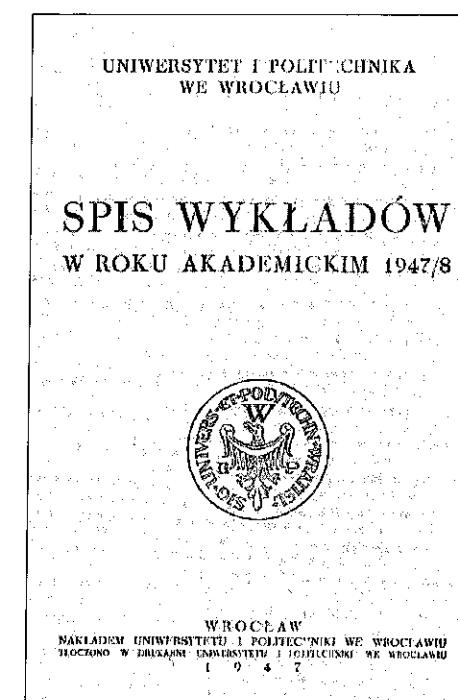
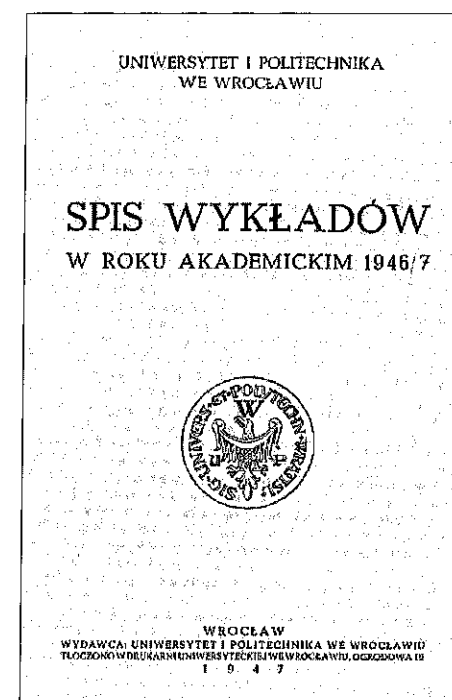
Wolne studia humanistyczne

Ówczesne studia, oparte na przedwojennych przepisach z roku 1927, wymagały od studiujących znacznej samodzielności. Na studia humanistyczne nie było egzaminu wstępnego; mógł się na nie zapisać każdy, kto miał świadectwo dojrzałości (także warunkowo, np. jeżeli na świadectwie nie było stopnia z łaciny, którego brak należało uzupełnić przez uczęszczanie na lektorat w czasie studiów). Do zaliczenia semestru trzeba było mieć potwierdzenie uczęszczania na 10 godzin wykładów i 2 godziny ćwiczeń tygodniowo. Wykłady, na które student chciał uczęszczać, wybierał sobie ze *Spisu wykładów* – broszury, którą otrzymywał przy wpisie w dziekanacie. (Dziekanat Wydziału Humanistycznego, podobnie jak inne dziekanaty, mieścił się wówczas w głównym gmachu Uniwersytetu na II piętrze.) Spis wykładów był niezbędny, żeby ułożyć sobie indywidualny plan studiów. Główny problem polegał na tym, że pensum profesora wynosiło 5 godzin wykładów i 2 godziny ćwiczeń tygodniowo, z możliwością zamiany 1 godziny wykładu na 2 godziny ćwiczeń. Do zaliczenia semestru trzeba więc było uzyskać potwierdzenie uczęszczania na wykłady co najmniej dwóch profesorów.

Na szczęście, kiedy w roku akademickim 1946/1947 prof. Krzyżanowski przebywał w Edynburgu, można było uczęszczać na wykłady prof. Kuryłowicza, który zresztą pełnił obowiązki opiekuna anglistyki pod nieobecność jej kierownika (a także kierował Zakładem Filologii Romańskiej, do którego dojeżdżał z wykładami co dwa tygodnie jako profesor kontraktowy prof. Zygmunt Czerny). Profesor Kuryłowicz wykładał wtedy wstęp do językoznawstwa (3 godziny tygodniowo) oraz porównawczą gramatykę języków germańskich (2 godziny tygodniowo), zamienioną w semestrze letnim, na prośbę studentów anglistyki, na gramatykę historyczną języka angielskiego. Trzeba jednak było brakujące 5 godzin wykładów w jakiś sposób uzupełnić, np. wykładem z obowiązującej wszystkich humanistów filozofii lub wykładami z przedmiotu pobocznego (romanistyka, germanistyka) albo dodatkowego (np. historia sztuki). W semestrze letnim na anglistykę wrocławską przyjechał z Warszawy z wykładem na temat powieści angielskiej E.C. MacGahan. Jednak przez cały rok nie było seminarium anglistycznego, którego zaliczenia w wymiarze 4 semestrów wymagał profesor do magisterium.

II. Po zajęciach z intonacji

III. Przed budynkiem
Wydziału Humanistycznego
(ul. Szewska 49)

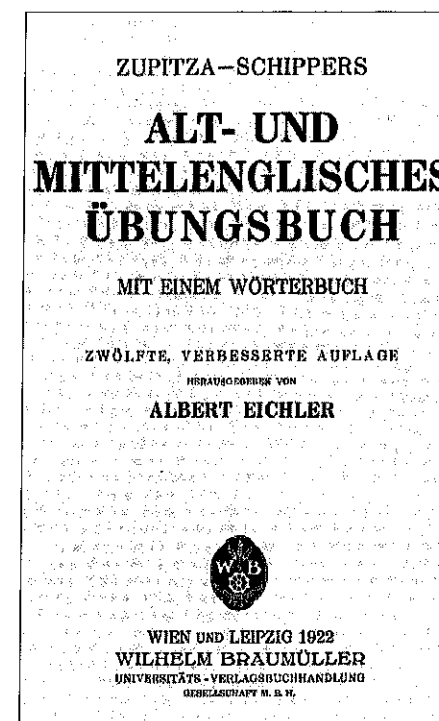
IV. Spisy wykładow

Żeby uzyskać dyplom magistra, trzeba było zdać ustaloną liczbę tzw. częściowych egzaminów magisterskich, napisać pracę magisterską i złożyć przed wydziałową komisją egzaminacyjną, której przewodniczył prof. Bulanda, egzamin ostateczny. Na anglistyce egzaminy częściowe obejmowały trzy grupy: w grupie A były przedmioty obowiązkowe dla wszystkich studentów kierunku: gramatyka opisowa języka angielskiego, zarys dziejów angielskich oraz główne zasady nauk filozoficznych; w grupie B – przedmioty specjalizacyjne, np. historia języka angielskiego lub szczegółowa znajomość historii jednego gatunku literackiego; w grupie C – przedmiot dodatkowy (np. historia sztuki), albo poboczny (np. inna filologia).

Egzaminy częściowe były poważnymi egzaminami, do których trzeba było się solidnie przygotowywać, zazwyczaj samemu z podręczników, ponieważ wykłady były z reguły monograficzne i nie obejmowały całości przedmiotów egzaminacyjnych. O podręczniki nie było łatwo. Praktycznie niedostępne były przedwojenne podręczniki polskie, takie jak Dyboskiego *Literatura i język średniowiecznej Anglii* (Kraków 1910), Treliaka *Literatura angielska w okresie romantyzmu* (Lwów 1928) czy Tarnawskiego *Historia literatury angielskiej* (2 tomy, Lwów 1926–1930). Nowsze pozycje w języku angielskim można było sprowadzać z Anglii przez księgarnię i antykwarnię Józefa Lacha, mieszczącą się przy ul. Kuźnicznej 36/38 (obok Uniwersytetu). Standardowym podręcznikiem do literatury angielskiej był Legouis & Cazamian, *A History of English Literature*, a do nauki języka podręcznik fonetyki i słownik wymowy Daniela Jonesa, gramatyka i ćwiczenia fonetyczne oraz intonacyjne H.E. Palmera i innych, wreszcie do ćwiczeń czytanki w rodzaju *Brighter English* C.E. Eckersleya. Antykwariaty dysponowały też niemieckimi podręcznikami do nauki języka, a biblioteka Zakładu znaczną liczbą egzemplarzy lektur i antologii w wydaniach niemieckich (np. Tauchnitza). Najbardziej przydatny do ćwiczeń z języka staro- i średnioangielskiego był *Alt- und Mittelenglisches Übungsbuch* Zupitzy i Schipperera (wspomnianych wcześniej), a do epok późniejszych, od elżbietańskiej do wiktoriańskiej, Herrig & Förster, *British Classical Authors* (760 stron, ponad 90 wydań!).

Egzaminy były zazwyczaj obwarowane różnymi warunkami; żeby być dopuszczonym do egzaminu, trzeba było mieć zaliczone np. jakieś proseminarium lub seminarium, lub mieć zdane jakieś kolokwia albo inny egzamin. Szttywne terminy sesji egzaminacyjnych nie istniały. Kiedy student przygotował się do egzaminu, ustalał termin indywidualnie z profesorem (oczywiście przez asystenta!), zgłaszał się do wydziałowej komisji egzaminacyjnej, gdzie otrzymywał kartę egzaminacyjną, wносił opłatę w kwesturze i dopiero szedł na egzamin. Egzaminy były bardzo wnikliwe, trwające zwykle około godziny, a czasem i parę godzin, zwykle ustne, ale czasem pisemne i ustne (np. z literatury angielskiej). Wynik każdego egzaminu częściowego do magisterium był wbijany specjalną pieczęcią do indeksu, a wszystkie wyniki były później wypisywane na dyplomie magisterskim.

Oprócz przedmiotów obowiązkowych studiowało się często na anglistyce przedmiot poboczny, czyli okrojony drugi kierunek (np. germanistykę u prof. Pi-

KOMISJA EGZAMINACYJNA NA WYDZIALE HUMANISTYCZNYM Uniwersytetu Wrocławskiego	
KARTA EGZAMINACYJNA	
Zgłoszenie	
Ob.	inwestycja i fund.
student	roku
(Albena studium)	
zgłasza się do egzaminu (kolokwium) z	
po raz	
Wrocław, dnia 193... r.	
Potwierdzenie Kwestury	
Ob.	wpłacił dnia 193... r.
takse egzaminacyjną w kwocie zł gr.	
Nr kwitu	
Wynik egzaminu	
Kandydat zdał egzamin (kolokwium) z	
z wynikiem	
Wrocław, dnia 193... r.	
Podpis egzaminatora	
Data: 11.11.1930 - Druk: Wrocł. T. N., Wrocław.	

VI. Karta egzaminacyjna

UNIwersYTET I POLITECHNIKA
WE WROCŁAWIU

ŚWIADECTWO
Z ODBYTEGO
KOŁOKWIUM – EGZAMINU KURSOWEGO

nr *I + II* semestr *1946/7*

On *Cygan Jan*
studium Wydziału *Humanistycznego*

uczęszczal w semestrze *I + II* roku akademickiego

na *7* na wykład *Porównawcza gramatyka języków germanskich*

w wykładzie *2* godzin tygodniowo, a zaliczający się w dniu dzisiejszym do

Kolokwium – egzaminu kursowego uzyskał wynik *bardzo dobry*

we Wrocławiu dnia *27. grudnia* 1946

Podpis wykładowcy *[signature]*

UNIwersYTET I POLITECHNIKA
WE WROCŁAWIU

ŚWIADECTWO
Z ODBYTEGO
KOŁOKWIUM – EGZAMINU KURSOWEGO

nr *I* semestr *1947/8*

On *Cygan Jan*
studium Wydziału *Humanistycznego*

uczęszczal w semestrze *drugim* roku akademickiego

na *7* na wykład *Żaryo historii literatury angielskiej*

w wykładzie *2* godzin tygodniowo, a zaliczający się w dniu dzisiejszym do

Kolokwium – egzaminu kursowego uzyskał wynik *b. dobry*

we Wrocławiu dnia *15. XII* 1947

Podpis wykładowcy *[signature]*

UNIwersYTET I POLITECHNIKA
WE WROCŁAWIU

ŚWIADECTWO
Z ODBYTEGO
KOŁOKWIUM – EGZAMINU KURSOWEGO

nr *II* semestr *1947/48*

On *Cygan Jan*
studium Wydziału *Humanistycznego*

uczęszczal w semestrze *drugim* roku akademickiego

na *7* na wykład *Pracownia filologii angielskiej*

Interpretacja tekstów średnio-angielskich (Chaucer)

w wykładzie *2* godzin tygodniowo, a zaliczający się w dniu dzisiejszym do

Kolokwium – egzaminu kursowego uzyskał wynik *bardzo dobry*

we Wrocławiu dnia *28. marca* 1948

Podpis wykładowcy *[signature]*

VII. Świadectwa z kolokwium

UNIwersYTET I POLITECHNIKA
WE WROCŁAWIU

ŚWIADECTWO
Z ODBYTEGO
KOŁOKWIUM – EGZAMINU KURSOWEGO

nr *I + II* semestr *1947/48*

On *Cygan Jan*
studium Wydziału *Humanistycznego*

uczęszczal w semestrze *pierwszym i drugim* roku akademickiego

na *7* na wykład *Gramatyka historyczna języka angielskiego I: Old English*

w wykładzie *2* godzin tygodniowo, a zaliczający się w dniu dzisiejszym do

Kolokwium – egzaminu kursowego uzyskał wynik *bardzo dobry*

we Wrocławiu dnia *29. marca* 1948

Podpis wykładowcy *[signature]*

Nr *110/4* **NOS RECTOR**
ET
DECANUS
FACULTATIS *Humanarum*
IN
UNIVERSITATE et POLYTECHNICA WRATISLAVIENSI
notum ac manifestum esse volumus omnibus et singulis
Dominum (-am) *Cygan Jan*
oriundum (-am) e *Wrocław*
in Album
UNIVERSITATIS et POLYTECHNICAE WRATISLAVIENSIS
FACULTATIS *Humanarum* rite relatam (-am)
esse. Id, quod manu propria et Sigillo Universitatis et
Polytechnicae praesentibus adpresso testatur.
Wrocławiae, die *9* mensis *decembris* Anno *1946*
h. t. Decanus Facultatis *[signature]* h. t. Rector *[signature]*
Universitatis et Polytechnicae *[signature]*

Nr *110/8* **MY REKTOR**
I
DZIEKAN
WYDZIAŁU *Humanistycznego*
W
UNIwersYTECIE I POLITECHNICE WE WROCŁAWIU
wszystkim i każdemu z osobna wiadomem czynimy, że
Obywatel (-ka) *Cygan Jan*
urodzony (-na) w *Wrocławu*
w Album
UNIwersYTETU I POLITECHNIKI WE WROCŁAWIU
WYDZIAŁ *Humanistycznego* prawowicie
wpisany (-a) został (-a), co własnoręcznym podpisem
i pieczęcią Uniwersytetu i Politechniki w Naszej obecności odcinięta zaświadczamy.
Wrocław, dnia *9* miesiąca *grudnia* roku *1946*
h. t. Dziekan Wydziału *[signature]* h. t. Rector *[signature]*
Uniwersytetu i Politechniki *[signature]*

VIII. Indeks z lat 1946–1949

**SHAKESPEARIAN
DOCUMENTS**

a selection based on
J.O. BALLIVELL - PHILLIPPS and H.K. CHAMBERS

S.E.H.T.E.S.I.S.

A. Records
B. Contemporary Allusions
C. The Shakespeare - mythos

SEKCYJA WYDZIAŁU HUMANISTYCZNEGO
STUDENTOM UNIwersYTETU I POLITECHNIKI
WE WROCŁAWIU
1948

IX. Skrypt do zajęć z twórczości Szekspira

preka lub romanistykę u prof. Czernego), a w każdym razie jakiś przedmiot dodatkowy (na anglistyce szczególnie popularna była historia sztuki u prof. Podlasy).

Po ukończeniu studiów otrzymywało się tytuł magistra filozofii; filozofia należała na Wydziale Humanistycznym, a także na Wydziałach Nauk Przyrodniczych oraz Matematyki, Fizyki i Chemii do przedmiotów obowiązkowych. Był to ślad wspólnego pochodzenia tych wydziałów z dawnego Wydziału Filozoficznego. Tradycyjnie bowiem uniwersytety od czasów średniowiecznych składały się z czterech wydziałów, tych wymienionych na początku monologu Fausta w tragedii Goethego:

*Habe nun, ach! Philosophie,
Juristerei und Medizin,
Und, leider! auch Theologie
Durchaus studiert...*

a więc filozofii, prawa, medycyny i teologii. Ich alegoryczne rzeźby widnieją na tarasie widokowym wokół wieży głównego gmachu Uniwersytetu.

Tradycja średniowieczna była także widoczna w indeksie. Wprawdzie na okładce nie było już łacińskiego tytułu „Index lectionum”, tylko polski „Książeczka legitymacyjna”, ale tekst na pierwszej stronie był łaciński, dopiero na następnej stronie przetłumaczony na język polski; łaciński był też napis w otoku pieczęci: *Sigillum Universitatis et Polytechnicae Wratislaviensis*. Pierwszych sześć stron indeksu (o numeracji rzymskiej) było przeznaczonych na „zapisy urzędowe”; tutaj wbijano pieczętki typu „Spis wykładów wydano”, „Pobrano opłatę roczną na opiekę zdrowotną”, „Dokonano kontrolnego badania lekarskiego”, „Datek na budowę U. i P. pobrano”, „Wykonał świadczenia na rzecz Bratniej Pomocy na rok akademicki...” itp. Warto przy okazji wyjaśnić, że Bratnia Pomoc Studentów Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, popularnie zwana „Bratniakiem”, była w pełni samodzielną i samorządną organizacją studencką, której zarząd był wybierany przez ogół studentów. „Bratniak” organizował pozauczelniarne życie studenckie, zajmował się pomocą materialną i sprawami socjalno-bytowymi, udzielał wszelkich świadczeń materialnych, jak stypendia, zapomogi, mieszkania w akademikach, rozprowadzanie kartek żywnościowych (żywność była częściowo na kartki) i odzieżowych (towary przemysłowe, np. materiały ubraniowe można było kupować tylko na talony). Za pośrednictwem „Bratniaka” rozdzielane były w roku akademickim 1946/1947 żywnościowe paczki UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) oraz używana odzież, otrzymywana z misji Kwaków Amerykańskich. „Bratniak” potrzebował siły roboczej, więc został wprowadzony obowiązek odpracowania określonej liczby godzin na rzecz tej instytucji. Najczęściej chodziło o odgruzowanie i porządkowanie terenów, pomieszczeń, pomoc w transportowaniu materiałów, mebli, opału itp. Potrzebna też była pomoc przy pracach wydawniczych;

Sekcja Wydawnicza Bratniej Pomocy powielala pomoce dydaktyczne i wydawała pierwsze skrypty. Odpracowanie tego swoistego „szarwarku” odnotowywane było w indeksie i to upoważniało do korzystania z pewnych świadczeń czy pomocy „Bratniaka”, np. stołówki, domów studenckich, darów amerykańskich i niektórych innych form pomocy ze strony uczelni.

Indeks był dokumentem Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu i zdarzało się, że w indeksie studenta anglistyki na miejscu podpisu rektora figurował podpis prorektora Politechniki (w roku akademickim 1947/1948 i 1948/1949 prof. Kazimierza Zipsa). Indeks miał kształt podłużny, a nie poprzeczny jak obecnie, i podobnie jak karta studiów dla dziekanatu zawierał sporo miejsca na podpisy potwierdzające zgłoszenie się studenta i uczęszczanie na zajęcia.

W roku akademickim 1947/1948, po powrocie ze Szkocji, prof. Krzyżanowski prowadził następujące zajęcia:

Szekspir, 3 godziny tygodniowo (wtorek, środa, czwartek, godz. 9–10),
Literatura anglo-saksońska, 1 godzina tygodniowo (piątek, godz. 9–10),
Zarys politycznej historii Anglii, 1 godzina tygodniowo (wtorek, godz. 10–11),
Seminarium filologii angielskiej, 2 godziny tygodniowo (środa, godz. 10–12),
tj. przepisowe 5 godzin wykładów i 2 godziny ćwiczeń. Na seminarium interpretowano *Hamleta*.

W roku akademickim 1948/1949 były to wykłady:

Robert Browning – życie i twórczość na tle wiktoriańskiej epoki, 3 godziny tygodniowo,

Dramat elżbietański (z wyjątkiem Szekspira), 2 godziny tygodniowo,

Seminarium filologii angielskiej: Browning, *Sordello*, 2 godziny tygodniowo,

Proseminarium: interpretację tekstów średnioangielskich (Chaucera) prowadziła starszy asystent mgr Joanna Stroińska, a historię Anglii przejął historyk, zastępca profesora dr Henryk Wereszycki.

Od roku 1949 zaczęli opuszczać anglistykę absolwenci z tytułem magistra, wśród nich w pierwszej dekadzie późniejsi pracownicy reaktywowanej Katedry – Maria Gottwald i Henryk Kałuża (Henryk Kałuża rozpoczął studia w roku akademickim 1945/1946, Maria Gottwald zapisała się w roku akademickim 1947/1948 na III rok po dwóch latach studiów na Amerykańskim Uniwersytecie w Bejrucie). Wcześniej, jeszcze w roku 1948, uzyskał magisterium Wiktor Jassem. Ten ostatni przebywał później, w roku akademickim 1948/1949, na stypendium w Londynie, w Department of Phonetics prof. Daniela Jonesa. W roku 1950 Wiktor Jassem i Grzegorz Sinko uzyskali stopień doktora.

Do roku 1950 były jeszcze wydawane dyplomy magisterskie starego typu: dwustronny arkusz formatu A4, z wyszczególnieniem wszystkich częściowych egzaminów magisterskich, tytułu pracy magisterskiej i wszystkich ocen.

Nowy system studiów

W roku akademickim 1949/1950 wszedł w życie nowy system studiów dwustopniowych. Stopień pierwszy obejmował trzy lata, po których ukończeniu nie uzyskiwało się tytułu magistra. Niektórzy studenci pierwszego stopnia mogli być przyjęci na dalsze półtoraroczne studia magisterskie.

UNIWERSYTET I POLITECHNIKA
WE WROCŁAWIU
WYDZIAŁ: *humanistyczny*
L. *Kul*

DYPLOM
MAGISTRA FILOZOFII

Pan *Jan Henryk Cygan*
urodzony dnia *23 października* 19*46* roku
w *Ameryce*

odbył... przepisane studia na Uniwersytecie
we Wrocławiu w l. 1946-1950
na Wydziale *humanistycznym*
w zakresie *filologii angielskiej*
i zdał następujące egzaminy:

<i>język angielski</i>	<i>dobrze</i>
<i>język angielski</i>	<i>dobrze</i>
<i>gramatyka angielska</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>
<i>historia literatury angielskiej</i>	<i>dobrze</i>

oraz przedstawił z wynikiem *bardzo dobrym*
pracę magisterską na temat: *The English sonnet:
its structure, development and chief poets -
selected*

Wobec tego Rada Wydziału *Humanistycznego*
Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu na wniosek
Komisji Egzaminacyjnej nadaje
Panu *Janowi Henrykowi Cyganowi*
stopień
MAGISTRA FILOZOFII
jako dowód zakończenia studiów wyższych w zakresie
filologii angielskiej
We Wrocławiu, dnia *4 X 1950* r.

REKTOR *Bolesław Bieruta*
PRZEWODNICZĄCY KOMISJI EGZAMINACYJNEJ *Bolesław Bieruta*

X. Dyplom (rok 1950)

W spisie wykładów na rok akademicki 1949/1950 wymieniono więc osobno kierunki i lata objęte nowym programem studiów oraz kierunki i lata nie objęte reformą studiów. Na I roku obowiązywał już nowy program studiów, zawierający wykłady kursowe i obowiązkowe ćwiczenia. Oznaczało to przejście od studiowania do nauczania. Spis wykładów stał się właściwie potrzebny tylko po to, żeby prawidłowo wpisać do indeksu oficjalną nazwę przedmiotu i nazwisko wykładowcy; wkrótce też przestano go drukować.

Na I roku filologii angielskiej obowiązywały wykłady z gramatyki opisowej współczesnego języka angielskiego (2 godz.), literatury powszechnej (4 godz.), historii literatury angielskiej (2 godz.) i historii politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturalnej Anglii i USA (4 godz., tylko w semestrze zimowym) oraz ćwiczenia praktyczne z języka angielskiego (6 godz.) i z nauk pomocniczych historii literatury angielskiej z uwzględnieniem elementów teorii literatury (2 godz.). Ponadto

obowiązywały lektoraty z języka obcego: rosyjskiego oraz francuskiego lub niemieckiego do wyboru i łaciny (po 2 godz.), a także przedmioty ideologiczne, takie jak materializm dialektyczny i historyczny (którego nie udało się jeszcze obsadzić) oraz nauka o Polsce i świecie współczesnym (2 godz.), który jako wykład dla całego Wydziału, obowiązkowy zresztą także dla wszystkich studentów IV roku (idących starym systemem), prowadził adiunkt Wydziału Prawa mgr Stanisław Walczak (późniejszy minister sprawiedliwości). Studentów obowiązywało więc łącznie 26 godzin zajęć tygodniowo w semestrze zimowym i 22 godziny w semestrze letnim (mniej więcej po połowie wykładów i ćwiczeń) oraz 5 egzaminów.

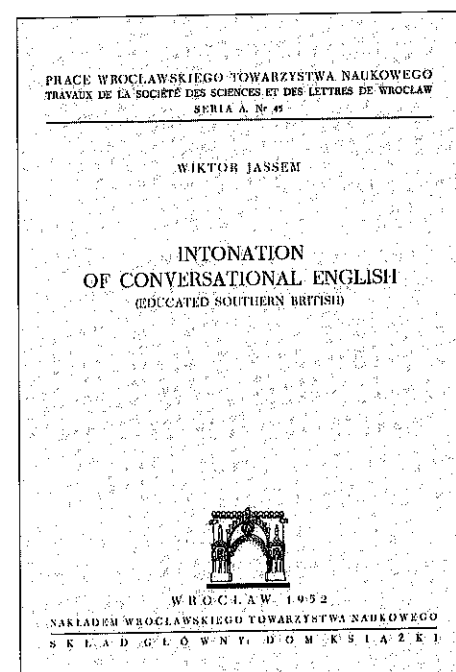
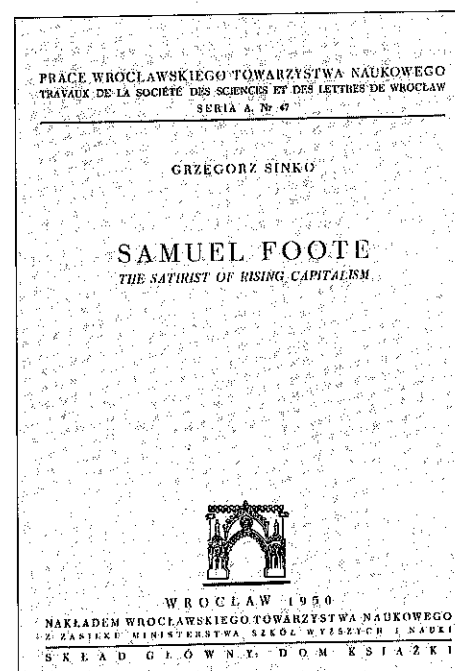
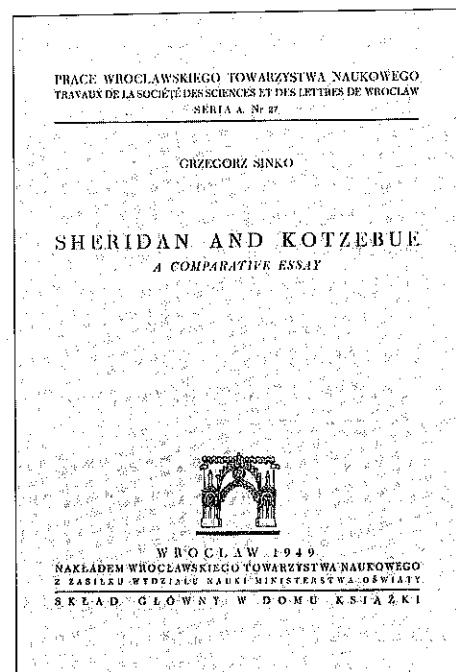
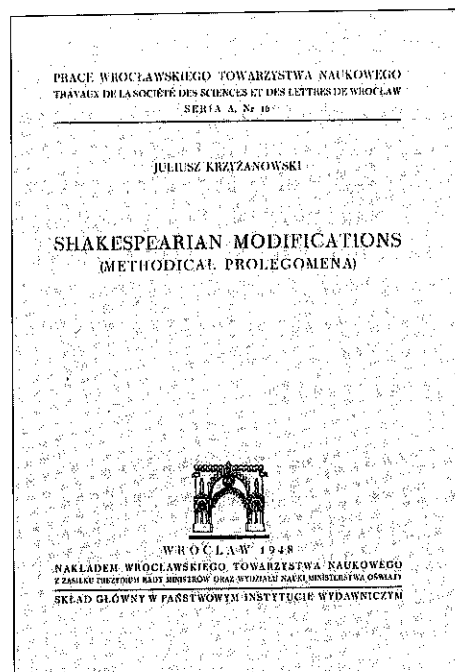
Dla wyższych lat studiów prof. Krzyżanowski prowadził następujące wykłady: Dramat angielski I połowy XVII wieku, 1 godzina tygodniowo, Tennyson (wykład monograficzny), 1 godzina tygodniowo oraz ćwiczenia:

Seminarium filologii angielskiej (*In Memoriam*), 2 godziny tygodniowo, Ćwiczenia w interpretacji tekstów staroangielskich, 1 godzina tygodniowo, Lektura utworów Tennysona, 1 godzina tygodniowo.

W roku akademickim 1950/1951 nie było już naboru na I rok studiów filologii angielskiej. W ramach centralizacji różnych kierunków studiów humanistycznych filologia angielska miała pozostać tylko na Uniwersytecie Warszawskim; pozostała też na KUL-u, który jako uniwersytet niepaństwowy nie podlegał temu zarządzeniu. We Wrocławiu objęło to zresztą również romanistykę, orientalistykę i slawistykę; w miejsce tej ostatniej wprowadzono filologię rosyjską.

Początek lat pięćdziesiątych był jednocześnie początkiem dezintegracji całego Uniwersytetu. 1 I 1950 roku odłączył się Wydział Lekarski z Oddziałami Farmaceutycznym i Stomatologicznym, tworząc Akademię Medyczną, ale Uniwersytet i Politechnika nadal pozostawały jedną uczelnią; na inauguracji roku akademickiego 1950/1951 w dniu 2 X 1950 roku wykład wygłosił profesor Politechniki Paweł Jan Nowacki. Dopiero 1 IX 1951 roku nastąpiło rozłączenie Uniwersytetu i Politechniki, odłączenie od Uniwersytetu Wydziałów Rolnego (z Oddziałami Ogrodnictwa i Melioracji Rolnych) oraz Medycyny Weterynaryjnej i utworzenie Wyższej Szkoły Rolniczej, a także podział Wydziału Humanistycznego na Filozoficzno-Historyczny i Filologiczny. Wcześniej, 1 IX 1950 roku, utworzono Studium Wojskowe, a później, 1 IX 1953 roku, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. 18 IV 1952 roku Uniwersytet Wrocławski otrzymał imię Bolesława Bieruta. (Bywało, że nadchodzące z zagranicy listy adresowane były czasem na „Beirut University”!)

Plan II roku studiów w roku akademickim 1950/1951 obejmował wykłady: Historia literatury angielskiej (4 godziny tygodniowo w semestrze zimowym, 2 w letnim), Elementy gramatyki historycznej języka angielskiego (3 godziny), Historia literatury polskiej w zarysie (2 godziny), Językoznawstwo ogólne (2 godziny w semestrze zimowym) oraz ćwiczenia: Proseminarium historii literatury angielskiej (2 godziny), Proseminarium gramatyki historycznej języka angielskiego (2 godziny), Ćwiczenia praktyczne z języka angielskiego (6 godzin) oraz lek-

XI. Pierwsze publikacje anglistyczne

toraty: języka rosyjskiego (2 godziny) i wybranego języka germańskiego (niemieckiego lub szwedzkiego; 2 godziny). Ponadto obowiązkowy był wykład z podstaw marksizmu-leninizmu (2 godziny), a w semestrze letnim ćwiczenia z tego przedmiotu; nie było natomiast jeszcze przewidzianej w semestrze letnim ekonomii politycznej. Razem obciążenie studenta wynosiło znowu 25 godzin tygodniowo w semestrze zimowym i 23 w letnim oraz 3 egzaminy.

Dla III i IV roku prof. Krzyżanowski kontynuował następujące wykłady:

Dramat angielski I połowy XVII wieku, 1 godzina tygodniowo,

Szekspir, 1 godzina tygodniowo, oraz

Seminarium: Robert Bridges, *The Testament of Beauty*, 2 godziny tygodniowo,

Ćwiczenia z tekstów staroangielskich, 1 godzina tygodniowo.

Wszystkich studentów IV roku obowiązywał, podobnie jak w roku poprzednim, wykład z nauki o Polsce i świecie współczesnym.

19 XII 1950 roku w czasie podróży służbowej do Warszawy zmarł nagle w pojeździe prof. Juliusz Krzyżanowski. Przeżył więc we Wrocławiu zaledwie kilka lat, ale dla tutejszej anglistyki zrobił bardzo wiele. We wrocławskiej Bibliotece Uniwersyteckiej odkrył egzemplarz jednego z pierwszych wydań *Hamleta*; w „Pracach Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” ogłosił ważne opracowanie *Shakespearian Modifications*, nadto wiele artykułów drukowanych w „Sprawozdaniach Polskiej Akademii Umiejętności” oraz pracę o szekspiologii wojennej i powojennej. Dla studentów anglistyki wydał skrypt *Shakespearian Documents*, a dla Biblioteki Narodowej opracował nowe wydania *Makbeta* oraz *Wieczoru Trzech Króli*. Śmierć przerwała pracę nad słownikiem rymów szekspirowskich. Wypromował dwóch doktorów (Wiktor Jassem i Grzegorz Sinko) oraz 21 magistrów filologii angielskiej; ostatnim, który zdążył u niego zrobić magisterium 4 XII 1950 roku i któremu po egzaminie profesor zaproponował asystenturę w Katedrze był Jan Cygan.

Likwidacja kierunku

Po śmierci Krzyżanowskiego opiekę nad Katedrą, a właściwie nad jej likwidacją objął dojeżdżający z Warszawy prof. Stanisław Helsztyński. Na miejscu kierowali anglistyką adiunkci – dr Jassem i dr Sinko. Zatrudnili oni też w Katedrze dwie absolwentki: Helenę Matejówkę i Teresę Paryskównę. Doktor Jassem reprezentował kierunek językoznawczy, dr Sinko – kierunek literaturoznawczy. Jassem wydał w „Pracach Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” swoją dysertację doktorską *Intonation of Conversational English: Educated Southern British* (Wrocław 1952) oraz podręczniki: *Wymowa angielska* (Warszawa 1951) i *Fonetyka języka angielskiego* (Warszawa 1954); Sinko – pracę magisterską *Sheridan*

and Kotzebue: *A Comparative Essay* (Wrocław 1949) oraz doktorską Samuel Foote: *The Satirist of Rising Capitalism* (Wrocław 1950).

Profesor Helsztyński objął seminarium z literatury oraz wykłady monograficzne (z twórczości Jamesa Thompsona i Thackeraya), a historię literatury dla II roku przejął dr Sinko.

Rok akademicki 1951/1952 był ostatnim rokiem działalności Katedry. Nowym systemem szedł już tylko rok III. Plan studiów obejmował tu wykłady: Historia literatury amerykańskiej, 2 godziny tygodniowo (Helsztyński), Historia literatury angielskiej, 2 godziny tygodniowo w semestrze zimowym, 3 w letnim (Sinko), Historia języka angielskiego, 1 godzina tygodniowo (Jassem), Współczesny język angielski, 1 godzina tygodniowo (Jassem), Metodyka nauczania języka angielskiego, 2 godziny tygodniowo w semestrze letnim (Jassem), Wykład monograficzny, 1 godzina tygodniowo w semestrze letnim (Sinko), a ponadto: Elementy nauk pedagogicznych, 2 godziny tygodniowo, Historia literatury radzieckiej, 2 godziny tygodniowo, Logika (którą inne kierunki miały jeszcze na I roku), 2 godziny tygodniowo, i Ekonomia polityczna (zaległa z II roku), 2 godziny tygodniowo. Ćwiczenia obejmowały: Seminarium historii literatury amerykańskiej, 2 godziny tygodniowo (Helsztyński), Seminarium z literatury angielskiej, 2 godziny tygodniowo (Sinko), Seminarium z historii języka angielskiego, 2 godziny tygodniowo (Jassem), Ćwiczenia praktyczne z języka angielskiego, 4 godziny tygodniowo, Konwersatorium z metodyki, 2 godziny tygodniowo, i Konwersatorium z organizacji nauczania i wychowania, 1 godzina tygodniowo. Z powodu zaległości z logiki i ekonomii studenci mieli w sumie 30 godzin zajęć tygodniowo w semestrze zimowym i 24 w letnim. Po semestrze zimowym obowiązywały egzaminy z ekonomii politycznej i historii literatury radzieckiej, a na koniec roku łączny egzamin z literatury angielskiej i amerykańskiej oraz egzaminy z historii języka angielskiego, elementów nauk pedagogicznych, metodyki nauczania języka angielskiego i logiki.

Po roku 1952 Katedra (podobnie jak Katedra Romanistyki) pozostała nieobsadzona. Po wykształceniu ostatniego rocznika studenckiego przestała *de facto* istnieć, a jej kadra uległa rozproszeniu.

W roku 1953 dr Jassem przeniósł się do Poznania, a później dr Sinko do Warszawy; w roku 1954 przeniósł się do Warszawy mgr Ferens, który nie zdążył się doktoryzować u prof. Krzyżanowskiego; doktoryzował się u prof. Helsztyńskiego, a wkrótce potem zmarł.

Do Warszawy przeniosło się zresztą we wczesnych latach pięćdziesiątych sporo anglistów z innych likwidowanych ośrodków: z Łodzi Grzebieniowski, z Poznania Dobrzycka, z Krakowa Reszkiewicz. W roku 1954 kierownikiem Katedry w Warszawie została prof. dr Margaret Schlauch (przybyła z New York University).

Absolwenci anglistyki rozproszyli się również, w najlepszym wypadku zatrudniając się w charakterze lektorów, gdzie mogli mieć jeszcze jakiś kontakt z uczelnią. W pierwszym okresie powojennym, zanim powstały na uczelniach

Studia Języków Obcych, panował uzus, że lektorów dla różnych wydziałów angażowano (zresztą na godziny zleczone) z rekomendacji kierowników odpowiednich katedr filologicznych. W ten sposób np. mgr Gottwald została lektorem na Uniwersytecie, a mgr Cygan na Politechnice. Kiedy w roku 1951 na podstawie zarządzenia przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego absolwentów zaczęły obowiązywać nakazy pracy, zatrudnieni na zlecenie lektorzy zostali zaangażowani na etatach w Studiach Języków Obcych. Lektoraty na uczelniach uzyskało około 20 magistrów z pierwszego powojennego okresu anglistyki. W wypadku absolwentów anglistyki nie było zresztą praktycznie innych możliwości, gdyż równolegle z likwidacją studiów anglistycznych na uniwersytetach język angielski – jako język z jednej strony „imperialistów”, a z drugiej tzw. bikiniarzy – był w latach stalinizmu rugowany ze szkół średnich (tak jak tuż po wojnie z innych powodów język niemiecki), a nawet niekiedy z lektoratów uczelni, a na jego miejsce wprowadzany był jako obowiązkowy język rosyjski.

W sumie w pierwszym okresie działalności Katedry po wojnie dyplomy magisterskie uzyskało 71 osób, a 33 osoby uzyskały dyplomy ukończenia studiów I stopnia (bez tytułu). Liczby studentów i absolwentów tego pierwszego powojennego okresu kształtowały się następująco:

Rok akademicki	Liczba studentów	Dyplomy magisterskie	Dyplomy I stopnia
1945/1946	25	–	
1946/1947	150	–	
1947/1948	166	1	
1948/1949	159	3	
1949/1950	158	11	
1950/1951	96	12	17
1951/1952	31	44	16

W działalności anglistyki wrocławskiej nastąpiła kilkunastoletnia przerwa. W związku z tym ominęły ją kolejne zmiany programów nauczania: wprowadzenie w roku 1950 na humanistyce ponownie 4-letnich studiów magisterskich, a w roku 1956 znowu studiów 5-letnich; likwidacja w roku 1950 habilitacji oraz doktoratów i wprowadzenie stopnia kandydata nauk, a w roku 1958 znowu restytuowanie doktoratów i habilitacji itp. Nie znaczy to, że wrocławscy angliści wówczas próżnowali. Henryk Kałuża po uzyskaniu dyplomu z filologii angielskiej zdobył dyplom ukończenia Wyższej Szkoły Handlowej; Maria Gottwald uzyskała magisterium z filozofii.

Początki odwilży

Odwilż nastąpiła dopiero po październiku roku 1956. Wtedy otwarły się możliwości wyjazdów do Anglii na kursy letnie dla lektorów oraz na dłuższe stypendia. Na 9-miesięczne stypendium British Council wyjechał w roku akademickim 1958/1959 Jan Cygan, uzyskując dyplom z językoznawstwa stosowanego w School of Applied Linguistics na Uniwersytecie w Edynburgu.

Kiedy pojawiły się perspektywy ponownego otwarcia katedry, Kałuza, Gottwald i Cygan zgłosili się do prof. Margaret Schlauch w Warszawie z projektami napisania prac doktorskich.

Zamknięte katedry anglistyki zaczęto otwierać ponownie od roku 1957: najpierw w Łodzi (katedrę objął prof. Grzebieniowski); w roku 1958 w Krakowie (kuratorem został prof. Kuryłowicz, obowiązki kierownika katedry pełnił w latach 1960–1963 E.C. MacGahan), w roku 1960 w Poznaniu, a w 1963 na UMCS w Lublinie.

Na Uniwersytecie Wrocławskim Senat postanowił w roku 1956 uruchomić romanistykę, ale jeszcze czasowo wstrzymać się z tworzeniem anglistyki. W maju roku 1957 przebywali we Wrocławiu minister Stefan Żółkiewski (*nota bene* doktor polonistyki Uniwersytetu Wrocławskiego z roku 1951) i wiceminister Eugenia Krassowska, dyskutując na temat odbudowy humanistyki. Kierunek romanistyki uruchomiono w roku akademickim 1957/1958.

W roku akademickim 1962/1963 przyjeżdżał regularnie co miesiąc z Warszawy na Uniwersytet Wrocławski amerykański profesor Daniel Aaron, wygłaszając dla lektorów języka angielskiego cykl wykładów o współczesnej literaturze amerykańskiej. W lutym roku 1965 Rada Wydziału Filologicznego podjęła uchwałę w sprawie reaktywowania Katedry Filologii Angielskiej wraz z kierunkiem studiów.

Odbywało się to w zmienionej tymczasem gruntownie sytuacji anglistyki polskiej. W pierwszej połowie lat sześćdziesiątych przeszli bowiem na emeryturę starsi profesorowie, urodzeni w latach dziewięćdziesiątych XIX wieku: w roku 1961 prof. Helsztyński (ur. 1891), w 1964 prof. Grzebieniowski (ur. 1894) i prof. Schlauch (ur. 1898). Ich miejsce zajęli młodszy. W roku 1964 kierownictwo łódzkiej anglistyki objął docent Witold Ostrowski (ur. 1914), a warszawskiej doc. Sinko (ur. 1922). W roku 1965 kierownikiem Katedry w Krakowie został doc. Przemysław Mroczkowski (ur. 1915), działający tam od roku 1962. W związku z jego przejściem na UJ została zamknięta w roku 1963 anglistyka na KUL-u w Lublinie, a otwarta na UMCS (organizował ją amerykanista dr Franciszek Lyra; pierwszych studentów przyjęto w roku 1964). Obowiązki kierownika Katedry na UAM w Poznaniu objął w roku 1965 tuż po habilitacji doc. Jacek Fisiak, od roku 1966 formalnie mianowany jej kierownikiem. W roku 1965 habilitował się też w Warszawie Alfred Reszkiewicz (ur. 1920), a w latach 1966–1968 działał na anglistyce poznańskiej także doc. Wiktor Jassem (ur. 1922).

Reaktywacja Katedry

Reaktywacja Katedry Filologii Angielskiej we Wrocławiu nastąpiła w roku 1965 – w dwudziestolecie polskiego Uniwersytetu. Kierownictwo Wydziału Filologicznego (dziekan prof. Władysław Floryan) i uczelni (rektor prof. Alfred Jahn) zwróciło uwagę na działających we Wrocławiu absolwentów pierwszego powojennego okresu wrocławskiej anglistyki. Rektor Jahn zaproponował zorganizowanie Katedry ówczesnej kierownicze zespołu języka angielskiego w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Uniwersytetu mgr Marii Gottwald, która jednak nie podjęła się tego zadania i wskazała na osobę mgra Jana Cygana, od roku 1951 organizatora i kierownika Studium Języków Obcych Politechniki. Magister Cygan, który właśnie powrócił z kilkutygodniowej wizyty na uniwersytetach amerykańskich, po rozmowie z rektorem Jahnem i dziekanem Floryanem propozycję przyjął i 1 X 1965 roku rozpoczął pracę w Katedrze na stanowisku starszego asystenta. Opiekę nad Katedrą z ramienia Wydziału objął nowo mianowany dziekan, wspomniany już parokrotnie filolog klasyczny prof. Jerzy Łanowski (*nota bene* za życia prof. Krzyżanowskiego jego najbliższy sąsiad na Karłowicach, a po śmierci wydawca jego epigramatów łacińskich).

Tu uwaga na marginesie: zważywszy, że zarówno rektor Jahn, jak i dziekan Łanowski i mgr Cygan pochodzili ze Lwowa, można powiedzieć, że reaktywacja wrocławskiej anglistyki – podobnie jak zaraz po wojnie organizacja Uniwersytetu Wrocławskiego – była dziełem, jak to określał rektor Kulczyński, „duchowych spadkobierców kresowej kultury lwowskiej”.

Katedrę ulokowano tymczasowo w jednopokojowym, ogrzewanym piecem kaflowym lokalu na IV piętrze budynku przy ul. Szewskiej 50/51, w którym tuż po wojnie mieścił się hotel uniwersytecki (mieszkali tam m.in. dr Jassem i prof. Kuryłowicz). Przeniesiono tam część księgozbioru zdeponowanego dotąd w Studium Języków Obcych oraz książki przekazane Katedrze przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu. Zakupiono też od wdowy po prof. Krzyżanowskim pozostały po nim wartościowy księgozbiór, a także wiele nowych publikacji krajowych i zagranicznych. Przejęto z Biblioteki Uniwersyteckiej prenumeratę dziesięciu tytułów czasopism zagranicznych. Z braku miejsca nie doszło jednak do przejęcia drugiej części dawnego księgozbioru anglistyki, zdeponowanej w Katedrze Językoznawstwa Ogólnego prof. Zawadowskiego. Część wykonanych dla Katedry przez stolarnię uniwersytecką regałów stała więc niewykorzystana na korytarzu.

W grudniu roku 1965 mgr Cygan obronił na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warszawskiego pracę doktorską *The Structure of Questions in Present-day English* (promotorem była prof. dr Margaret Schlauch) i z początkiem semestru letniego otrzymał nominację na adiunkta. Wiosną roku 1966 (również pod kierunkiem prof. Schlauch) doktoryzowali się na Uniwersytecie Warszawskim Maria Gottwald i Henryk Kałuza. W roku 1966 doktoryzował się także z językoznawstwa angielskie-

XII. Po promocji doktorskiej (1966) na Uniwersytecie Warszawskim (od lewej: dr Gottwald, prof. Schlauch, dr Kałuza, dr Cygan)

go u prof. Leona Zawadowskiego jego asystent w Katedrze Językoznawstwa Ogólnego, absolwent KUL-u, mgr Kazimierz Sroka, na podstawie pracy *The Syntax of English Phrasal Verbs*, wydanej później w Hadze (1972).

W roku akademickim 1966/1967 Katedra otrzymała drugi etat adiunkta, który objęła dr Maria Gottwald. Oboje adiunkci prowadzili, jak dotąd, lektoraty języka angielskiego, głównie dla studentów Wydziału Filologicznego, oraz konwersatoria języka angielskiego dla germanistów. W październiku i listopadzie roku 1966 dr Gottwald przebywała na dwumiesięcznym stażu w Wielkiej Brytanii. Katedrę odwiedzili z odczytami m.in. prof. Schlauch i doc. Przemysław Mroczkowski z UJ. Lokal Katedry powiększył się do dwóch pokoi, co umożliwiło wykorzystanie posiadanych regałów. Katedra otrzymała też nieco mebli i telefon. Księgozbiór powiększył się znacznie dzięki darom Konsulatu Amerykańskiego w Poznaniu. Kartony książek pomagał wносить na IV piętro sam konsul Leonard Baldyga! Katalogowaniem biblioteki zajęła się na zlecenie pracownica Biblioteki Uniwersyteckiej mgr Izabela Dereniewicz.

W roku akademickim 1967/1968 Katedra otrzymała trzeci etat adiunkta, na którym został zatrudniony dr Henryk Kałuza, pracujący wówczas jako lektor na Politechnice (dr Sroka odszedł tymczasem na anglistykę poznańską). Prowadzo-

no lektoraty języka angielskiego dla studentów germanistyki i romanistyki oraz konwersatoria dla germanistów. Pracownicy Katedry ogłosili cykl prelekcji w języku angielskim dla nauczycieli z terenu województwa wrocławskiego; dr Kałuza prowadził zajęcia konwersacyjne z języka angielskiego dla pracowników naukowych Uniwersytetu. Doktor Gottwald przebywała od października roku 1967 do marca 1968 na wyjeździe naukowym w USA (Columbia University, Nowy Jork). Katedra uzyskała jeszcze trzeci pokój, skatalogowano dalszych 900 pozycji druków zwartych i czasopisma, oddano wiele książek do oprawy, założono katalog działowy. Wciąż jednak nie przejęto dużej części starego księgozbioru z Katedry Językoznawstwa Ogólnego, gdyż brakowało miejsca nawet na bieżące zakupy książek.

W roku akademickim 1968/1969 Katedrze przybył etat asystenta, na którym zatrudniono mgra Mateusza Mraczka, absolwenta Uniwersytetu Warszawskiego. Doktor Cygan i dr Kałuza ukończyli i przedłożyli rozprawy habilitacyjne. Pracownicy Katedry prowadzili konwersatoria i lektoraty języka angielskiego na studium dziennym i zaocznym filologii germańskiej oraz ogłosili cykl prelekcji dla nauczycieli szkół średnich i pracowników służby bibliotecznej. Doktor Cygan brał udział jako recenzent w egzaminach magisterskich z filologii angielskiej na UMCS w Lublinie.

W listopadzie roku 1968 dr Cygan otrzymał nominację na docenta i od 1 I 1969 roku przejął od dotychczasowego kuratora prof. Łanowskiego kierownictwo Katedry. Z inicjatywy Rady Wydziału Filologicznego Senat Uniwersytetu wystąpił z wnioskiem do Ministerstwa o otwarciu kierunku, ale Ministerstwo doradziło wstrzymać się jeszcze, przeznaczając rok akademicki 1969/1970 na dokształcenie kadry i zapewnienie bazy lokalowej.

Opracowano zatem projekt, zatwierdzony następnie przez Radę Wydziału, w myśl którego Katedra Filologii Angielskiej miała zostać przeniesiona do gmachu Wydziału Filologicznego, do części pomieszczeń zajmowanych przez Katedrę Metod Numerycznych, a ta z kolei miała się przenieść do nowego gmachu Instytutu Matematycznego przy pl. Grunwaldzkim. Zgodnie z planami przeprowadzki opracowano projekt adaptacji pomieszczeń i złożono zamówienia na umeblowanie sali ćwiczeniowej i czytelnicy oraz wyposażenie laboratorium językowego. Sprawy doskonalenia kadry również postąpiły naprzód. Doktor Gottwald otrzymała stypendium habilitacyjne, a dr Kałuza stypendium na roczny wyjazd szkoleniowy do USA na rok akademicki 1969/1970. W związku z planowanym uruchomieniem kierunku Katedrę odwiedzili: ambasador Wielkiej Brytanii, dyrektor British Council w Warszawie i konsul USA z Poznania.

W roku 1968 wprowadzono na Uniwersytecie strukturę instytutową, ale anglistyka, podobnie jak romanistyka i językoznawstwo ogólne, pozostały katedrami.

W roku akademickim 1969/1970 dr Kałuza wyjechał na 10-miesięczne stypendium Departamentu Stanu do USA, do University of California at Los Angeles. Pracownicy Katedry poprowadzili po raz pierwszy wykłady dla studentów V roku filologii germańskiej, a doc. Cygan dojeżdżał jeszcze na zaproszenie

doc. Mroczkowskiego z wykładami monograficznymi dla V roku filologii angielskiej na Uniwersytecie Jagielloński. Uzyskano zgodę na własną serię wydawniczą filologii angielskiej pod nazwą „Anglica Wratislaviensia”. Nadeszła też wreszcie zgoda Ministerstwa na uruchomienie kierunku filologii angielskiej w roku akademickim 1970/1971. W serii „Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” ukazała się drukiem rozprawa doktorska Marii Gottwald *Satirical Elements in Ben Jonson's Comedy*.

Ponowne otwarcie kierunku

W roku akademickim 1970/1971 nastąpiło wreszcie, po 21 latach, długo oczekiwane otwarcie kierunku filologii angielskiej na Uniwersytecie Wrocławskim (przypomnijmy, że ostatni nabór studentów odbył się w roku 1949!).

Skład osobowy Katedry w momencie uruchomienia kierunku był następujący:

Kierownik Katedry: doc. dr Jan Cygan

Adiunkci: dr Maria Gottwald, dr Henryk Kałuża

Wykładowca: James N. Martin, M.A. (USA)

Asystenci: mgr Mateusz Mraczek, mgr Ewa Aumer

Stażyści: mgr Halina Filipowicz, mgr Danuta Kubiak

Prowadzący zajęcia zlecone: mgr Tadeusz Kowalczyk

Jak widać, stan osobowy zwiększył się o dwóch pracowników etatowych, w tym wykładowcę *native speaker*; uzyskano też dwa staże, a jedna osoba prowadziła zajęcia zlecone.

Katedra uzyskała lokum w gmachu Wydziału Filologicznego przy pl. Nankiera 15 na I piętrze (dwa pokoje stanowiące obecnie sekretariat i gabinet dyrektora Instytutu Filologii Polskiej). W pierwszym pokoju umieszczono ławki i funkcjonował on jako salka ćwiczeniowa, w drugim – cztery biurka pracowników, a pod ścianami regały z książkami. Większość księgozbioru pozostała jednak jeszcze na IV piętrze budynku przy ul. Szewskiej 50/51.

Pracownicy Katedry prowadzili teraz zajęcia głównie na I roku nowo uruchomionego kierunku, na który przyjęto 32 studentów, podzielonych na dwie grupy. Plan studiów, wydany przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w roku 1966, obejmował na I roku: Praktyczne nauczanie języka angielskiego (10 godzin tygodniowo) – prowadzili je dr Kałuża, mgr Mraczek i James Martin; Historia Anglii (2 godziny tygodniowo) – prowadził historyk dr Lech Tyszkiewicz; Wstęp do historii literatury angielskiej (2 godziny tygodniowo wykładów i 2 godziny ćwiczeń) oraz Współczesna literatura angielska (2 godziny tygodniowo wykładów i 2 godziny ćwiczeń) – prowadziła dr Gottwald; Wybrane zagadnienia z gramatyki opisowej języka angielskiego (2 godziny wykładów i 2 godziny ćwiczeń tygodniowo) –

prowadził doc. Cygan. Studentów obowiązywał ponadto lektorat języka rosyjskiego, a nie mających na świadectwie maturalnym stopnia z łaciny – lektorat języka łacińskiego, oraz wychowanie fizyczne, w sumie mieli więc 6 godzin wykładów i 22 godziny ćwiczeń tygodniowo, a na koniec roku cztery egzaminy (z praktycznej nauki języka, historii Anglii, wstępu do literatury i gramatyki opisowej).

W styczniu roku 1971 odbyły się habilitacje dra Kałuży i dra Cygana, a 1 IV otrzymała nominację na docenta dr Gottwald. W roku 1971 prace doktorskie obroniły też dwie absolwentki anglistyki z pierwszego powojennego okresu, Maria Mięgisz i Janina Denenfeld; promotorem był również absolwent anglistyki z tego okresu (później profesor w Instytucie Filologii Germańskiej) Marian Adamus. Katedrę odwiedzili m.in. dr A. Hood Roberts, wicedyrektor Center for Applied Linguistics w Waszyngtonie oraz prof. Alan Walker Read, światowej sławy leksykograf z Columbia University w Nowym Jorku. Ambasada Amerykańska podarowała ponad 600 książek, a British Council 300 egzemplarzy niezbędnych pozycji lekturowych.

Katedra była współorganizatorem (wspólnie z Katedrą Filologii Angielskiej UAM) zjazdu anglistów językoznawców w Karpaczu, w ośrodku Uniwersytetu Wrocławskiego. Młodszy pracownicy Katedry wygłosili cykl prelekcji dla nauczycieli szkół średnich i bibliotekarzy.

W roku akademickim 1971/1972 ukazał się drukiem pierwszy zeszyt serii „Anglica Wratislaviensia”, zawierający rozprawę habilitacyjną Henryka Kałuży *Tense Forms of the Indicative Mood in Contemporary English*, nadeszło też zatwierdzenie habilitacji dra Kałuży, w wyniku czego Katedra miała już trzech docentów. Uzyskano trzy nowe etaty: na etatach wykładowców zatrudniono mgra Tadeusza Kowalczyka i mgra Tadeusza Rybowskiego (oba z pierwszego powojennego okresu wrocławskiej anglistyki, choć Rybowski magisterium uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim); trzecim asystentem została od semestru letniego mgr Ewa Byczkowska, absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego. Wykładowcą *native speaker* był skierowany przez Ambasadę Amerykańską Francis P. Smolinski, M.A. (później pracownik tej Ambasady).

Z początkiem roku akademickiego 1971/1972 dokonano z pomocą studentów przeniesienia reszty księgozbioru z budynku przy ul. Szewskiej do gmachu przy pl. Nankiera. W styczniu uzyskano etat bibliotekarza, wraz z osobą kustosa mgr Danuty Sajdak, przeniesionej z Biblioteki Uniwersyteckiej. Od letniego semestru uruchomiono czytelnię. Bibliotekę i czytelnię umieszczono w uzyskanym, po długich targach, od dziekana prof. Łanowskiego korytarzu na parterze gmachu, którego wyłączenie z cyrkulacji powodowało utrudnienie dla filologii germańskiej, zajmującej dwa oddzielne skrzydła na III piętrze. Germaniści musieli bowiem odtąd, zamiast przez przejęty przez anglistów korytarz wewnątrz budynku, przechodzić do drugiej klatki schodowej przez zagracone podwórze. Aby temu zaradzić, studenci anglistyki ułożyli na dziedzińcu wewnętrznym ścieżkę z kamiennych płyt.

W maju zostały zwolnione przez matematyków pomieszczenia przewidziane na pokoje pracowników i laboratorium językowe anglistyki, ale nie dokonano jeszcze ich adaptacji.

W roku akademickim 1972/1973 doc. Cygan otrzymał 10-miesięczne stypendium na wyjazd do USA, do Center for Applied Linguistics w Waszyngtonie. Kierownictwo Katedry przejął na ten rok doc. Kałuża. Na stypendium do USA wyjechała również mgr Filipowicz – do University of Kansas w Lawrence. Skład Katedry uzupełnili: dr Maria Mięksisz, absolwentka anglistyki wrocławskiej z roku 1951 – jako starszy wykładowca, oraz adiunkt dr Juliusz Palczewski, były asystent i doktor Uniwersytetu Warszawskiego, który powrócił właśnie z trzyletniego pobytu w Anglii. Doktor Mięksisz przebywała w semestrze zimowym w University College w Londynie. Do amerykańskiego *native speaker* doszedł teraz jeszcze *native speaker* Brytyjczyk, Edward Winks, M.A. Doszły też dwie nowe stażystki (z Uniwersytetu Łódzkiego): mgr Danuta Piestrzyńska i mgr Anna Smel oraz pomocniczy pracownik biblioteczny Barbara Paykart. Katedra otrzymała także etat administracyjny (sekretarki), na którym zatrudniono Stefanię Kawecką. W maju Katedra przeniosła się z tymczasowego pomieszczenia na I piętrze budynku przy pl. Nankiera do pięciu pokoi na parterze (trzy pokoje oddzielone przepierzeniem od korytarza i od siebie, czwarty pozbawiony okna, piąty przystosowany na laboratorium językowe). W roku 1972 powstało Koło Naukowe Anglistów, kierowane przez dra Palczewskiego. Ukazał się II i III zeszyt serii „Anglica Wratislaviensia”.

W roku akademickim 1973/1974 skrócono studia filologiczne do czterech lat. Program przewidywał jednak nadal na pierwszych trzech latach studiów od 26 do 31 godzin zajęć tygodniowo, nie licząc WF-u i Studium Wojskowego. Wprawdzie w porównaniu z poprzednio obowiązującym planem studiów 5-letnich ogólna liczba godzin zmniejszyła się z około 4000 do około 3000, ale podczas gdy poprzednio przedmioty ideologiczne obejmowały 300 godzin (tj. 7,5% ogółu zajęć), to teraz, po dodaniu jeszcze takich przedmiotów niekierunkowych, jak logika, psychologia, pedagogika i higiena, łączna liczba godzin z tych przedmiotów wyniosła aż 600, czyli niemal 20% zajęć kursu czteroletniego. Przedmioty anglistyczne zredukowano z 3150 do 2175 godzin, tj. o 31%. Znikły w ogóle wykłady monograficzne oraz wykład z historii Anglii i USA; zamiast niego pojawił się wykład: Wiedza o krajach angielskiego obszaru językowego; historię języka zredukowano do 1/4 (z 240 do 60 godzin), a historię literatury do 1/3 (z 720 do 240 godzin). Do połowy (ze 120 do 60 godzin) zmniejszono lektorat języka łacińskiego, ale skasowano w ogóle język rosyjski. Nie zmienił się natomiast wymiar godzin praktycznej nauki języka angielskiego (1080 godzin). Wprowadzono też obowiązkowe praktyki robotnicze dla studentów.

W roku akademickim 1973/1974 Katedra wciąż jeszcze stanowiła całość, nie była podzielona na zakłady, choć w praktyce jej pracownicy zajmowali się bądź językoznawstwem, bądź literaturoznawstwem, bądź praktycznym nauczaniem języka. Przedstawiono projekt przekształcenia Katedry w instytut o trzech odpowiednich zakładach. Strona amerykańska przysłała tym razem literaturoznawcę dra Jamesa Payne’a, który otrzymał stanowisko docenta; jego żona, Avis Payne, prowa-

XIII. Egzamin wstępny na anglistykę (1974). Egzaminują dr J. Palczewski i mgr E. Byczkowska

dziła zajęcia zlecone. Wykładowcą z Wielkiej Brytanii był Peter Smart. Nowymi pracownikami byli: metodyk mgr Józef Lisiecki i językoznawca mgr Michał Post (absolwent Uniwersytetu Łódzkiego). Na IV roku studiów prowadzono pierwsze seminaria magisterskie: językoznawcze – doc. Cygan, literaturoznawcze – doc. Gottwald, oraz wykłady monograficzne: językoznawczy – doc. Kałuża, literaturoznawczy – doc. Payne. Opiekę nad kołem naukowym przejęła mgr Filipowicz.

Sytuacja lokalowa Katedry stała się krytyczna. Do dyspozycji 18 pracowników naukowo-dydaktycznych i sekretariatu było pięć pokoi, w tym dwa bez okien, a trzy inne oddzielone tylko przepierzeniem od korytarza. Swojego gabinetu nie miał kierownik, urzędujący w sekretariacie, co było niesłychanie niewygodne, zwłaszcza wobec częstych wizyt gości zagranicznych.

W roku akademickim 1974/1975 personel Katedry obejmował 20 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych:

- 4 pracowników samodzielnych (doc. Payne’a zastąpił prof. Stephen Conroy),
- 2 pracowników ze stopniem doktora,
- 5 wykładowców (doszedł metodyk Janusz Krzyżyński i germanistka Ludwika Gajek),
- 9 starszych asystentów i asystentów,
- 3 osoby prowadzące zajęcia zlecone (w tym dr Janina Denenfeld).

Zostały przekreślone perspektywy rozwoju bazy lokalowej Katedry: pomieszczenia zwolnione przez Instytut Filologii Romańskiej, które miała pierwotnie otrzymać anglistyka, zostały rozdzielone pomiędzy różne jednostki Wydziału. Anglistyka otrzymała jeden pokój, podobnie jak germanistyka, rusycystyka, polonistyka i organizacje młodzieżowe. Sytuacja lokalowa Katedry stała się alarmująca.

W roku 1975 opuścili Katedrę pierwsi absolwenci reaktywowanej anglistyki.

Instytut Filologii Angielskiej

W roku 1975 – dziesięć lat po reaktywowaniu katedry i pięć lat od uruchomienia kierunku – utworzono Instytut Filologii Angielskiej z trzema Zakładami: Literatury Angielskiej i Amerykańskiej, Językoznawstwa Angielskiego i Językoznawstwa Stosowanego. Oprócz trzech własnych etatowych samodzielnych pracowników nauki w Instytucie pracował także etatowy profesor kontraktowy amerykański (*Fulbright lecturer*) oraz zatrudniono na pół etatu wybitnego fonetyka, niegdyś – w pierwszym powojennym okresie anglistyki wrocławskiej – jej pracownika, obecnie docenta w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN, dra Wiktora Jassemę, dojeżdżającego z Poznania. Ponadto oprócz zatrudnionej na etacie Instytutu w poprzednim roku germanistki (mgr Ludwika Gajek) zatrudniono również na etacie Instytutu romanistkę (mgr Annę Karp).

Uzyskano dwa małe pokoiki pod mostkiem łączącym gmach filologii przy pl. Nankiera 15 z przybudówką przy ul. Grodzkiej 12, w których umieszczono sekretariat i gabinet dyrektora Instytutu. W ścianie za krzesłem dyrektora mieściły się główne zabezpieczenia elektryczne całego gmachu; w razie jakiegokolwiek awarii do gabinetu wkraczał monter.

Otwarto pierwsze przewody doktorskie trzech młodszych pracowników. Docent Cygan został powołany w skład rad instytutów filologii obcych Uniwersytetu Śląskiego i Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. W ramach wymiany Uniwersytetu Wrocławskiego ze State University of New York at Stony Brook wyjechała tam na 10 miesięcy mgr Aumer, mgr Byczkowska była przez 4 miesiące w University College w Londynie, a mgr Piestrzyńska 3 miesiące na Uniwersytecie w Leicester.

Pod opieką dr Mięgisz ożywiło działalność Koło Anglistów (bez przymiotnika „Naukowe”); przygotowało ono musical oparty na pierwszym *canto* poematu *Don Juan* Byrona.

Rok akademicki 1976/1977 okazał się wyjątkowo trudny dla dydaktyki, ze względu na spiętrzenie się przy magisteriach dwóch programów studiów: starego 5-letniego i nowego 4-letniego. Prowadzono łącznie 11 seminariów magisterskich, w tym 7 na ostatnich latach studiów. Wobec wyjazdu do Kanady doc. Jassemę i przeciążenia pracowników samodzielnych trzy seminaria, a także część wykładów monograficznych musieli prowadzić adiunkci. Z ogólnej liczby ponad 60 absolwentów przeszło połowa zdołała jednak uzyskać magisterium w czerwcu, ale poziom absolwentów programu 4-letniego okazał się zdecydowanie niższy. W pracy dydaktycznej pomagali Amerykanie z SUNY Stony Brook oraz drugiego uniwersytetu amerykańskiego, który nawiązał bezpośrednią wymianę z Uniwersytetem Wrocławskim, mianowicie University of Illinois at Chicago Circle (UICC). Do Chicago wyjechał na wymianę mgr Post. W trudnej sytuacji spowodowanej wyjazdami zagranicznymi oraz urlopami macierzyńskimi i chorobowymi dużą pomocą okazali się bardzo do-
brzy stażyści z drugiego rocznika absolwentów.

W roku akademickim 1976/1977 ukazały się aż cztery publikacje książkowe pracowników Instytutu. Ponadto w maju roku 1977 doc. Cygan otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego. Instytut nadzorował drugi (wojewódzki) etap I Olimpiady Języka Angielskiego z terenu województw: wrocławskiego, jeleniogórskiego, legnickiego, wałbrzyskiego i zielonogórskiego.

Skład osobowy Instytutu w roku akademickim 1976/1977 był następujący:

Dyrektor: prof. dr hab. Jan Cygan

Z-ca dyrektora: dr Maria Mięgisz

Zakład Literatury Angielskiej i Amerykańskiej

Kierownik: doc. dr Maria Gottwald

Samodzielny pracownik nauki: doc. kontr. Jack R. Cohn (USA)

Adiunkt: dr Juliusz Palczewski

Starsi asystenci: mgr Ewa Aumer

mgr Ewa Byczkowska

mgr Alina Nowacka

mgr Danuta Piestrzyńska

mgr Edward Szynal

Asystenci: mgr Anna Madej

mgr Maria Michalik

Asystent stażysta: mgr Ewa Grossman

Zakład Językoznawstwa Angielskiego

Kierownik: prof. nadzw. dr hab. Jan Cygan

Starszy wykładowca: dr Maria Mięgisz

Adiunkt: dr Janina Denefeld (pół etatu)

Starsi asystenci: mgr Ewa Chwalibóg

mgr Michał Post

Asystenci stażyści: mgr Urszula Kahul

mgr Izabela Lebedzińska

mgr Ewa Lipnicka

mgr Anna Wilczyńska

Zakład Językoznawstwa Stosowanego

Kierownik: doc. dr hab. Henryk Kałuża

Starszy wykładowca: mgr Tadeusz Rybowski

Wykładowcy: mgr Lidia Douglas (GB)

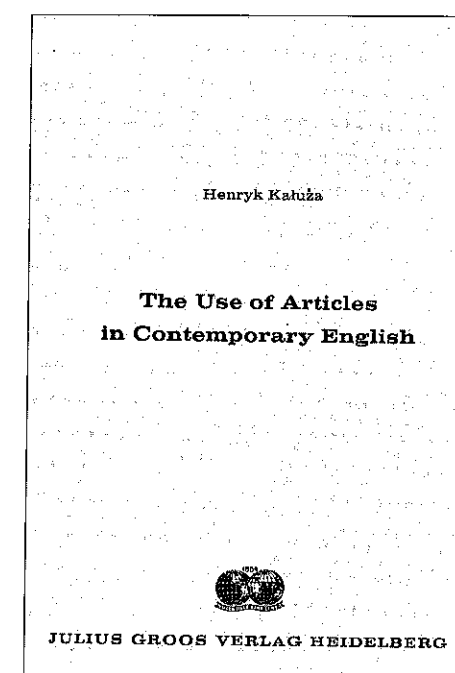
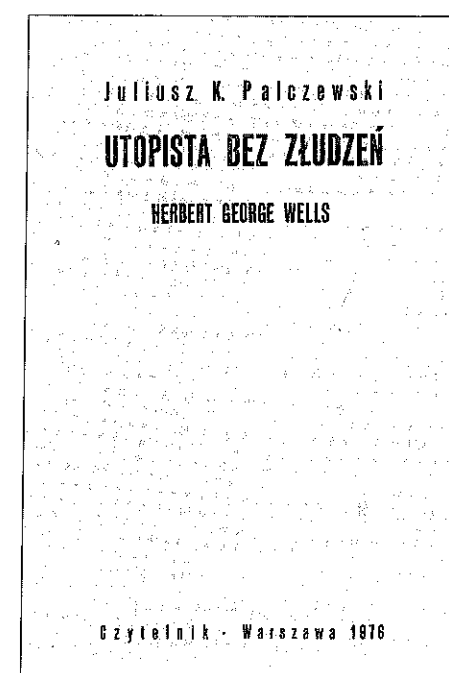
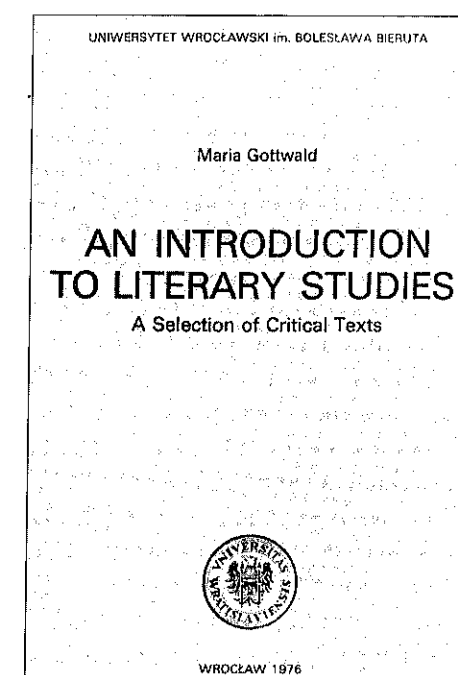
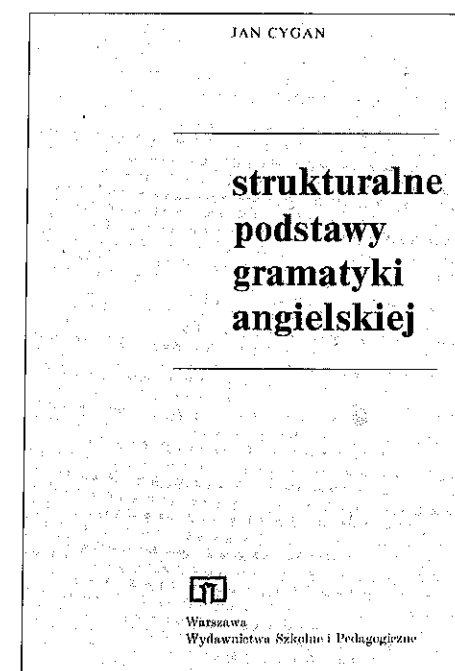
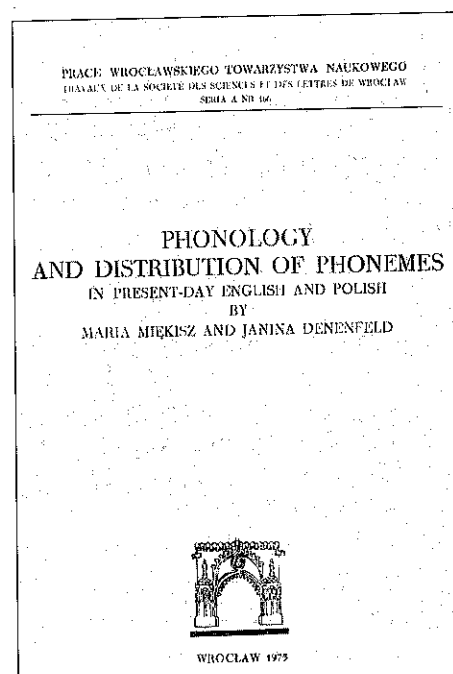
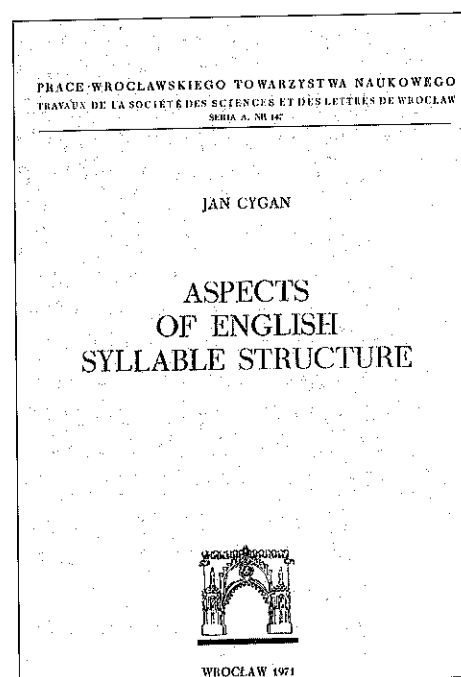
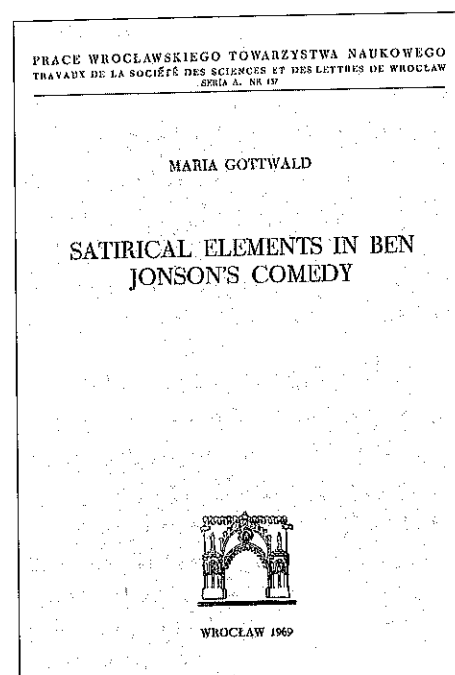
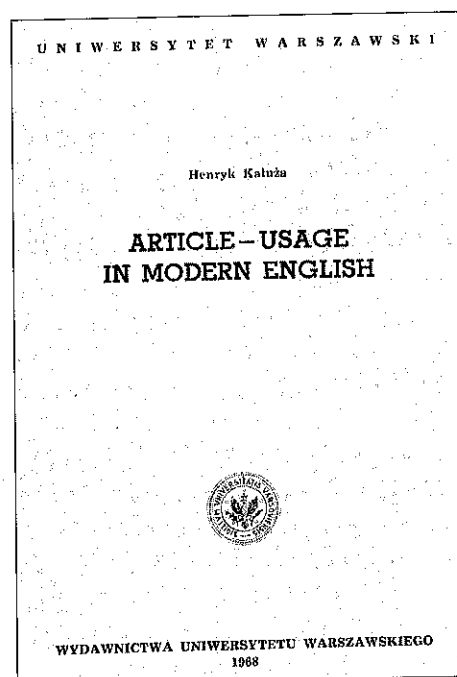
mgr Ludwika Gajek

mgr Anna Karp

mgr Tadeusz Kowalcuk (pół etatu)

mgr Janusz Krzyżyński

Starszy asystent: mgr Anna Okulicz-Kozaryn

W roku akademickim 1977/1978 zarysowały się możliwości poprawy sytuacji lokalowej Instytutu. Powstał projekt odbudowy obiektu przy ul. Kuźniczej 22 z przeznaczeniem dla filologii angielskiej. Profesor Cygan, mianowany przez rektora Urbanika seniorem tej budowy, opracował odpowiednie założenia do projektu przygotowanego przez mgr inż. arch. Marię Molicką z Miejskiego Biura Projektów.

Czteroletni program studiów wpłynął zdecydowanie niekorzystnie na magisteria. W czerwcu uzyskało je zaledwie 5 absolwentów (od roku 1975 anglistykę opuściło 101 magistrów).

W roku akademickim 1978/1979 pierwsze dwie osoby spośród młodszych pracowników Instytutu uzyskały stopień doktora: Michał Post i Ewa Aumer. Po raz pierwszy też British Council nie zapewniło wykładowcy brytyjskiego, motywując to trudnościami finansowymi. Strona amerykańska natomiast przysłała profesora zwyczajnego (dr Warren Staebler). Poprawiła się nieco sprawność użytkowania magisterium przez absolwentów studiów 4-letnich: w czerwcu było ich 9 (oprócz 34 ze studiów 5-letnich), łącznie w ciągu pięciu lat (1975–1979) opuściło już Instytut 144 magistrów. Celem polepszenia sprawności kończenia studiów wprowadzono ściśle przyporządkowanie tematyki zajęć specjalizacyjnych tematyce seminariów magisterskich. Opracowano również projekt zmian w obowiązującym planie studiów w ramach dopuszczalnych 20 procent.

Bardzo dobrze rozwijała się działalność studenckiego teatru anglistów „Why Not”, który z powodzeniem występował w kraju i za granicą.

W roku akademickim 1979/1980 zatrudnionych było na etatach przeszło 30 pracowników naukowo-dydaktycznych, ale odczuwalne były braki kadrowe w takich dziedzinach, jak metodyka nauczania języka angielskiego i historia literatury amerykańskiej. Trzeba było korzystać z pomocy wykładowców zagranicznych (literatura amerykańska) i nauczycieli szkół średnich (mgr Julian Łuczyński z I LO, mgr Janina Marczuk z IX LO i mgr Anna Michońska-Stadnik z VII LO). Nie było też nadal wykładowcy brytyjskiego. Liczbę zastępców dyrektora Instytutu zwiększono do dwóch.

W związku z ogólnymi narzekaniami na 4-letni system studiów zmodyfikowano plan na I i II roku oraz wprowadzono plan przejściowy do studiów 5-letnich na roku III. Korzystając z pomocy dra Eugeniusza Lewickiego z Instytutu Filologii Germańskiej, wprowadzono po raz pierwszy specjalizację w zakresie metodyki nauczania.

Oслаbła aktywność naukowa pracowników Instytutu; za podstawowe przeszkody w rozwoju naukowym uznano: trudności mieszkaniowe (8 osób nie miało mieszkań we Wrocławiu), sytuację rodzinną (połowa kadry to młode mężatki z małymi dziećmi), podejmowanie dodatkowych zajęć poza uczelnią (z przyczyn finansowych). Magisteria uzyskało 14 aktualnych i 20 dawniejszych absolwentów.

Rozwój Instytutu

W roku akademickim 1980/1981 w Instytucie było zatrudnionych łącznie 35 pracowników naukowo-dydaktycznych, a w każdym z trzech Zakładów przekroczono liczbę 10 pracowników etatowych. Pracę doktorską obroniła mgr Ewa Byczkowska-Page, ale natychmiast wyjechała za mężem do USA. Przeprowadzono pierwszych pięć magisteriów ze specjalności metodyki nauczania. Wykład i seminaria dla tej specjalności prowadził germanista dr Lewicki. Konwersatoria z wiedzy o Wielkiej Brytanii powierzono historykowi dr Annie Bidwell-Hołdys. Zatrudniono trzech *native speaker* do praktycznej nauki języka angielskiego.

Opracowano i wprowadzono nowy 5-letni program studiów, zakładający zmniejszenie tygodniowych obciążeń studentów, ograniczenie liczby przedmiotów niekierunkowych i liczby egzaminów, a zwiększenie propozycji wykładów i lektoratów języków obcych.

Po uruchomieniu wejścia do budynku Wydziału Filologicznego od pl. Nankiera uzyskano dodatkową salkę ćwiczeniową z dawnego wejścia od ul. Grodzkiej 12.

Odbyła się habilitacja dra Juliusza Palczewskiego na podstawie monografii *Utopista bez złudzeń* – Herbert George Wells.

Podczas V Olimpiady Języka Angielskiego aż 5 uczestników z Dolnego Śląska zakwalifikowało się do eliminacji na szczeblu centralnym.

W roku akademickim 1981/1982 dokonano generalnych zmian lokalowych, przenosząc Instytut do pomieszczeń na parterze budynku przy ul. Grodzkiej, zwolnionych przez Dział Transportu, organizacje młodzieżowe, lektorat języka czeskiego oraz administrację budynku, w zamian odstępując w budynku przy pl. Nankiera dwa pokoje administracji i organizacjom młodzieżowym; dwa inne pokoje asystenckie, przedzielone dotąd przepierzeniem, przerobiono na salkę ćwiczeniową. Powiększono też magazyn biblioteczny o sąsiednią salkę, poprzednio dostępną tylko od podwórza.

Skierowany do Wrocławia przez Ambasadę Amerykańską prof. George Curry, po tym, jak został okradziony w pociągu podczas podróży z Warszawy do Wrocławia, wrócił natychmiast do USA. Po ogłoszeniu stanu wojennego 13 XII 1981 roku zostali również zmuszeni do wyjazdu do USA wykładowcy amerykańscy Barbara i Alan Lupack, w związku z czym seminarium amerykańistyczne – po wznowieniu zajęć w lutym 1982 – przejęła dr Aumer. Seminarium z metodyki po drze Lewickim przejął prof. Cygan. Zastępcą dyrektora do spraw ogólnych został dr Post, kierownikiem Zakładu Literatury – dr Palczewski, któremu jednak Centralna Komisja Kwalifikacyjna odmówiła zatwierdzenia habilitacji. Przeszła na emeryturę kierowniczka biblioteki Instytutu mgr Danuta Sajdak; jej miejsce zajęła kustosz mgr Dorota Szczepańska. Ukazały się drukiem książki doc. Kałuży o przedimkach (Heidelberg 1981) i dra Palczewskiego o Galsworthym (War-

szawa 1982). I i II rok studiował już według programu 5-letniego, ale, jak już wspomniano, zajęcia nie odbywały się przez dwa miesiące (do połowy lutego) w związku ze stanem wojennym. Wielu pracowników Uniwersytetu było internowanych lub uwięzionych.

W roku akademickim 1982/1983 15 pracowników Instytutu przebywało na różnego rodzaju urloпах (naukowych – 7, wychowawczych – 3, macierzyńskich – 2, zdrowotnych – 3), w związku z czym trzeba było nieraz dwukrotnie w semestrze zmieniać obsadę zajęć. Instytut uzyskał minimalną poprawę warunków lokalowych: oddano rusycystom jeden mały pokój, otrzymując w zamian większy, który zamieniono na salkę seminaryjną. Główne zabezpieczenia elektryczne budynku zostały przeniesione z gabinetu dyrektora na korytarz. Instytut otrzymał od dziekana propozycję przeniesienia się do przewidzianych do remontu kamieniczek przy pl. Uniwersyteckim 9–13, której jednak nie przyjął, mając w perspektywie obiecany poprzednio (w roku 1977) budynek przy ul. Kuźnicznej 21/22. W świeżo odkrytych podczas remontu pomieszczeniach piwnicznych tego budynku przewidziano lokalizację teatru anglistów „Why Not”.

Pod kierunkiem mgr Szczepańskiej bardzo sprawnie zaczęła działać biblioteka Instytutu.

Instytut nawiązał bezpośrednią współpracę z Department of English and Comparative Literary Studies Uniwersytetu Warwick w Coventry. Na wspólnie zorganizowane w Karpaczu seminarium z literatury angielskiej przyjechali z Warwick dr Michael Bell i dr John Rignall. Siedem osób przebywało na stażach zagranicznych.

Ministerstwo nadesłało nową siatkę studiów 5-letnich.

W roku akademickim 1983/1984 wskutek przejścia (od roku akademickiego 1980/1981) na system studiów 5-letnich nie było magisteriów po IV roku. Uruchomiono po raz pierwszy seminaria ze specjalizacji historycznojęzykowej (prowadzili je prof. Cygan i dr Mięgisz). Wykłady monograficzne w nowym planie studiów zostały przesunięte na V rok. Prowadzono kurs przygotowawczy dla kandydatów na studia. Trwała wymiana z Warwick: odbyło się drugie seminarium literaturoznawcze w Karpaczu. Dwie osoby pozostały za granicą (mgr Witoszek i mgr Stachniak). Chęć przeniesienia się do Wrocławia wyraził doc. Aleksander Szwedek z WSP w Bydgoszczy, ale nie doszło ono do skutku.

W roku akademickim 1984/1985 odbyło się kolejne, trzecie już ogólnokrajowe seminarium literaturoznawcze w Karpaczu. Zorganizowano „drzwi otwarte” dla kandydatów na studia anglistyczne oraz dwa kursy przygotowawcze, jeden w styczniu i lutym, drugi w czerwcu i lipcu. Dwóch innych asystentów pozostało za granicą (mgr Heyduk i mgr Bojarczak). Docenci dr Gottwald i dr Kałuża uzyskali zniżkę godzin pensum po osiągnięciu wieku 60 lat. Zajęcia z metodyki objął ponownie dr Lewicki. Ze względu na wyjazd prof. Cygana do USA w semestrze letnim zajęcia z historycznej gramatyki języka angielskiego prowadził mgr Andrzej Skrzypiec z Katedry Językoznawstwa Ogólnego. Na roczne wyjazdy za granicę udały się: mgr Bożena Rozwadowska (do University of

Massachusetts w Amherst) i mgr Anna Michońska-Stadnik (do University of Manchester). Pracę doktorską obronił Edward Szynal.

We wrześniu roku 1985 odbyło się kolokwium habilitacyjne dra Michała Posta; habilitacja uzyskała zatwierdzenie Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w lutym roku 1986. Rozwój młodszej kadry pozostawiał jednak nadal wiele do życzenia. Opóźniały się terminy oficjalnego otwarcia sześciu przewodów doktorskich będących już w toku, co w związku z wymogiem posiadania przez doktoranta dwóch publikacji było spowodowane zbyt długim procesem wydawniczym. (Na przykład X zeszyt „Anglica Wratislaviensia”, oddany do Wydawnictwa Uniwersytetu w roku 1980, ukazał się dopiero w 1986.)

Obsada zajęć dydaktycznych napotykała spore trudności ze względu na pożądaną liczbę urlopów, na których przebywała niemal trzecia część pracowników Instytutu. Wynikało to głównie z zupełnie przypadkowo otrzymywanych stypendiów zagranicznych, z których jednak trudno było rezygnować, kiedy już zostały przyznane, nieraz w ostatniej chwili. Drugi rodzaj urlopów to urlopy macierzyńsko-wychowawcze.

Oprócz dorocznego seminarium literatury angielskiej Instytut zorganizował w Mysłowie pierwsze ogólnopolskie seminarium metodyki nauczania języka angielskiego na poziomie uniwersyteckim.

W roku akademickim 1986/1987 dr hab. Michał Post został powołany na docenta i objął funkcję dyrektora Instytutu. Znowu dwoje pracowników pozostało za granicą, a dwie asystentki objęła rotacja. Trwała wymiana z Department of English and Comparative Literary Studies University of Warwick.

Jesienią roku 1987 po wieloletniej przerwie wznowiło działalność Koło Naukowe Anglistów pod kierunkiem mgr Doroty Głowackiej. Studenci zorganizowali się w dwie sekcje: tłumaczeniową i językoznawczą. Na terenie Instytutu powstała grupa pracowników specjalizujących się w translatoryce i rozpoczęto przygotowania do otwarcia specjalizacji tłumaczeniowej. Oprócz Koła Anglistów działał nadal teatr anglistów „Why Not”, który na ogólnopolskim festiwalu teatrów anglistycznych w Warszawie otrzymał wyróżnienie, a ponadto uczestniczył w Festiwalu Młodego Teatru i dał dwa przedstawienia w Lublinie na zaproszenie tamtejszego Teatru Anglistów.

Biorąc pod uwagę potrzeby i życzenia nauczycieli języka angielskiego wrocławskich szkół średnich, Instytut rozpoczął też przygotowania do otwarcia podyplomowego studium z językoznawstwa stosowanego i metodyki nauczania języka angielskiego.

Prace doktorskie obroniły: Małgorzata Trebisz, Renata Barzycka, Ewa Chrzanowska-Karpińska, Bożena Rozwadowska.

Dwie kolejne osoby pozostały za granicą.

W roku akademickim 1988/1989 został obniżony limit przyjęć na I rok studiów anglistycznych do 30 osób. Odszedł z pracy w Instytucie mgr Kowalczyk, ponieważ brakło dla niego zajęć. Również British Council nie skierowało lektora do pracy w Instytucie.

Od 1 X 1988 roku otwarto Podyplomowe Studium Filologii Angielskiej pod kierunkiem mgr Michońskiej-Stadnik. W zajęciach Studium uczestniczyło regularnie 10–15 nauczycieli z wrocławskich szkół średnich. Odbyla się obrona doktorska mgr Anny Michońskiej-Stadnik.

W ramach eksperymentu Instytut przeprowadził egzamin wstępny na anglistykę w połączeniu z egzaminem maturalnym w V LO, ale pomysł, jak można było przewidzieć, okazał się nieporozumieniem.

Do pracy w zorganizowanym przez British Council Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego dla Pracowników przeniósł się mgr Marian Zamorski.

XV. Henryk Kałuża
(1924–1989)

7 IX 1989 roku zmarł nagle doc. dr Henryk Kałuża. Urodził się w Grodnie 3 IX 1924 roku i tam, w roku 1944, rozpoczął studia na specjalizacji angielskiej w sowieckim Instytucie Pedagogicznym. W roku 1945 przybył do Wrocławia i tu kontynuował studia anglistyczne w pionierskiej grupie 25 studentów pierwszego powojennego rocznika anglistyki. Po ich ukończeniu w roku 1950 pracował jako lektor kolejno w Wyższej Szkole Rolniczej (2 lata), Instytucie Immunologii PAN (3 lata) i na Politechnice Wrocławskiej (12 lat), doskonaląc jednocześnie znajomość języka angielskiego poprzez codzienne słuchanie radia brytyjskiego. W roku 1966 obronił na Uniwersytecie Warszawskim pracę doktorską na temat użycia przedimków w języku angielskim (promotorem była prof. dr Margaret Schlauch), a w roku 1967 uzyskał przeniesienie służbowe

ze Studium Języków Obcych Politechniki na etat adiunkta w Katedrze Anglistyki Uniwersytetu. W roku 1971 habilitował się na Wydziale Filologicznym na podstawie pracy o użyciu czasów gramatycznych angielskich i w następnym roku uzyskał stopień naukowy docenta. Jego zainteresowania naukowe dotyczyły synchronicznego opisu zjawisk językowych, ale tych najtrudniejszych dla uczącego się obcokrajowca (zwłaszcza polskiego studenta), mianowicie teorii i użycia przedimków, systemu czasów gramatycznych i użycia przymków w języku angielskim. Od roku 1963 publikował, przeważnie po angielsku, artykuły w czasopismach o profilu pedagogicznym, polskich i zagranicznych (np. w amerykańskim *English Teaching Forum*, w zachodnioniemieckim *International Review of Applied Linguistics*, brytyjskim *English Teaching Journal*). Jego książki o użyciu przedimków wydał najpierw Uniwersytet Warszawski, a później PWN w Warszawie i Julius Groos Verlag w Heidelbergu, a książkę o czasach gramatycznych Uniwersytet Wrocławski. Ostatnią publikacją była synteza użycia przymków angielskich, również wydana przez Uniwersytet Wrocławski. Zmarł nagle w wieku 65 lat.

Od roku akademickiego 1989/1990 Instytut wprowadził nowe studia dwustopniowe (3 + 2 lata). Ukończenie studiów pierwszego stopnia upoważniało do nauczania języka angielskiego w szkołach podstawowych i średnich. Ukończenie studiów drugiego stopnia dawało tytuł magistra.

Stopień doktora otrzymali: Anna Cichoń, Tadeusz Piotrowski i Lech Zabor. Magister Marian Zamorski został kierownikiem Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego dla Pracowników.

W roku akademickim 1990/1991 studia dwustopniowe objęły już wszystkich studentów I roku, a także, na ich życzenie, studentów II roku.

Powstały Nauczycielskie Kolegia Języków Obcych (NKJO), które na Dolnym Śląsku podlegają Kuratorium Oświaty. Kierownikiem NKJO we Wrocławiu została mgr Anna Karp (poprzednio pracownik Instytutu). Instytut dokonał też rekrutacji na I rok studiów tego kolegium oraz objął opieką merytoryczną wszystkie cztery kolegia dolnośląskie (Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych, Wrocław).

Wcześniej niż się spodziewano, musiała przejść na emeryturę doc. Maria Gottwald. W związku z tym, a także wobec niedawnej śmierci doc. Henryka Kałuży oraz definitywnej odmowy zatwierdzenia habilitacji dra Juliusza Palczewskiego przez CKK, pozycja Instytutu uległa wyraźnemu zachwianiu. Zabrakło przede wszystkim samodzielnego pracownika nauki w Zakładzie Literatury (zresztą najliczniejszym); brak ten wypełniał tymczasowo każdorazowy fulbrightowski profesor amerykański. Postanowiono więc otworzyć nowy przewód habilitacyjny dra Palczewskiego, tym razem na podstawie monografii o Galsworthym i dwóch publikacji o Wellsie.

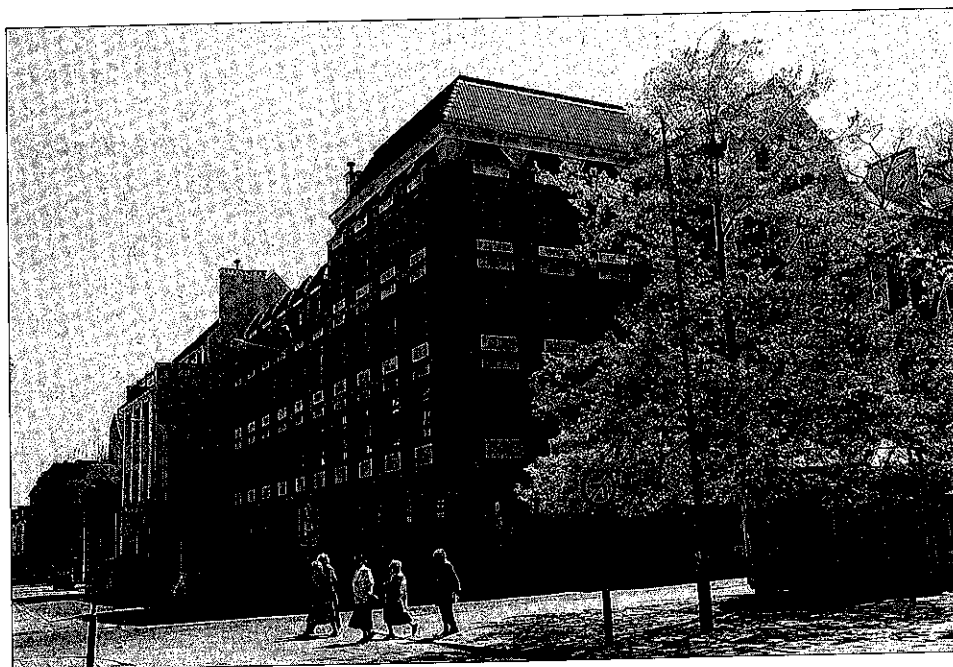
W roku akademickim 1991/1992 proces kształcenia kadry przebiegał wolno ze względu na duże obciążenia dydaktyczne (przeciętnie 10 godzin tygodniowo), a także zaangażowanie pracowników w kolegiach języków obcych. Mimo to w roku 1991 liczba osób ze stopniem doktora w Instytucie już zrównała się z liczbą asystentów magistrów. Pracę doktorską obroniła (na UAM w Poznaniu) Ewa Kębowska-Lawniczak.

W nowym programie trzyletnich studiów I stopnia rozpoczęto na III roku pierwsze proseminaria, po dwa z literatury angielskiej, literatury amerykańskiej, językoznawstwa i metodyki nauczania języka. Instytut prowadził też wykłady z literatury angielskiej i amerykańskiej dla studentów I i II roku filologii polskiej.

Wyposażenie Instytutu uzupełnił niesłychanie przydatny kserograf.

W nowym gmachu

Najważniejszym wydarzeniem w życiu Instytutu w roku akademickim 1992/1993 było uzyskanie nowego budynku przy ul. Kuźniczej 22. Nastąpiło to w 15 lat od rozpoczęcia starań w roku 1977. Pieniądze na ukończenie budowy (4 miliardy starych złotych) przyznała z inicjatywy b. rektora prof. Henryka Ratajczaka – Fundacja na rzecz Nauki Polskiej. W nowym budynku Instytut otrzymał całe

XVI. Budynek Instytutu Filologii Angielskiej (1992)

I i II piętro, dwa pokoje na IV piętrze oraz dwa pomieszczenia magazynowe i salkę w piwnicy. Na parterze w hallu głównym znalazła się portiernia, szatnia, pokój administratorki budynku (mgr inż. arch. Elżbieta Wróblewska), bar i czytelnia British Council z zapleczem, przeniesiona tu z budynku Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. Szajnochy. III piętro zajęło Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego dla Pracowników oraz Katedra Niderlandystyki, która otrzymała również pokój na IV piętrze. W podziemiu umieszczono Muzeum Mineralogiczne, a w salce pierwotnie przewidzianej dla teatru anglistów – księgarnię wydawnictw anglojęzycznych. W sumie anglistyka uzyskała 9 sal dydaktycznych i 8 pokoi pracowników, nie licząc pomieszczeń sekretariatu i dyrekcji, oraz bibliotekę z czytelnią na 54 miejsca. Uzgodnione z British Council przeniesienie do tego budynku jej czytelnii i ośrodka szkoleniowego uczyniło zeń duży ośrodek anglistyczny zlokalizowany w centrum miasta.

Przeprowadzka Instytutu do nowych pomieszczeń została dokonana w ciągu pierwszych dwóch tygodni października roku 1992, jeszcze podczas trwania robót wykończeniowych w hallu, z minimalnym uszczerbkiem dla procesu dydaktycznego, przy wydatnej pomocy studentów. Również biblioteka, dzięki wzorowej organizacji pakowania zbiorów, które trwało przez cały letni semestr i wakacje, mogła w rekordowo krótkim czasie rozpocząć ich udostępnianie oraz uruchomić czytelnię.

Piękny budynek został zgłoszony do konkursu „Mister Wrocławia”, w którym zajął drugie miejsce. Jedynie Poczta Polska przez dłuższy czas nie przyjmowała

do wiadomości jego istnienia, nie mając w ewidencji takiego adresu, i nadal dostarczała korespondencję dla anglistyki na pl. Nankiera 15.

Przy wejściu do budynku od ul. Kuźniczkiej jest wmurowana tablica upamiętniająca, że kiedyś był to „Wiazdny dom pod Złotem Berłem”, w którym m.in. zatrzymał się w roku 1803 i 1804 Józef Wybicki, autor *Mazurka Dąbrowskiego*. Wrocław miał widać szczęście do autorów hymnów narodowych, bo w latach 1823–1843 mieszkał we Wrocławiu, mianowany w roku 1830 profesorem nadzwyczajnym, a w 1835 profesorem zwyczajnym języka niemieckiego i literatury niemieckiej tutejszego Uniwersytetu, August Heinrich Hoffmann von Fallersleben, autor wiersza *Deutschland, Deutschland über alles*.

Najpoważniejszym problemem pozostawała jednak kadra. Instytut zatrudniał 35 pracowników etatowych, w tym 3 samodzielnych, 11 adiunktów, 11 asystentów i 10 pracowników dydaktycznych (starszych wykładowców i wykładowców). W roku 1992 doc. Post otrzymał nominację na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Pracowników samodzielnych własnych wspierali amerykańscy wykładowcy Fulbrighta; oprócz nich Instytut zatrudniał jeszcze czterech innych obcokrajowców na etatach wykładowców i starszych wykładowców (dwóch z Wielkiej Brytanii i dwóch z USA). Zajęcia dydaktyczne w Instytucie prowadzili także dwaj pracownicy Katedry Językoznawstwa Ogólnego, prof. Zdzisław Wąsik oraz dr Andrzej Skrzypiec. Dwie osoby prowadziły zajęcia zlecone.

Instytut objął opieką merytoryczną jeszcze piąte NKJO – w Częstochowie.

Instytut Filologii Angielskiej był przez wiele lat również instytucją macierzystą dla USIS EFL (United States Information Service, English as a Foreign Language) Fellow, Sherill Howard-Pociechy, ściśle współpracując w ten sposób z Ambasadą Stanów Zjednoczonych. Zaowocowało to m.in. bardzo korzystnym dla Instytutu grantem na zakup sprzętu i materiałów na prowadzenie działalności popularyzującej kulturę USA w regionie Dolnego Śląska.

W roku akademickim 1994/1995 pozyskano współpracę prof. dra hab. Wiesława Krajki z UMCS w Lublinie, który pracuje w Instytucie na pełnym (drugim) etacie i objął kierownictwo Zakładu Literatury Angielskiej i Amerykańskiej. Ze względu na brak wykładowcy Fulbrighta Instytut zatrudnił na własną rękę dwoje wykładowców amerykańskich. Uzyskano też stanowisko profesora kontraktowego dla dra Jamesa Lynna z University of East Anglia, od kilku lat zatrudnionego w Instytucie na stanowisku starszego wykładowcy. Odbyła się także habilitacja dra Tadeusza Piotrowskiego.

Od roku akademickiego 1994/1995 Instytut prowadzi magisterskie studia wieczorowe dla 45 studentów. W roku akademickim 1995/1996 na wieczorowych studiach magisterskich było już 64 studentów na I roku i 42 na II.

Stan kadry na 50-lecie Uniwersytetu przedstawiał się następująco:

Dyrektor Instytutu: prof. dr hab. Jan Cygan

Zastępca dyrektora ds. dydaktyki: dr Ewa Kęłowska-Lawniczak

Zastępca dyrektora ds. ogólnych: dr Tadeusz Piotrowski

Zakład Językoznawstwa Angielskiego

Kierownik: adiunkt dr Bożena Rozwadowska

Profesor zwyczajny: prof. dr hab. Jan Cygan

Profesor nadzwyczajny: dr hab. Michał Post

Adiunkci: dr Renata Barzycka

dr Leszek Berezowski

dr Tadeusz Piotrowski

Wykładowca: mgr Przemysław Pawelec

Asystenci: mgr Martyna Macgregor

mgr Michał Szawerna

mgr Ewa Węgrzyn

Zakład Językoznawstwa Stosowanego

Kierownik: adiunkt dr Anna Michońska-Stadnik

Adiunkt: dr Lech Zabor

Starsi wykładowcy: dr Ludwika Gajek

mgr Magdalena Herman-Majewska

mgr Sherill Howard-Pociecha (USA)

mgr Anna Okulicz-Kozaryn

mgr Lucyna Potoczna

mgr Tadeusz Rybowski

Wykładowca: mgr Jeffrey Bard (USA)

Asystenci: mgr Jerzy Chyb

mgr Andrzej Krupowicz

mgr Anna Lewoc

mgr Małgorzata Sabina

mgr Jacek Słupski

Zakład Literatury Angielskiej i Amerykańskiej

Kierownik: prof. nadzw. dr hab. Wiesław Krajka

Profesorowie nadzwyczajni: dr James Lynn (GB)

dr Janice Oliver (USA)

Adiunkci: dr Anna Cichoń

dr Ewa Kęłowska-Lawniczak

dr Mariusz Marszałski

dr Juliusz Palczewski

dr Edward Szynal

Starszy wykładowca: dr Ewa Aumer

Asystenci: mgr Teresa Bruś

mgr Anna Budziak

mgr Rafał Dubaniowski

mgr Dominika Ferens

mgr Joanna Gajlewicz

mgr Ewa Ignaczak

mgr Elżbieta Klimek-Dominiak

mgr Justyna Kociatkiewicz

mgr Dorota Kołodziejczyk

mgr Ewa Michalczyk

mgr Patrycja Poniatowska

mgr Piotr Zazula

mgr Joanna Żylińska

Sekretariat: Lech Kurowski

Biblioteka

Kierownik: kustosz mgr Dorota Szczepańska

Kustosze: mgr Magdalena Bultrowicz

mgr Lidia Gryniewicz

Starszy bibliotekarz: mgr Marta Gorczyca

W roku akademickim 1996/1997 uruchomiono po raz pierwszy studia wieczorowe I stopnia (jedną grupę). Rozwijają się one dynamicznie. Stanowią istotne uzupełnienie studiów dziennych. To dzięki nim Instytut jest w stanie funkcjonować, ponieważ jest to główne źródło finansowania procesu dydaktycznego i pracy naukowej w Instytucie (który nie otrzymuje żadnych funduszy z Uniwersytetu na potrzeby dydaktyczne, np. zakup książek).

Bardzo eksploatowana jest biblioteka Instytutu, borykająca się stale z brakami kadrowymi. W roku 1996 było 60 000 wypożyczeń, czyli prawie 300 dziennie. Lipcowa powódź dotknęła magazyn biblioteczny w piwnicy.

Instytut dysponował tylko jednym etatem administracyjnym; pracownik na tym etacie był więc przeciążony pracą.

Większość młodszych pracowników Instytutu studiowała na wydziałowym studium doktoranckim. Niepokojący był fakt odejścia z Instytutu kilku osób z grupy asystentów. Wpływały na to formalne wymogi studiów doktoranckich oraz niskie uposażenie – generalnie na Uniwersytecie pensje są zbyt niskie w stosunku do wymaganych kwalifikacji, statusu społecznego i znaczenia pracownika naukowego; odgrywają one rolę negatywnego bodźca ekonomicznego.

Z dniem 1 X 1997 roku odeszli na emeryturę długoletni pracownicy Instytutu, dr Juliusz Palczewski i mgr Tadeusz Rybowski. Z powodów finansowych i ze względu na awans do Uniwersytetu Opolskiego przeszedł dr hab. Tadeusz Piotrowski. Wygaśł również długoletni kontrakt prof. Jamesa Lynna z British Council. Stan kadrowy Instytutu zmniejszył się o pięć etatów. Wystąpiły kłopoty z obsadą zajęć, gdyż 8 osób przebywało na różnych urloпах.

Została zatwierdzona habilitacja dr Anny Michońskiej-Stadnik, otwarto przewód habilitacyjny dr Bożeny Rozwadowskiej, odbyła się też obrona doktorska mgra Piotra Zazuli.

Koło Naukowe Anglistów znowu zawiesiło działalność.

Sytuacja finansowa Instytutu Filologii Angielskiej ustabilizowała się dzięki prowadzeniu płatnych studiów wieczorowych, kursów kwalifikacyjnych dla nauczycieli oraz płatnych egzaminów licencjackich dla studentów NKJO. W roku 1997 Instytut Filologii Angielskiej był jednym z trzech instytutów Wydziału Filologicznego (wraz z Instytutem Filologii Polskiej i Instytutem Filologii Germańskiej), które osiągnęły dodatni bilans finansowy.

Od 1 X 1997 roku zatrudniono drugiego pracownika w sekretariacie na stanowisku samodzielnego referenta. Własnymi środkami przebudowano i wyposażono pomieszczenie biurowe na parterze budynku na sekretariat studiów wieczorowych. Biblioteka Instytutu, pomimo braków kadrowych i w związku z tym przeciążenia pracowników obowiązkami, okazała się najlepiej funkcjonującą z bibliotek anglistycznych w kraju.

Dzięki otrzymanym z Uniwersytetu funduszom powodziowym (21 tys. zł) udało się odgrzybić czasopisma z magazynu w piwnicy, który ucierpiał podczas lipcowej katastrofy. Magazyn osuszono i wyremontowano. W ramach pomocy dla powodzian Instytut otrzymał od Ambasady USA grant książkowy w wysokości 3000 USD. Biblioteka wzbogaciła się o wiele cennych pozycji. Magister Dominika Ferens, przebywająca na studiach doktoranckich w USA na University of California at Berkeley, urządziła zbórkę książek wśród amerykańskich znajomych i przysłała pocztą dyplomatyczną 450 kg książek.

Odbyło się kolokwium habilitacyjne, a w maju roku 1998 nadeszło zatwierdzenie habilitacji dr Bożeny Rozwadowskiej.

W roku akademickim 1998/1999 w związku z zakończeniem grantu Ambasady USA Instytut otrzymał w „spadku po nim” sprzęt biurowy, m.in. małą kserokopiarkę i faks, telewizor, wideo i dwa magnetofony. Zakupiono też nową kserokopiarkę z czesnego za studia wieczorowe. Instytut dysponował już 11 pełnymi zestawami sprzętu komputerowego (stacja robocza, drukarka, urządzenia peryferyjne, oprogramowanie) podłączonymi do sieci wewnątrz budynku i serwerów uniwersyteckich. W każdym pokoju pracowników naukowych była poczta elektroniczna i Internet.

Instytut prowadził Podyplomowe Studium Przekładu.

Nawiązano współpracę z Uniwersytetem Pedagogicznym w Wilnie (pracownicy Instytutu objęli promotorstwo trzech przewodów doktorskich z tego Uniwersytetu) oraz z Uniwersytetem w Brighton w ramach programu Sokrates – Lingua B (6 pracowników Instytutu wyjechało w lipcu do School of Languages Uniwersytetu w Brighton).

Instytut wdrożył zachodnioeuropejski System Transferu Punktów Kredytowych; opracowano plany studiów licencjackich i magisterskich zgodne z wymaganiami tego systemu; wyznaczono tutorów dla I roku studiów licencjackich.

Odbyły się obrony doktorskie Anny Budziak i Joanny Żylińskiej, ale ta ostatnia wyjechała do University of East Anglia.

Dzięki studiom wieczorowym i Podyplomowemu Studium Tłumaczeń Instytut znajdował się w dobrej sytuacji finansowej i nie odczuwał braku sprzętu ani

książek. Za dalsze środki finansowe na usuwanie skutków powodzi (35 tys. zł) zamontowano termostaty w znacznej części budynku i zainstalowano stałe ogrzewanie magazynu bibliotecznego w piwnicy.

Instytut uzyskał z KBN ok. 25 tys. zł na wymianę zagraniczną dla każdego Zakładu. Zaadaptowano na cele dydaktyczne salę na IV piętrze.

Z końcem roku 1998 odszedł na emeryturę, po 33 latach pracy na anglistyce (a poprzednio 15 latach pracy lektorskiej na Politechnice), profesor Jan Cygan. Od 1 II 1999 roku przeszedł do Instytutu z likwidowanej Katedry Językoznawstwa Ogólnego anglista dr Andrzej Skrzypiec.

W roku akademickim 1999/2000 została na rok zawieszona działalność Podyplomowego Studium Tłumaczeń ze względu na wyjazd dra Leszka Berezowskiego do Central Michigan University w USA. Podpisano umowy o współpracy bilateralnej z University of Dublin, Trinity College oraz trójstronnej z Jozsef Attila University, Szeged i Uniwersytetem Masaryka w Brnie w ramach programu CEEPUS.

6 IX 1999 roku wręczono księgę jubileuszową z okazji 70. rocznicy urodzin prof. Janowi Cyganowi.

Uzyskano nowy etat biblioteczny; w bibliotece Instytutu pracuje obecnie sześć pań.

W styczniu roku 2000 odbyła się obrona doktorska Ewy Ignaczak. We wrześniu tegoż roku miała miejsce obrona doktorska Patrycji Poniatowskiej, a w grudniu – Marka Oziewicz.

Problem najważniejszy: kadra

Z końcem roku akademickiego 2000/2001 liczba pracowników ze stopniem naukowym doktora zatrudnionych w Instytucie wyniosła 20; w najliczniejszym Zakładzie Literatury Angielskiej i Amerykańskiej pracują sami doktorzy. Instytut nie spełnia jednak kryterium odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników nauki, niezbędnego do uzyskania akredytacji. Po odejściu na emeryturę prof. Cygana w Instytucie nie ma profesora zwyczajnego, jest tylko jeden profesor nadzwyczajny z tytułem naukowym (prof. Krajka) pracujący tu na pełnym, ale drugim, etacie, dojeżdżający z UMCS w Lublinie. Na miejscu jest też trzech profesorów nadzwyczajnych uniwersyteckich (bez tytułu): jeden mianowany na stałe (prof. Post) oraz dwóch mianowanych na 5 lat (dr hab. Michońska-Stadnik i dr hab. Rozwadowska). Zakończył się również przewód habilitacyjny dra Leszka Berezowskiego. Niedobór samodzielnych pracowników nauki w Zakładzie Literatury nie pozwala podzielić tego tradycyjnie największego Zakładu na dwa: literatury angielskiej i literatury amerykańskiej, choć Instytut od dawna szkoli studentów w obu tych specjalizacjach.

Z 1551 magistrów wypromowanych od roku 1975 do końca roku akademickiego 2000/2001 specjalność językoznawczą wybrało 525, metodyczną 260, z literatury angielskiej 422, z amerykańskiej 332 absolwentów. Jeśli zaś chodzi o promotorów, to najwięcej magistrów wypromowała właśnie amerykanistka dr Aumer – 199, następnie metodyk prof. Michońska-Stadnik – 158, z literatury angielskiej doc. Gottwald – 127, a z językoznawstwa prof. Post – 107.

Sytuacja kadrowa Instytutu ulegała ciąglej fluktuacji. Od lat osiemdziesiątych odeszło (przeważnie pozostając za granicą) ponad 30 osób, w tym 5 pracowników, którzy przeszli na emeryturę (Miękisz, Gottwald, Palczewski, Rybowski, Cygan); jeden zmarł (Kałuża). W tym samym okresie (od roku 1980) uzyskano 25 doktoratów z anglistyki, ale pięciu doktorów opuściło Instytut (Byczkowska-Page, Chrzanowska-Karpińska, Trebisz, Głazek, Żylińska), w tym cztery osoby ze względu na wyjazd za granicę. Kilku byłych pracowników Instytutu uzyskało za granicą doktoraty, a nawet stanowiska profesorskie (w USA, Kanadzie, RFN i Wielkiej Brytanii). Od roku 1971 habilitowało się 6 pracowników Instytutu (Kałuża, Cygan, Post, Piotrowski, Michońska-Stadnik, Rozwadowska), ale tylko trzy z tych osób pracują obecnie w Instytucie. Instytut dysponuje więc aktualnie wystarczającą średnią kadrą (doktorów), nie odbiegając w tym względnie od innych instytutów Wydziału, ale największą jego troską pozostaje nadal sprawa kadry samodzielnej.

Najważniejsi na uczelni są bowiem ludzie. Budynki i ich wyposażenie są na pewno bardzo istotne, ale mogą być zgromadzone stosunkowo szybko, jeżeli zajmą się tym odpowiednie osoby i znajdą się środki materialne. Najwspanialsze natomiast gmachy i najlepsze ich wyposażenie nie stworzą prawdziwej uczelni.

Nasuwa się tu mimo woli pewna analogia. W filmie „Bitwa o Anglię” jest scena odprawy wicemarszałków lotnictwa (w Królewskich Siłach Powietrznych nie ma generałów, tylko marszałkowie), Leigh-Mallory’ego i Parka, u głównego marszałka Dowdinga (świetna rola Laurence’a Oliviera); Park domaga się zwiększenia ochrony powierzonych jego pieczy lotnisk, Leigh-Mallory – większej liczby maszyn; spór ucina zawsze spokojny i rzeczowy, niemal oschły (co zjednało mu przydomek „dusty”) Dowding: żeby wygrać bitwę o Anglię potrzeba przede wszystkim pilotów! Tych, którym potem złoży hołd w parlamencie Winston Churchill w słynnym zdaniu o „tak niewielu, którym tak wielu zawdzięcza tak wiele”.

Także „bitwę o anglistykę”, o akredytację anglistyki wrocławskiej może wygrać tylko silna kadra samodzielnych pracowników nauki, zdolna godnie kontynuować trud jej zasłużonych poprzedników. Zakończmy więc słowami Kiplinga:

*Bless and praise we famous men –
Men of little showing –
For their work continueth,
And their work continueth,
Broad and deep continueth,
Great beyond their knowing!*

Aneksy

I. Władze Instytutu Filologii Angielskiej 1975–2002

	<i>Dyrektor</i>	<i>Wicedyrektorzy</i>	<i>Kierownik studiów wieczorowych</i>
1975–1979	J. Cygan	M. Mięgisz	
1979–1981	J. Cygan	M. Mięgisz	E. Aumer
1981–1987	J. Cygan	M. Post	E. Aumer
1987–1989	M. Post	E. Aumer	
1989–1990	M. Post	A. Stadnik	
1990–1991	M. Post	A. Cichoń	A. Stadnik
1991–1994	J. Cygan	A. Cichoń	A. Stadnik
1994–1996	J. Cygan	T. Piotrowski	E. Ławniczak
1996–1997	T. Piotrowski	A. Stadnik	M. Marszałski
1997–1999	A. Stadnik	L. Berezowski	M. Marszałski
1999–2000	A. Stadnik	E. Ławniczak	D. Ferens
2000–2002	A. Stadnik	E. Ławniczak	D. Ferens

*Kierownicy Zakładów**Literatury*

1975–1981	M. Gottwald	1975–1978	J. Cygan
1981–1984	J. Palczewski	1978–1981	H. Kałuża
1985–1987	D. Piestrzyńska	1981–1991	J. Cygan
1987–1988	E. Szynal	1991–1993	M. Post
1988–1991	M. Gottwald	1994–2002	B. Rozwadowska
1991–1993	E. Szynal		
1993–2002	W. Krajka		

Językoznawstwa Stosowanego

1975–1978	H. Kałuża
1978–1987	T. Rybowski
1988–1990	M. Post
1991–1994	L. Zabor
1995–1996	A. Stadnik
1997–2002	L. Zabor

Językoznawstwa Angielskiego

IIa. Absolwenci anglistyki wrocławskiej w latach 1948–1952

<i>Rok akademicki</i>	<i>Lp.</i>	<i>Nr dyplomu</i>	
1947/1948	1	48	Wiktor Jassem
1948/1949	2	89	Wilhelmina Głowiak
	3	97	Janina Kosińska
	4	115	Maria Gottwald
1949/1950	5	120	Ludwika Press
	6	125	Anna Golonkówna
	7	126	Stanisław Maksymowicz
	8	133	Henryk Kałuża
	9	140	Zofia Rządowska
	10	152	Maria Pająkówna
	11	153	Janina Bobińska
	12	160	Edward Rabiej
	13	167	Helena Mausner
	14	175	Magdalena Paszek-Oczadły
	15	180	Marian Adamus
1950/1951	16	187	Aniela Śmiałkowa
	17	188	Maria Ochońska
	18	189	Maria Śmicińska
	19	190	Maria Radlińska
	20	191	Władysław Brodzki
	21	200	Jan Cygan
	22	214	Jakub Czech
	23	215	Stanisława Karolczyk
	24	242	Stanisława Wielgut
	25	243	Maria Mięgisz
	26	249	Anna Dutka
	27	250	Serafin Michalewski
1951/1952	28	297	Krystyna Battek
	29	299	Jan Heral
	30	330	Bronisława Woźniak
	31	338	Eufemia Kłymiuk
	32	340	Jadwiga Dańkowska
	33	341	Janina Denenfeld
	34	350	Stanisław Zalewski
	35	376	Jadwiga Petryszak
	36	377	Irena Kozłowska
	37	378	Józefa Koperska
	38	381	Aleksander Szwed

Rok akademicki	Lp.	Nr dyplomu	
1951/1952	39	382	Janina Zając
	40	400	Helena Materla
	41	401	Maria Niemierowska
	42	402	Irena Czerska
	43	419	Halina Wilczak
	44	439	Józef Namysłowski
	45	450	Bronisława Mathea
	46	451	Urszula Jakubowska
	47	459	Edyta Hoppen
	48	478	Tadeusz Kowalczyk
	49	480	Halina Lenart
	50	481	Łucja Jaroń
	51	482	Janina Pawłowicz
	52	483	Jadwiga Kuderska
	53	484	Julian Łuczyński
	54	593	Zofia Serafin
	55	625	Anna Monkiewicz
	56	626	Lutosława Malczewska
	57	627	Helena Matej
	58	628	Stanisław Pietraszko
	59	629	Włodzimierz Siomkajło
	60	630	Edward Stettinger
	61	631	Ryszard Szczepan
	62	632	Helena Kolber
	63	633	Felicja Ławniczek
	64	634	Gustaw Kuk
	65	635	Longina Drużyńska
	66	636	Teresa Parysek
	67	805	Jerzy Petryński
	68	806	Arkadiusz Bryczkowski
	69	824	Maria Łatyk
	70	825	Aleksandra Serwin
	71	826	Kazimiera Wrzaszcz

IIb. Absolwenci anglistyki wrocławskiej w latach 1975–2001

						(w tym ze studiów wieczoro- rowych)
1974/1975	14	1983/1984	20	1992/1993	35	
1975/1976	25	1984/1985	20	1993/1994	70	
1976/1977	34	1985/1986	38	1994/1995	68	
1977/1978	28	1986/1987	39	1995/1996	73	
1978/1979	43	1987/1988	39	1996/1997	127	
1979/1980	34	1988/1989	26	1997/1998	137	48
1980/1981	29	1989/1990	29	1998/1999	132	53
1981/1982	20	1990/1991	40	1999/2000	158	64
1982/1983	42	1991/1992	25	2000/2001	206	111

III. Doktoraty uzyskane na anglistyce wrocławskiej w latach 1950–2002

- Wiktor J a s s e m: *Intonation of Conversational English, Educated Southern British*.
Promotor: zast. prof. J. Krzyżanowski (4 IV 1950)
- Grzegorz S i n k o: *Samuel Foote, The Satirist of Rising Capitalism*.
Promotor: zast. prof. J. Krzyżanowski (4 IV 1950)
- Czesław F e r e n s: *The Theory of Evolution and Its Opponents*.
Promotor: prof. St. Helsztyński (22 V 1951)
- Zofia S i n k o: *The Decomposition of Realism in the Novels of Laurence Sterne*.
Promotor: prof. St. Helsztyński (21 VI 1952)
- Kazimierz Andrzej S r o k a: *The Syntax of English Phrasal Verbs*.
Promotor: prof. L. Zawadowski (24 VI 1966)
- Maria M i ę k i s z: *The Phonemes of English and Polish*.
Promotor: prof. M. Adamus (22 VI 1971)
- Janina D e n e n f e l d: *Distribution of Consonant Phonemes in English and Polish*.
Promotor: prof. M. Adamus (22 VI 1971)
- Michał P o s t: *Comparatives of Identity in English: A Semantic Study*.
Promotor: prof. J. Cygan (14 XI 1978)
- Ewa A u m e r: *Family Disorganization and Racial Conflict as Reflected in American Drama 1945–1970*.
Promotor: doc. M. Gottwald (12 VI 1979)

10. Andrzej P o ł o m s k i: *English and German Intonation in Contemporary Linguistic Theories. Some Comparative Implications.*
Promotor: prof. J. Cygan (25 IX 1979)
11. Ewa B y c z k o w s k a - P a g e: *The Structure of Harold Pinter's Drama 1957-1975.*
Promotor: doc. M. Gottwald (18 XI 1980)
12. Danuta P i e s t r z y ń s k a - W d o w i k: *Kryzys ideałów wiktoriańskich i jego odzwierciedlenie w poezji A.C. Swinburne'a i J. Thompsona w latach 1855-1875.*
Promotor: doc. M. Gottwald (29 IX 1981)
13. Edward S z y n a l: *Symbolika religijno-kulturowa w poezji T.S. Eliota.*
Promotor: doc. M. Gottwald (15 I 1985)
14. Ewa G r o s s m a n: *Recurrent Themes in Graham Greene's Fiction 1929-1982.*
Promotor: doc. M. Gottwald (13 I 1987)
15. Hanna S z ł a p k a: *Kognitywna teoria nauczania języków obcych a efektywność procesu dydaktycznego (na przykładzie języka angielskiego).*
Promotor: prof. H. Komorowska-Janowska (8 III 1988)
16. Małgorzata T r e b i s z: *The Novella in England at the End of the Nineteenth and at the Beginning of the Twentieth Centuries (Henry James, Joseph Conrad, D.H. Lawrence).*
Promotor: doc. M. Gottwald (12 IV 1988)
17. Renata B a r z y c k a - S z y d e ł k o: *Recent Phonetic Changes in the Received Pronunciation of British English and Their Phonological Interpretation.*
Promotor: prof. W. Jassem (28 VI 1988)
18. Bożena R o z w a d o w s k a: *Thematic Constraints on Selected Constructions in English and Polish.*
Promotor: prof. J. Cygan (13 XII 1988)
19. Anna M i c h o ń s k a - S t a d n i k: *Basic Theoretical Principles for an English Beginners' Course in Poland and Their Practical Applications.*
Promotor: doc. J. Rusiecki (10 I 1989)
20. Lech Z a b o r: *Language Aptitude and Foreign Language Aptitude Testing.*
Promotor: doc. M. Post (8 V 1990)
21. Tadeusz P i o t r o w s k i: *Towards a Theory of Bilingual Lexicography: Basic Issues.*
Promotor: doc. J. Miodek (9 X 1990)
22. Andrzej G ł a z e k: *The Meaning of English Modifier-Noun Combinations: An Interpretive Model and Its Application to Ellipsis and Accretion.*
Promotor: prof. M. Post (29 IX 1992)
23. Mariusz M a r s z a ł s k i: *Maxwell Anderson's Dramatic Theory and Practice.*
Promotor: prof. T. Pyzik (22 XI 1994)
24. Piotr Z a z u ł a: *Cultivating the Waste Land: Postmodernism and New Age in Contemporary Native American Fiction.*
Promotor: prof. W. Krajka (30 VI 1997)

25. Anna B u d z i a k: *Czas i historia u T.S. Eliota.*
Promotor: prof. W. Krajka (10 XI 1998)
26. Joanna Ż y ł i ń s k a: *From Aesthetics to Ethics: The Feminine and the Sublime.*
Promotor: prof. T. Sławek (8 XII 1998)
27. Rafał D u b a n i o w s k i: *"To Acquire What One Has": W.H. Auden and the Discourse of Imagination.*
Promotor: prof. T. Rachwał (8 VI 1999)
28. Maciej S i e n i c k i: *Umiejętność czytania na głos jako element składowy sprawności czytania ze zrozumieniem w języku obcym na przykładzie języka angielskiego.*
Promotor: dr hab. A. Michońska-Stadnik (12 X 1999)
29. Teresa B r u ś: *Reading Frivolity: A Study of W.H. Auden's Light Verse of the 1930s.*
Promotor: prof. A. Weseliński (14 XII 1999)
30. Dorota K o ł o d z i e j c z y k: *Nation in the Wake of the "Post": Postcolonial Perspectives and Negotiations.*
Promotor: prof. L. Koczanowicz (11 I 2000)
31. Ewa I g n a c z a k: *History and Literature: New Historicism in Literary Studies and the Problem of Theory.*
Promotor: prof. L. Koczanowicz (15 II 2000)
32. Patrycja P o n i a t o w s k a: *Female Characters of the English and Dutch Comic Drama of the First Half of the 17th Century.*
Promotor: prof. S. Kiedroń (26 IX 2000)
33. Marek O z i e w i c z: *„Opowieści z Narni” C.S. Lewisa. W kręgu zagadnień poetyki i filozofii dzieła.*
Promotor: prof. J. Ługowska (12 XII 2000)
34. Monika T a r a n t o w i c z - G a s i e w i c z: *Student Modelling in Intelligent Computer-assisted Language Learning: Pedagogical Issues.*
Promotor: prof. T. Piotrowski (20 II 2001)
35. Małgorzata S z u ł c - K u r p a s k a: *The Influence of Learner Strategy Training on the Acquisition of English in 9-Year-Olds.*
Promotor: prof. A. Michońska-Stadnik (10 IV 2001)
36. Piotr C h r u s z c z e w s k i: *The Communicational Grammar of Political Discourse (On the Basis of Inaugural Addresses of Presidents of the United States of America).*
Promotor: prof. Z. Wąsik (12 VI 2001)
37. Justyna K o c i a t k i e w i c z: *Towards the Antibildungsroman: Saul Bellow's Theory of the Novel.*
Promotor: prof. A. Kopcewicz (10 VII 2001)
38. Elżbieta K l i m e k - D o m i n i a k: *Women's Visions of the American West: Representation of the Frontier Contact Zones in the Pioneer Women's Travel Writing, 1830-1870.*
Promotor: prof. E. Oleksy (13 XI 2001)

IV. Habilitacje z filologii angielskiej przeprowadzone na Uniwersytecie Wrocławskim w latach 1971–2002

1. Jan Cygan: *Aspects of English Syllable Structure*. (12 I 1971)
2. Henryk Kałuża: *Tense Forms of the Indicative Mood in Contemporary English*. (12 I 1971)
3. Michał Post: *Denominal Adjectivalization in Polish and English*. (24 IX 1985)
4. Kazimierz Andrzej Sroka: *The Dynamics of Language*. (26 VI 1990)
5. Tadeusz Piotrowski: *Z zagadnień leksykografii*. (28 VI 1996)
6. Anna Michońska-Stadnik: *Strategie uczenia się i autonomia ucznia w warunkach szkolnych*. (18 II 1997)
7. Bożena Rozadowska: *Towards a Unified Theory of Nominalizations: External and Internal Eventualities*. (13 I 1998)
8. Leszek Berezowski: *Articles and Proper Names*. (15 I 2002)

V. Pracownicy anglistyki wrocławskiej w latach 1945–2002

Pracownicy naukowo-dydaktyczni

		(ostatnio zajmowane stanowisko)
Dr Juliusz Krzyżanowski	1945–1950	zast. profesora
Mgr Mary Filippi	1946–1948	st. asystent
Dr Czesław Ferens	1947–1954	st. asystent
Mgr Joanna Stroińska	1948	st. asystent
Dr Grzegorz Sinko	1948–1953	adiunkt
Dr Wiktor Jassem	1949–1952	adiunkt
Dr Stanisław Helsztyński	1951–1952	zast. profesora
Mgr Helena Matej	1952	zast. asystenta
Mgr Teresa Parysek	1952	zast. asystenta
Prof. dr hab. Jan Cygan	1965–1998	prof. zw.
Dr Maria Gottwald	1966–1991	docent
Dr hab. Henryk Kałuża	1967–1989	docent
Mgr Mateusz Mraczek	1968–1971	asystent
Dr Ewa Aumer	1970–nadal	st. wykładowca
Mgr Halina Filipowicz-Findlay	1970–1974	st. asystent
Mgr Danuta Kubiak	1970–1971	asystent
Mgr Tadeusz Kowalczyk	1970–1987	st. wykładowca

Mgr Tadeusz Rybowski	1971–1997	st. wykładowca
Dr Ewa Byczkowska-Page	1971–1980	st. asystent
Dr Maria Miękiś	1972–1992	st. wykładowca
Dr Juliusz K. Palczewski	1972–1997	adiunkt
Dr Danuta Piestrzyńska-Wdowik	1972–1987	adiunkt
Mgr Anna (Smel) Okulicz-Kozaryn	1972–1981	st. asystent
	i 1989–nadal	st. wykładowca
Mgr Józef Lisiecki	1973–1976	wykładowca
Mgr Ewa (Chwalibóg) Tomaszewicz	1973–1985	st. asystent
Dr hab. Michał Post	1973–nadal	prof. nadzw.
Dr Ludwika Gajek	1974–2001	st. wykładowca
Mgr Janusz Krzyżyński	1974–1977	wykładowca
Mgr Anna Furman	1974–1976	st. asystent
Mgr Alina Nowacka	1974–1979	st. asystent
Mgr Barbara Oliwa	1974–1976	st. asystent
Prof. dr Wiktor Jassem	1975–1979	prof. nadzw.
Mgr Anna Karp	1975–1991	st. wykładowca
Dr Edward Szynal	1975–nadal	st. wykładowca
Mgr Anna (Spittal) Madej	1975–1980	asystent
Mgr Maria Michalik	1975–1977	asystent
Dr Janina Denenfeld	1976–1977	adiunkt
Dr Ewa Grossman	1976–1988	adiunkt
Mgr Urszula (Kahul) Kozak	1976–1982	asystent
Mgr Izabela Lebedzińska	1976–1981	asystent
Mgr Ewa (Lipnicka) Hryniewicz	1976–1981	asystent
Mgr Anna Wilczyńska	1976–1981	asystent
Mgr Ewa Stachniak	1977–1983	st. asystent
Mgr Walentyna Witoszek	1977–1982	st. asystent
Mgr Anna Matkowska	1977–1990	st. asystent
Mgr Magdalena Gilewicz	1978–1980	asystent
Dr Ewa Chrzanowska-Karpińska	1979–1988	adiunkt
Mgr Andrzej Heyduk	1979–1984	st. asystent
Mgr Grażyna Rawska-Brzozowska	1979–1986	asystent
Dr Anna (Niemięć) Cichoń	1980–nadal	st. wykładowca
Dr Ewa Kębiłowska-Ławniczak	1980–nadal	adiunkt
Mgr Andrzej Bojarczak	1980–1984	asystent
Dr hab. Anna Michońska-Stadnik	1980–nadal	prof. nadzw.
Mgr Mirosława (Kozyra) Majchrowska	1980–1986	st. asystent
Mgr Urszula Tempska	1980–1988	st. asystent
Dr Lech Zabor	1980–nadal	st. wykładowca
Dr Małgorzata (Skóra) Trebisz	1981–1988	adiunkt
Mgr Marian Zamorski	1981–1989	st. asystent
Mgr Dorota (Jassem) Głowacka	1982–1990	st. asystent

Dr hab. Bożena Rozwadowska	1982– nadal	prof. nadzw.
Dr Renata Barzycka (-Szydełko)	1983– nadal	st. wykładowca
Mgr Barbara Plebanek	1983–1986	asystent
Mgr Przemysław Pawelec	1983– nadal	wykładowca
Mgr Piotr Siemion	1985–1992	st. asystent
Mgr Ewa (Jędruch) Orłowska	1985–1991	st. asystent
Mgr Magdalena Kurowska	1986–1992	st. asystent
Mgr Joanna (Narkiewicz-Jodko) Gajlewicz	1982–2000	wykładowca
Dr Andrzej Głazek	1986–1993	adiunkt
Dr Anna Budziak	1988–1991	asystent
	i 1994– nadal	adiunkt
Mgr Magdalena Herman-Majewska	1989– nadal	st. wykładowca
Mgr Jan Wawrzyniak	1989–1990	asystent stażysta
Dr Mariusz Marszałski	1989– nadal	adiunkt
Dr Ewa (Nawotka) Ignaczak	1989– nadal	asystent
Dr Piotr Zazula	1989– nadal	adiunkt
Mgr Lucyna Potoczny	1990– nadal	st. wykładowca
Dr hab. Tadeusz Piotrowski	1990–1997	adiunkt z hab.
Mgr Jacek Słupski	1990–1998	asystent
Dr Dominika Ferens	1990– nadal	adiunkt
Mgr Ewa Michalczyk	1991–1999	asystent
Mgr Andrzej Krupowicz	1991–1998	asystent
Mgr Anna Lewoc	1991–1995	asystent
Mgr Jerzy Chyb	1992–1995	asystent
Prof. dr hab. Wiesław Krajka	1993– nadal	prof. nadzw.
Dr Teresa Bruś	1993– nadal	adiunkt
Dr Rafał Dubaniowski	1993– nadal	adiunkt
Dr Elżbieta Klimek-Dominiak	1993– nadal	asystent
Dr Justyna Kociatkiewicz	1993– nadal	adiunkt
Mgr Ewa Węgrzyn	1993–2000	asystent
Mgr Michał Szawerna	1994– nadal	asystent
Mgr Martyna Macgregor	1994–1996	asystent
Mgr Małgorzata Szulc	1994–1995	asystent
Mgr Małgorzata (Sabina) Bieszczanin	1994– nadal	asystent
Mgr Monika Tarantowicz-Gasiewicz	1994–1995	asystent stażysta
Dr Dorota (Miasik) Kołodziejczyk	1994– nadal	adiunkt
Dr Patrycja Poniatowska	1994– nadal	adiunkt
Dr Joanna Żylińska	1994–1999	asystent
Dr hab. Leszek Berezowski	1995– nadal	adiunkt z hab.
Dr Marek Oziewicz	1998– nadal	adiunkt
Dr Andrzej M. Skrzypiec	1999– nadal	st. wykładowca
Dr Piotr Czajka	2000– nadal	adiunkt
Dr Piotr Chruszczewski	2001– nadal	adiunkt
Dr Izabela Bartosz	2001– nadal	wykładowca

Obcokrajowcy zatrudnieni na etatach

James Martin, M.A.	USA	1970–1971	wykładowca
Francis P. Smolinski, M.A.	USA	1971–1973	wykładowca
Edward Winks, M.A.	GB	1972–1973	wykładowca
James Payne, Ph.D.	USA	1973–1974	docent
Peter Smart, M.A.	GB	1973–1976	wykładowca
Stephen Conroy, Ph.D.	USA	1974–1975	prof. nadzw.
James Hunt, Ph.D.	USA	1975–1976	docent
Jack R. Cohn, Ph.D.	USA	1976–1978	docent
Lidia Douglas, M.A.	GB	1976–1977	wykładowca
Catherine Lucy Czerkawska, M.A.	GB	1977–1978	wykładowca
Warren Staebler, Ph.D.	USA	1978–1980	prof. zw.
David Thompson, M.A.	GB	1978–1979	wykładowca
Barbara Shaw, M.A.	GB	1979–1980	wykładowca
Virginia Spencer Carr, Ph.D.	USA	1980–1981	prof. zw.
Maxine Brown, M.A.	USA	1980–1981	wykładowca
James Bennett, M.A.	GB	1980–1981	wykładowca
Barbara Tepa Lupack, Ph.D.	USA	1981	docent
Alan Lupack, Ph.D.	USA	1981	st. wykładowca
Angus Macqueen, M.A.	GB	1981–1984	wykładowca
Gregory Kaminski, M.A.	USA	1982	st. wykładowca
Debora Loomis, M.A.	USA	1982–1986	wykładowca
Pamela Harman, M.A.	USA	1984–1986	wykładowca
Justin Robinson, M.A.	GB	1984–1986	wykładowca
Barbara Zbirohowska-Kościa, M.A.	GB	1985–1986	wykładowca
Wanda Daley, M.A.	USA	1986–1987	wykładowca
Sherill Howard-Pociecha, M.A.	USA	1986– nadal	st. wykładowca
Patricia Payne, M.A.	USA	1987–1988	wykładowca
Elizabeth Donaldson, M.A.	GB	1988–1989	wykładowca
Mark Osborne, M.A.	GB	1988–1989	wykładowca
Kathleen Balgley, Ph.D.	USA	1988–1989	st. wykładowca
Kenneth Luebbering, Ph.D.	USA	1989–1990	docent
Timothy Hamilton, M.A.	GB	1990–1991	wykładowca
James Lynn, Ph.D.	GB	1990–1997	prof. nadzw.
Raymond Neinstein, Ph.D.	USA	1990–1991	st. wykładowca
James Wyatt, M.A.	USA	1991–1993	wykładowca
Robert Morrison, Ph.D.	USA	1991–1992	prof. nadzw.
Veronica Bassil, Ph.D.	USA	1992–1993	prof. nadzw.
Paul Hagger, M.A.	GB	1992–1994	wykładowca
William Ray, M.A.	USA	1993–1994	wykładowca
Jeffrey Bard, M.A.	USA	1994– nadal	wykładowca
Janice Oliver, Ph.D.	USA	1995–1996	prof. nadzw.
Krystyna Węgrzyńska-Kimbley, B.Sc.	GB	1998–2000	wykładowca

Mark Swaim, M.A.	USA	1998	wykładowca
Alexia Kosmider, Ph.D.	USA	1999–2000	prof. nadzw.
Roger Freling, Ph.D.	USA	1999–2000	prof. nadzw.
William Sullivan, Ph.D.	USA	2000–nadal	prof. nadzw.
Anna Zubrzycki, B.A.	AUS	2001–nadal	wykładowca

Pracownicy biblioteczni

Mgr Danuta Sajdak	1972–1981	kustosz
Barbara Paykart-Pałka	1972–1979	st. magazynier
Grażyna Redlicka	1977–1978	pomoc bibl.
Mgr Kazimiera Augustyn	1980–1982	st. bibliotekarz
Maria Król	1980–1995	magazynier
Mgr Dorota Szczepańska	1982–nadal	kustosz
Mgr Anna Chamot	1982–1983	bibliotekarz
Dorota (Luba) Taboń	1984–1987 i 2000–nadal	mł. bibliotekarz
Barbara Chwatko	1987–1988	mł. bibliotekarz
Piotr Pawelczyk	1988–1989	mł. magazynier
Agnieszka Cioch	1989–1991	mł. magazynier
Ewelina Rak	1989–1990	mł. magazynier
Mgr Lidia Gryniewicz	1990–nadal	kustosz
Mgr Ewa Kulińska	1991–1992	mł. bibliotekarz
Mgr Joanna Roznerska	1992–1995	mł. bibliotekarz
Mgr Magdalena Bultrowicz	1994–nadal	kustosz
Mgr Marta Gorczyca	1995–1996	st. bibliotekarz
Ewa Jangas	1996–nadal	st. magazynier
Alina Jankowska	1998–nadal	bibliotekarz
Mgr Ewa Maliniak	1999–2000	mł. bibliotekarz

Pracownicy administracyjni

Stefania Kawecka	1972–1974 i 1975–1976	st. referent
Zofia Maczyńska	1974–1975	referent
Mgr Grażyna Rawska-Brzozowska	1976–1978	referent
Krystyna Thompson	1978–1979	referent
Maria Jaszcza	1979–1980	referent
Mgr Magdalena Rawita	1980–1987	sam. referent
Małgorzata Ochimowska	1987–1988	referent
Dorota Fankulewska	1988–1989	referent
Beata Wrońska-Cupiał	1989–1990	referent
Małgorzata Szmulewska	1990–1991	referent

Małgorzata Świątły	1991–1992	sam. referent
Jacek Góralski	1992–1994	sam. referent
Lech Kurowski	1994–nadal	sam. referent
Renata Zukrowska	1997–1998	sam. referent
Elżbieta Celej	1998–nadal	referent

VI. Bibliografia druków zwartych pracowników anglistyki wrocławskiej za lata 1945–2002

Berezowski Leszek

– *Dialect in translation*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1997.– *Articles and proper names*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 2001.

Byczkowska-Page Ewa

– *The structure of time-space in Harold Pinter's drama*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1983.

Cichoń Anna

– *The realm of personality and history: A study of J.G. Farrell's fiction*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1995.

Cohn Jack and Alina Nowacka

– *A guide to the study of American literature in Poland*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1979.

Cygan Jan

– *Aspects of English syllable structure*. Wrocław: WTN 1971.– *Interrogation in English*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1973.– *Strukturalne podstawy gramatyki angielskiej*. Warszawa: WSiP 1976.– *Język angielski na tle porównawczym: Komentarz historyczny do wybranych zagadnień fonologii i morfologii*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1990.

Filipowicz Halina

– *Eugene O'Neill*. Warszawa: Wiedza Powszechna 1975.

Głazek Andrzej

– *The meaning of English modifier-noun combinations: An interpretive model and its application to ellipsis and accretion*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1995.

Gottwald Maria

– *Satirical elements in Ben Jonson's comedy*. Wrocław: WTN 1969.– *An introduction to literary studies*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocław. 1976.

Jassem Wiktor

– *Wymowa angielska*. Warszawa: PZWS 1951.– *Intonation of conversational English (Educated Southern British)*. Wrocław: WTN 1952.– *Fonetyka języka angielskiego*. Warszawa: PWN 1954.

Kałuża Henryk

- *Article-usage in Modern English*. Warszawa: Wyd. UW 1968.
 - *Tense forms of the indicative mood in contemporary English*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1971.
 - *The articles in English*. Warszawa: PWN 1977.
 - *The use of articles in contemporary English*. Heidelberg: Julius Groos Verlag 1981.
 - *Tense, aspect and mood in English*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1983.
 - *Prepositions in English*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1987.
- Kęblińska-Lawniczak Ewa
- *Shakespeare and the controversy over baroque*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1994.

Krajka Wiesław

- *Joseph Conrad: Konteksty kulturowe*. Lublin: Wyd. UMCS 1995.

Krzyżanowski Juliusz

- *Shakespearian modifications (Methodical prolegomena)*. Wrocław: WTN 1948.
- (Oprac.) William Szekspir: *Makbet*. Wrocław: Ossolineum 1949.
- (Oprac.) William Szekspir: *Wieczór Trzech Króli*. Wrocław: Ossolineum 1951.

Michońska-Stadnik Anna

- *Jak nauczyć się języka?* Wrocław: Wyd. Europa 1993.
- *Grammar in a beginners' course of English (with special reference to teaching English in Poland)*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1993.
- *Strategie uczenia się i autonomia ucznia w warunkach szkolnych*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1996.

Miękisz Maria

- *English and Polish phonemes and their variants: Contrastive phonology in exercises*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1978.

Miękisz Maria i Janina Denenfeld

- *Phonology and distribution of phonemes in present-day English and Polish*. Wrocław: WTN 1975.

Palczewski Juliusz

- *Utopista bez złudzeń: Herbert George Wells*. Warszawa: Czytelnik 1976.
- (Oprac.) H.G. Wells: *Historia świata*. Wrocław: Ossolineum 1978.
- *John Galsworthy*. Warszawa: Czytelnik 1981.
- (Oprac.) H.G. Wells: *Wehikuł czasu*. Wrocław: Ossolineum 1985.

Piestrzyńska Danuta

- *The decline of some Victorian attitudes as reflected in the poetry of A.C. Swinburne and J. Thompson: 1855–1875*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1984.

Piotrowski Tadeusz

- *Contemporary English word lists. Part I: The reverse list. Part. II: The forward list*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1993.
- *Z zagadnień leksykografii*. Warszawa: Wyd. Nauk. PWN 1994.
- *Problems in bilingual lexicography*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1994.

Piotrowski Tadeusz i Zygmunt Saloni

- *Nowy słownik angielsko-polski i polsko-angielski*. Warszawa: Editions Spotkania 1992.
- *Minisłownik angielsko-polski i polsko-angielski*. Warszawa: Wyd. Nauk. PWN 1996.

Post Michał

- *Comparatives of identity in English: A semantic study*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1981.
- *Denominal adjectivalization in Polish and English*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1986.

Rozwadowska Bożena

- *Thematic constraints on selected constructions in English and Polish*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1992.
- *Towards a unified theory of nominalization: External and internal eventualities*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1997.

Rybowski Tadeusz

- *Wśród amerykańskich poetów*. Wrocław: Ossolineum 1972, 1974.
- (Przekł.) W.P. Ker: *Wczesne średniowiecze (Zarys historii literatury)*. Wrocław: Ossolineum 1977.
- (Przekł.) M. Grant: *Gladiatorzy*. Wrocław: Ossolineum 1980.
- (Przekł.) W. Schellenberg: *Wspomnienia*. Wrocław: KAW 1987.
- (Przekł.) M. Howard: *Wojna w dziejach Europy*. Wrocław: Ossolineum 1990.
- (Przekł.) R. Manvell, H. Fraenkel: *Spisek Canarisa*. Łódź: Wyd. Łódzkie 1991.
- (Przekł.) M. Kitchen: *Historia Europy 1919–1939*. Wrocław: Ossolineum 1992.
- (Przekł.) R. Manvell, H. Fraenkel: *Spisek przeciw Hitlerowi*. Warszawa: Książka i Wiedza 1996.
- (Przekł.) D. Attwater, C.R. John: *Dykcjonarz świętych*. Wrocław: Ossolineum 1997.
- *Cold comfort. Trees, lakes, butterflies*. Wrocław 1998.
- *Cold comfort. Trees, lakes, butterflies. Here and There*. Wrocław 2000.

Sinko Grzegorz

- *Sheridan and Kotzebue. A comparative essay*. Wrocław: WTN 1949.
- *Samuel Foote. The satirist of rising capitalism*. Wrocław: WTN 1950.
- (Oprac.) William Szekspir: *Makbet*. Wrocław: Ossolineum 1951.
- *John Wolcot and his school: A chapter from the history of English satire*. Wrocław: WTN 1962.

Trebisz Małgorzata

- *The novella in England at the turn of the XIX and XX centuries: H. James, J. Conrad, D.H. Lawrence*. Wrocław: Wyd. Uniw. Wrocł. 1992.

Zabor Lech

- *Wybór tekstów egzaminacyjnych z języka angielskiego*. Wrocław: Internauka 1992.

Zazula Piotr

- *Sonet dla zakonnicy*. Łódź: Stow. Literackie im. K.K. Baczyńskiego 1997.
- *Lista cudów*. Wrocław: Palma Press 2000.

From the History of English Studies in Wrocław

A Summary in English

The year 2002 marking the tricentennial of the University of Wrocław is not a jubilee year of the English studies at the University. They began rather late, though earlier here than in the oldest universities of Central Europe (Prague and Cracow). And though practical English classes were taught in Wrocław as early as 1811, the real beginning of English studies (termed English Philology, meaning literature and language) dates only from the seventies of the 19th century. The first chair of English was established in 1874, and a joint seminar of Romance and English Philology in 1876. The actual founder of the English studies in Wrocław was Eugen Kölbing, a professor here from 1880 to 1899. In 1900 Gregor Sarrazin took over the English seminar (separated from Romance in the academic year 1907/1908) and ran it until 1915. In 1916 the chair was offered to Levin L. Schücking who held it till 1925. He was succeeded by Wilhelm Horn who occupied the chair from 1926 to 1933, and from 1934 the last, as it appeared, to run the department in Nazi Germany was Paul Meißner. On January 20th, 1945 the German University was closed down and evacuated to Dresden.

The German tradition did not consider the Prussian state university established in 1811 as a continuation of the Austrian Jesuit academy, even though its faculty included both the former professors of the Austrian Leopoldina and of the Prussian Viadrina in Frankfurt-an-der-Oder in fairly equal proportions. The centennial of the University was celebrated in 1911, and on that occasion it was renamed, after its founder, Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau.

Quite unlike the transition from the Austrian Leopoldina to the Prussian Königliche Universität, the year 1945 marks a total disruption of the tradition. On 24th August 1945 a completely new Polish university was created in Wrocław, its faculty being formed for the most part of professors of the Jan Casimir University of Lwów (UJK). If one were to speak of any tradition under those circumstances, it would have to be the Polish tradition carried over to Wrocław as a result of the "migration of nations" after the Second World War.

The tradition of English studies in Poland is of the 20th century. The first chair of English Philology was established in Cracow in 1908, and its first occupant was Roman Dyboski. Before the First World War two more Anglicists obtained their Ph.D. from Cracow: Andrzej Tretiak and Władysław Tarnawski. Those three Anglicists held the chairs of English in Polish universities between the wars: Dyboski in Cracow, Tarnawski in Lwów, and Tretiak in Warsaw. A fourth chair, in Poznań, was held by a classical scholar from Britain, Wilfried Massey.

World War II brought about serious losses to English studies in Poland. Professor Tretiak was murdered by the Nazis in 1944, Professor Dyboski, who escaped that fate, died of heart attack soon after the war in 1945, Professor Tarnawski was arrested in 1946 for his political activities and died in prison in 1951.

But after the war English studies gained immense popularity and new departments had to be established beside the existing ones, excluding Lwów, which remained in the Soviet Union. The new departments were opened in Łódź, Wrocław, Toruń and Lublin. They were chaired by Acting Professors: Tadeusz Grzebieniowski in Łódź, Józef Szczepkowski in Toruń, Przemysław Mroczkowski in Lublin, and Juliusz Krzyżanowski in Wrocław. In 1945 all of them taught in Cracow.

The University of Wrocław was unique among the post-war Polish universities. Not only was it the only university situated in the formerly German "recovered territories," but also its structure was special, unknown to any other Polish university: it formed one body with the Institute of

Technology (Politechnika), with one President (rektor) and a common Senate and administration, which fact was of paramount importance for its development. Bringing together scholars of all subjects resulted in Wrocław's becoming at once a strong centre of scholarship. At the same time the city became a great academic centre with over 10 000 students – one sixth of all the students in Poland at the day.

English Philology was from the outset very popular. Among the philological departments its students were outnumbered only by students of Polish Philology. The staff of the department was small; apart from Acting Professor Juliusz Krzyżanowski it included only two full-time assistants; three other persons taught practical classes on a part-time basis. Professor Krzyżanowski was a classical scholar and an expert on Shakespeare, but he lectured also on Victorian poets (Browning and Tennyson), as well as on Anglo-Saxon literature and the history of England.

The system of studies was based on pre-war regulations of 1927. Students were obliged to attend 10 hours of lectures and 2 hours of classes per week for 4 years. In order to obtain the M.A. degree a student had to pass a number of "partial" M.A. exams, to submit an M.A. thesis and to sit the final oral examination before the faculty examination board. Since the lectures were predominantly monographic, the exams had to be prepared for individually. There were no set examination sessions. The first graduates began to leave the department in 1949.

Beginning in 1949 a new pattern of studies was gradually introduced. Instead of the former monograph lectures it featured obligatory courses and classes in English grammar, literature, history, foreign languages and Marxist ideology, amounting up to 30 hours of classes per week, which meant a dramatic change from studying to teaching. The new programme was divided in two stages. The first stage of three years did not give an M.A. degree. That was accessible only to some students who were allowed to study for the second stage of 3 semesters.

Along with the change of the programme and the political situation of the "cold war," when western European languages were ousted from secondary schools and replaced by Russian as an obligatory subject, the Ministry of Education decided to close most of the departments of modern languages throughout the country. English philology was to be taught only in Warsaw. Consequently, from 1950 admissions to Romance and English philology in Wrocław were suspended.

On December 19, 1950 Juliusz Krzyżanowski died suddenly, and it was Professor Stanisław Helsztyński from Warsaw who supervised the closing of the Wrocław department. He was helped on the spot in Wrocław by Wiktor Jassem and Grzegorz Sinko, the two doctors who had received their degrees from Krzyżanowski in 1950. The academic year 1951/1952 was the final period of the activity of the Wrocław department. Since 1952 it was vacant: Dr Jassem soon left for Poznań, and later Dr Sinko for Warsaw. The graduates (77 with an M.A. degree and 33 with only a 3-year course diploma) were dissipated; some twenty of them became "lektors" (teachers of English to students of other subjects) at various institutions of higher education into which the University disintegrated since 1950: Medical Academy, Institute of Technology, Higher School of Agriculture, and others.

Only after the political "thaw" of 1956 English departments started to be reopened: in 1957 in Łódź, in 1958 in Cracow, in 1960 in Poznań, in 1963 in Lublin. In Wrocław Romance Philology was reopened in 1957, but English Philology was revived only in 1965.

The revival was effected with the help of the graduates of the first post-war period who had meanwhile obtained their Ph.D. degrees from Warsaw University: Jan Cygan, Maria Gottwald and Henryk Kałuża. They became successively between 1965 and 1967 members of the department whose curator was Professor Jerzy Łanowski, the dean of the Philological Faculty. In 1968 Jan Cygan was appointed *docent* and head of the department.

In 1970, 21 years since the last admission, students were admitted again to the department. In January 1971 Dr Cygan and Dr Kałuża did their *habilitations*, and in April of the same year Dr Gottwald was appointed *docent*. That year also the department's periodical *Anglica Wratislaviensis*

sia began to be published. The *docents* were helped in their work by junior staff (mostly graduates of Łódź University) and native speakers recruited by the American Embassy and the British Council. From 1973 American literature was taught by a Fulbright lecturer. The first graduates left the department in 1975.

In 1975 the department, now comprising over 30 full-time staff, was converted into a School of English (*Instytut*) with three departments: English and American Literature, English Linguistics, and Applied Linguistics. In view of the extremely poor housing conditions of the School plans were made in 1977 to build new premises for it.

In 1978/1979 the first two assistants obtained their Ph.D. degrees (Michał Post and Ewa Aumer). A change in the programme of studies from 5 to 4 years, combined with a greater number of hours of instruction per week, soon resulted in marked deterioration of the quality of the graduates and poorer scholarly activity of the junior staff overburdened with teaching load, and in consequence necessitated returning to the 5-year programme.

In 1982/1983 the Institute started cooperation with the Department of English and Comparative Literary Studies of the University of Warwick at Coventry, setting up an exchange programme for the staff as well as annual seminars on literature in Karpacz. As a consequence of the martial law declared in Poland in 1981-1983 many junior staff members left the Institute (and the country).

In 1985 Michał Post did his *habilitation* (approved in 1986), but the process of obtaining Ph.D. degree by the junior staff was slow.

In 1989 *docent* Kałuza died at the age of 65. Shortly afterwards *docent* Gottwald was forced to retire, earlier than expected, and the literature department was thus left without a head. The junior staff were overburdened with teaching since they were requested to help at the newly formed Teacher Training Colleges for the supervision of which the University was made responsible.

In 1992, 15 years after the original plans had been made, the Institute moved into a new building. Although the new premises are shared with some other units, they mark an enormous improvement of the housing conditions. In particular the location in the building of the British Council Reading Room and English Language Centre has made it into an important institution of English studies.

In the same year 1992 *docent* Post was appointed professor (*extra-ordinarius*), and in 1994 Professor Wiesław Krajka from Lublin joined the staff as a full-time member and became head of the literature department.

Since 1994/1995 the Institute has offered evening courses, mainly for the graduates of the Teachers' Colleges. The funds obtained from these dynamically developing studies have allowed the Institute to prosper and buy modern equipment and books.

The years 1997 and 1998 witnessed a significant generation change. In 1997 Dr Juliusz Palczewski and senior lecturer Tadeusz Rybowski, and in 1998 Professor Cygan retired. At the same time *habilitations* were completed and approved of Dr Anna Michońska-Stadnik and Dr Bożena Rozwadowska. Under the leadership of Professor Krajka all the staff of the literature department (the largest one) have obtained Ph.D. degrees.

Still the greatest problem of the Institute is the scarcity of the senior staff. At the moment there are only three professors (plus one professor *in spe*, recently habilitated), all of them linguists, pure or applied, the most acute deficiency being felt in literature with only Professor Krajka commuting from Lublin, which makes it impossible to establish a (badly needed) separate American Literature department.

Indeks nazwisk

Opracowała Zofia Smyk

(Indeks nie obejmuje Aneksów)

Aaron Daniel 36
Adamus Marian 41
Aleksander Jagiellończyk, król polski 13
Aumer Ewa 40, 44, 45, 48, 49, 56, 60

Baldyga Leonard 38
Bard Jeffrey 56
Barzycka Renata 51, 56
Bell Michael 50
Benni Tytus 15
Berezowski Leszek 56, 59
Bertram Theo 11
Bidwell-Holdys Anna 49
Bojarczak Andrzej 50
Borowy Waclaw 14, 15
Bridges Robert 33
Browning Robert 29
Brus Teresa 56
Budziak Anna 56, 58
Bulanda Edmund 16, 24
Bultowicz Magdalena 57
Burns Robert 11
Byczkowska-Page Ewa 41, 43-45, 49, 60
Byron George Gordon 10, 11, 44

Cazamian Louis 24
Chaucer Geoffrey 11, 29
Chrzanowska-Karpińska Ewa 51, 60
Churchill Winston 60
Chwalibóg Ewa 45
Chyb Jerzy 56
Cichocka Krystyna 7
Cichoń Anna 53, 56
Cohn Jack R. 45
Conroy Stephen 43
Creizenach Wilhelm Anton 14
Curry George 49
Cygan Jan 26, 27, 33, 35-50, 55, 56, 59, 60
Czerny Zygmunt 21, 28, 30

Davies Norman 13
Dąbrowski Jan 15
Denenfeld Janina 41, 43, 45, 46

Dereniewicz Izabela 38
Dickens Charles 11
Dobrzycka Irena 34
Douglas Lidia 45
Dowding Hugh 60
Dubaniowski Rafał 56
Dyboski Roman 14-16, 24

Eckersley C.E. 24
Eichler Albert 25

Ferens Czesław 19, 34
Ferens Dominika 56, 58
Filipowicz Halina 40, 42, 43
Filippi Mary 19
Fisiak Jacek 7, 36
Floryan Władysław 37
Förster Max 24
Franciszek Józef I, cesarz austriacki 16
Fryderyk Wilhelm III Hohenzollern, król pruski 12

Gajek Ludwika 43-45, 56
Gajlewicz Joanna 56
Galos Adam 7
Galsworthy John 49, 53
Ganszyniec Ryszard 16, 18
Giełdanowska Zofia 7
Głazek Andrzej 60
Głowacka Dorota 51
Goethe Johann Wolfgang 28
Golonkówna Anna 19
Gorczyca Marta 57
Gottwald Maria 29, 35-41, 43, 45-47, 50, 53, 60
Grossman Ewa 45
Gryniewicz Lidia 57
Grzebiński Tadeusz 15, 16, 34, 36

Helstyński Stanisław 15, 33, 34, 36
Herman-Majewska Magdalena 56
Hernas Czesław 7
Herrig Ludwig 24

- Heyduk Andrzej 50
 Hoffmann von Fallersleben August Heinrich 55
 Horn Wilhelm 11
 Howard-Pociecha Sherill 56
- Ignaczak Ewa 57, 59
- Jahn Alfred 37
 Jassem Wiktor 19, 29, 32-34, 36, 37, 44
 Jiriczek Otto Luitpolt 10, 11
 Jones Daniel 24, 29
 Juliusz II, papież 13
- Kahul Urszula 45
 Kałuża Henryk 29, 35-43, 45-47, 49, 50, 52, 53, 60
 Kałuża Maria 7
 Kannegiesser Carl Friedrich Ludwig 9
 Karp Anna 44, 45, 53
 Kawecka Stefania 42
 Kębtowska-Lawniczak Ewa 53, 55, 56
 Kipling Rudyard 60
 Kleczkowski Adam 15
 Klimek-Dominiak Elżbieta 57
 Kociatkiewicz Justyna 57
 Kölbing Eugen 10, 11
 Kołodziejczyk Dorota 57
 Konik Eugeniusz 7
 Kowalcuk Tadeusz 40, 41, 45, 51
 Kowalski Jerzy 16, 19
 Krajka Wiesław 55, 56, 59
 Krassowska Eugenia 36
 Krupowicz Andrzej 56
 Krzyżanowski Juliusz 15, 16, 19-21, 29, 31-34, 37
 Krzyżyński Janusz 43, 45
 Kubiak Danuta 40
 Kulak Teresa 17
 Kulczyński Stanisław 12, 13, 37
 Kurowski Lech 57
 Kuryłowicz Jerzy 15, 16, 18, 21, 36, 37
- Lach Józef 24
 Lebedzińska Izabela 45
 Legouis Émile 24
 Lehr-Spławiński Tadeusz 15
 Leigh-Mallory Trafford 60
 Leopold I Habsburg, cesarz rzymsko-niemiecki 12
 Lewicki Eugeniusz 48-50
- Lewoc Anna 56
 Lipnicka Ewa 45
 Lisiecki Józef 43
 Lupack Alan 49
 Lupack Barbara 49
 Lynn James 55-57
 Lyra Franciszek 36
- Łanowski Jerzy 18, 37, 39, 41
 Łuczyński Julian 48
- MacGahan Edgar C. 15, 21, 36
 Macgregor Martyna 56
 Macibora Tadeusz 7
 Madej Anna 45
 Mall Eduard 9, 11
 Marczewski Edward 12, 13
 Marczuk Janina 48
 Marszałski Mariusz 56
 Martin James N. 40
 Massey Wilfried Arbuthnot 14, 15
 Matejówna Helena 33
 Meißner Paul 11
 Michalczyk Ewa 57
 Michalik Maria 45
 Michońska-Stadnik Anna 7, 48, 51, 52, 56, 57, 59, 60
 Mięksiz Maria 41, 42, 44-46, 50, 60
 Migoń Krzysztof 7
 Milton John 11
 Modelski Teofil Emil 16
 Molicka Maria 48
 Mraczek Mateusz 39, 40
 Mroczkowski Przemysław 15, 16, 36, 38, 40
- Nowacka Alina 45
 Nowacki Paweł Jan 31
- Okulicz-Kozaryn Anna 42, 45, 46
 Oliver Janice 56
 Olivier Laurence 60
 Ostrowski Witold 36
 Oziewicz Marek 59
- Pałczewski Juliusz 42, 43, 45, 47, 49, 53, 56, 57, 60
 Palmer Harold E. 24
 Park Keith 60
 Paryskówna Teresa 33
 Pater Mieczysław 7

- Pawelec Przemysław 56
 Paykart Barbara 42
 Payne Avis 42
 Payne James 42, 43
 Petryński Jerzy 7
 Piestrzyńska Danuta 42, 44, 45
 Piniński Leon 15
 Piotrowski Tadeusz 53, 55-57, 60
 Piprek Jan 18, 28
 Podlacha Władysław 16, 28
 Poniatowska Patrycja 57, 59
 Post Michał 43-45, 48, 49, 51, 56, 59, 60
 Potoczny Lucyna 56
- Ratajczak Henryk 53
 Read Alan Walker 41
 Reszkiewicz Alfred 34, 36
 Rignall John 50
 Roberts A. Hood 41
 Rozmysłowska Lidia 19
 Rozwadowska Bożena 50, 51, 56-60
 Rybowski Tadeusz 7, 41, 45, 56, 57, 60
- Sabina Małgorzata 56
 Sajdak Danuta 41, 49
 Sarrazin Gregor 10, 11
 Schipper Jakob 14, 24, 25
 Schlauch Margaret 34, 36-38, 52
 Schücking Levin Ludwig 10, 11
 Shakespeare William 9-11, 14, 15, 27, 29, 33
 Sinko Grzegorz 19, 29, 32-34, 36
 Sinko Tadeusz 19
 Skrzypiec Andrzej 50, 55, 59
 Słupski Jacek 56
 Smart Peter 43
 Smel Anna zob. Okulicz-Kozaryn Anna
 Smolinski Francis P. 41
 Sroka Kazimierz 38
 Stachniak Ewa 50
 Staebler Warren 48
 Steinhau Hugo 17
- Stroińska Joanna 19, 29
 Szawerna Michał 56
 Szczepańska Dorota 7, 49, 50, 57
 Szczepkowski Józef 15, 16
 Szvedek Aleksander 50
 Szywał Edward 45, 51, 56
- Tarnawski Władysław 14, 15, 24
 Tauchnitz Bernhard 24
 Tennyson Alfred 14, 31
 Thackeray William Makepeace 34
 Thompson James 34
 Trebisz Małgorzata 51, 60
 Tretiak Andrzej 14, 15, 24
 Tutinas Stefan 19
 Tyszkiewicz Lech 40
- Urbanik Kazimierz 48
- Walczak Stanisław 31
 Wąsik Zdzisław 55
 Wells Herbert George 53
 Wereszycki Henryk 29
 Węgrzyn Ewa 56
 Wilczyńska Anna 45
 Winks Edward 42
 Witoszek Walentyna 50
 Władysław II Jagiellończyk, król czeski i węgierski 13
 Wróblewska Elżbieta 54
 Wybicki Józef 55
- Zabor Lech 7, 53, 56
 Zamorski Marian 52, 53
 Zawadowski Leon 18, 19, 37, 38
 Zazula Piotr 57
 Zipser Kazimierz 29
 Zupitza Julius 9, 11, 24, 25
- Żółkiewski Stefan 36
 Żylińska Joanna 57, 58, 60

Spis ilustracji

- I. Juliusz Krzyżanowski (1892–1950) 20
- II. Po zajęciach z intonacji 22
- III. Przed budynkiem Wydziału Humanistycznego (ul. Szewska 49) 22
- IV. Spisy wykładów 23
- V. Tekst do ćwiczeń z gramatyki historycznej 25
- VI. Karta egzaminacyjna 25
- VII. Świadectwa z kolokwiów 26
- VIII. Indeks z lat 1946–1949 27
- IX. Skrypt do zajęć z twórczości Szekspira 27
- X. Dyplom (rok 1950) 30
- XI. Pierwsze publikacje anglistyczne 32
- XII. Po promocji doktorskiej (1966) na Uniwersytecie Warszawskim (od lewej: dr Gottwald, prof. Schlauch, dr Kałuża, dr Cygan) 38
- XIII. Egzamin wstępny na anglistykę (1974). Egzaminują dr J. Palczewski i mgr E. Byczkowska 43
- XIV. Publikacje pracowników reaktywowanej anglistyki 46, 47
- XV. Henryk Kałuża (1924–1989) 52
- XVI. Budynek Instytutu Filologii Angielskiej (1992) (Fot. Jerzy Katarzyński) 54

(Ilustracje pochodzą ze zbiorów prywatnych autora.)

ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS

SERIE

Anglica Wratislaviensia	Prace Kulturoznawcze
Antiquitas	Prace Literackie
Bibliotekoznawstwo	Prace Ogrodu Botanicznego
Bibliotheca Judaica	Uniwersytetu Wrocławskiego
Bibliothecalia Wratislaviensia	Prace Pedagogiczne
Classica Wratislaviensia	Prace Psychologiczne
Dramat – Teatr	Prace Zoologiczne
Ekonomia	Prawo
Estudios Hispánicos	Probability and Mathematical
Ethnologica	Statistics
Filozofia	Przegląd Prawa i Administracji
Germanica Wratislaviensia	Romanica Wratislaviensia
Góry – Literatura – Kultura	Slavica Wratislaviensia
Historia	Socjologia
Historia Sztuki	Studia Antropologiczne
Hydrogeologia	Studia Archeologiczne
Język a Kultura	Studia Filmoznawcze
Kształcenie Językowe	Studia Geograficzne
Literatura i Kultura Popularna	Studia i Materiały z Dziejów
Logika	Uniwersytetu Wrocławskiego
Neerlandica Wratislaviensia	Studia Linguistica
Niemcoznawstwo	Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami
Politologia	Hitlerowskimi
Prace Botaniczne	Studium Generale. Seminaria
Prace Geologiczno-Mineralogiczne	Interdyscyplinarne
Prace Instytutu Geograficznego	Wrocławskie Studia Wschodnie